

วารสารสันติสุขปริทรรศน์

Journal of Peace Periscope

ISSN : 2822-0455 (Online)

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2567

Vol. 5 No. 2 Jul. - Dec. 2024

วารสารสันติสุขปริทรรศน์ Journal of Peace Periscope

ปีที่ 5 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2567) Vol.5 No.2 (July – December 2024)

ISSN: 2822-0455 (Online)

วัตถุประสงค์

วารสารสันติสุขปริทรรศน์ Journal of Peace Periscope (JPP) มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นเชิงวิชาการ แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผลงานวิจัยให้แก่คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิตนักศึกษา และผู้สนใจทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สู่สาธารณชนและแวดวงวิชาการ ขอบเขตวารสารมุ่งเน้นเปิดรับบทความจากสาขาด้านศาสนาและปรัชญา สังคมวิทยา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่น ศึกษาศาสตร์และสหวิทยาการด้านมนุษยและสังคมศาสตร์ โดยทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ทั้งนี้เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

กำหนดการเผยแพร่

วารสารเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) คือ ฉบับที่ 1 ระหว่างมกราคม – มิถุนายน และฉบับที่ 2 ระหว่างเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม

คณะกรรมการที่ปรึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สยาม ราชวัตร	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พระมหาดวงเด่น จิตญาโณ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร (Executive Editor)

พระครูชลธารพิทักษ์ เจ้าอาวาสวัดแม่ฮ่องไคร้

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

1. ศาสตราจารย์ ดร.พระมหาบุญเลิศ ช่วยธานี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรมย์ สีดาคำ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

3. รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาวิเศษ เสาะพบดี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา สะสอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
6. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตน์ะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
7. รองศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ จันทร์แดง	มหาวิทยาลัยพะเยา
8. รองศาสตราจารย์ ดร.บุญย์ นิลเกษ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ระวี จันทร์ส่อง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร แสงสุโพธิ์	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุริยจรัส เตชะตันมินสกุล	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทีป พิษทองกลาง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คุณากร กรสิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
14. อาจารย์ ดร.มนตรี หลินภู	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
15. อาจารย์ ดร.ณัฐชานันท์ วงศ์มูลิธิกร	มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

ฝ่ายจัดการวารสาร

นางศิรินทิพย์ ผาเจริญ

สำนักงาน

สำนักงานวัดแม่ฮ่องไคร้ เลขที่ 9 หมู่ที่ 8 ตำบลแม่เปิง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

บทบรรณาธิการ

วารสารสันติสุขปริทรรศน์ ฉบับนี้เป็นปีที่ 5 ฉบับที่ 2 ประจำเดือนกรกฎาคม – ธันวาคม 2567 ซึ่งมีความมุ่งมั่นที่จะทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย หรือบทความวิจารณ์หนังสือด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศาสนาและปรัชญา ตลอดจนสหวิทยาการต่าง ๆ เพื่อเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักวิจัยและนักวิชาการ รวมถึงเพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในวงวิชาการ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้ก้าวหน้าอย่างเข้มแข็งต่อไป ซึ่งกองบรรณาธิการจะเพิ่มประสิทธิภาพการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยเพื่อให้กว้างขวางมากขึ้น

ฉบับนี้ มีบทความวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์ทั้งสิ้น 8 เรื่อง คือ 1) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยสมพร ศักดา และสุภัทรรศศักดิ์ คำสามารถ 2) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดย หทัยรัตน์ ภูเลื่อน และคณะ 3) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดย ภาณุพงศ์ อนันต์ และคณะ

4) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยรัศมี แก้วพรม และคณะ 5) การพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดย พระครูอภิวัดพัฒนกิจดี อภิวฑฒโน (ธิตะยา) และคณะ 6) การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยปณัฎฐา ขอบจุลช้วน และคณะ 7) สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม โดย สุทธิรัตน์ คนใหญ่ และคณะ 8) การเสริมสร้างเจตคติสู่การเกิดค่านิยมทางการเมืองตามหลักประชาธิปไตย โดย พัชรินา พองจันทา

กองบรรณาธิการต้องขอขอบพระคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่เชื่อมั่น และไว้วางใจให้วารสารสันติสุขปริทรรศน์ ทำหน้าที่ในการเผยแพร่ผลงานของท่าน และขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้อนุเคราะห์กลั่นกรองและปรับปรุงบทความให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และนำไปสู่มุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติส่วนรวมต่อไป

(พระครูชลธารพิทักษ์)

บรรณาธิการ

ทัศนะและข้อคิดเห็นของบทความในวารสารนี้ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่าน
จึงไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

สารบัญ

กองบรรณาธิการ	ก
บทบรรณาธิการ	ข
สารบัญ	ง

บทความวิจัย

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 : สมพร ศักดา, สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ	1-14
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ : หทัยรัตน์ ภูเลื่อน, ประเสริฐ ปอนถิ่น, อภิรมย์ สีตาคำ	15-26
การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ : ภาณุพงศ์ อนันต์ตะ, อภิรมย์ สีตาคำ, ประเสริฐ ปอนถิ่น	27-38
ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร : รัชมี แก้วพรม, สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ, วิเชียร อินทรสมพันธ์	39-50
การพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอยางคำ จังหวัดพะเยา : พระครูอภิวัดนภิตี อภิวฑฒโน (ธิตะยา), พระเมธีวชิรคุณ, สหทัยา วิเศษ	51-62
การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี : ปณัฐภา ขอบจุลช้วน, ชูพล ทองอินทรา, ไชยวัฒน์ เพื่อกคง	63-75
สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม : สุทธิรัตน์ คนใหญ่, ปฐมพรณ์ อินทรางกูร ณ อยุธยา, วิเชียร อินทรสมพันธ์	76-88

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิชาการ

การเสริมสร้างเจตคติสู่การเกิดค่านิยมทางการเมืองตามหลักประชาธิปไตย	89-99
: พัชรีย์ญา ฟองจินดา	
ภาคผนวก	(1)
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	(2)
รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ	(15)
- รูปแบบการเขียนบทความวิจัย	(15)
- รูปแบบการเขียนบทความวิชาการ	(19)
- รูปแบบการเขียนบทความปริทรรศน์	(21)
- รูปแบบการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ	(24)

สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
Administrator's Competencies Affecting Effectiveness of Schools
under the Pathumthani Secondary Education
Service Area Office 1

สมพร ศักดา¹ และ สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ²
Somporn Sakda¹ and Supattarasak Khumsamart²

Received: 10 December 2023; Revised: 10 February 2024; Accepted: 11 February 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา และ 3) สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 333 คน จากประชากร 1,980 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วนของประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้การวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่าด้านสมรรถนะในการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.31$, $S.D.=0.76$) 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก พิจารณารายด้าน พบว่าด้านพันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.31$, $S.D.=0.73$) และ 3) สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ เท่ากับ .920 ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงสุด คือด้านสมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (X_4) ด้านสมรรถนะในการบริหารตนเอง (X_6) ด้านสมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ (X_2) ด้านสมรรถนะในการตระหนักรับรู้

¹ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยธนบุรี; Master of Education Department of Educational Administration of Thonburi University

Corresponding Author, E-mail: sompompayong@gmail.com

โลกาภิวัตน์ (X_5) และ ด้านสมรรถนะในการทำงานเป็นทีม (X_3) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ร้อยละ 84.00

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา; ประสิทธิภาพของสถานศึกษา; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1

Abstract

This research aims to investigate: 1) level of administrator's competencies, 2) level of the effectiveness of school and 3) the administrator's competencies affecting the effectiveness of schools under the Pathum Thani primary educational services area office 1. The samples used in the study were school administrators and teachers 333 people from a population of 1,980 people by stratified random sampling of the population. The researcher instruments were a questionnaire. The statistics used in the data analysis were percentage, mean and standard deviation and multiple regression analysis.

The results indicated that 1) level of administrator's competencies under the Pathum Thani primary educational services area office 1 was at a high level, considering each aspect was found global awareness competency has the highest average ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.76), 2) level of the effectiveness of school under the Pathum Thani primary educational services area office 1 was at a high level, considering each aspect was found obligation of school had obviousness and was at a high level ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.73) and 3) the administrator's competencies affecting the effectiveness of schools under the Pathum Thani primary educational services area office 1 has statistical significance at the 0.1 level and multiple correlations equal .920. The factors that could predict the effectiveness of schools were competency of strategic thinking (x_4), competency of self-management (x_6), competency of planning and management (x_5), competency of global awareness (x_2) and competency of teamwork (x_3). These factors were factors that affecting the effectiveness of schools under the Pathum Thani primary educational services area office 1 has statistical significance at the 0.1 level and could predict the effectiveness of schools under the Pathum Thani primary educational services area office 1 was 84.00 percent.

Keyword: Administrator's Competencies; the Effectiveness of Schools; Pathum Thani Primary Educational Services Area Office 1

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศเพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัต ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและทุ่มเทกับการพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของตนให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ ภูมิภาค และของโลก ควบคู่กับการธำรงรักษาอัตลักษณ์ของประเทศ ในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

ผู้บริหารที่ดีนั้นต้องมีความรู้ความสามารถในการนำสถานศึกษานั้น ๆ ให้ประสบความสำเร็จซึ่งความสามารถนั้นก็คือ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะพิเศษที่อยู่ในตัวบุคคลโดยสะท้อนออกมาเป็นพฤติกรรมการแสดงออกที่บ่งบอกว่าบุคคลนั้นมีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะพิเศษอย่างไร โดยมีความเชื่อว่าความสามารถที่บุคลากรมีนั้นจะส่งผลต่อเป้าหมายหรือผลลัพธ์ (อาภรณ์ ภู่วิทยพันธ์, 2561) สมรรถนะมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพขององค์กร การให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างจุดแข็งในการแข่งขัน ช่วยให้องค์กรอยู่รอดและเจริญก้าวหน้า โดยสามารถประเมินพัฒนาและยกระดับมาตรฐานให้สูงขึ้นได้ตามความต้องการ ซึ่งส่งผลให้เกิดความสำเร็จตามท้องถื่นที่กำหนดไว้ สมรรถนะ ประกอบด้วย 1) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2) การบริการที่ดี 3) การพัฒนาตนเอง และ 4) การทำงานเป็นทีม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553) สมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษา มี 6 ประการดังนี้ 1) สมรรถนะในการสื่อสาร 2) สมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ 3) สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม 4) สมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ 5) สมรรถนะในการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ และ 6) สมรรถนะในการบริหารตนเอง เฮลริเกิล แจ็คสัน และสโลคัม (Hellriegel Jackson and Slocum, 2005) หากผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะหลักในการบริหารงานที่ดีแล้ว การพัฒนาสถานศึกษาก็จะเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สามารถผลิตทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบันต่อไปได้

การศึกษาสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งดังจะเห็นได้จากงานวิจัยที่หลากหลาย เช่น ปาริฉัตร ช่อชิต (2559) ได้ทำการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อย ดังนี้ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การพัฒนา ศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ การสื่อสารและจูงใจ การทำงานเป็นทีม และการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ตามลำดับ ประสิทธิภาพ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ใน

ระดับมาก เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อยดังนี้ ความมีประสิทธิภาพและขั้นตอนการทำงานที่เชื่อถือได้ ความสัมพันธ์ของบุคลากรและทรัพยากร นวัตกรรม และการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 – 2565 ภายใต้หลักการมุ่งมั่นพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐานวิถีใหม่ วิถีคุณภาพ” มุ่งเน้นความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่งเสริมโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างเท่าเทียม และบริหารจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมียุทธศาสตร์ในด้านประสิทธิผล ดังนี้ 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน มีนวัตกรรมเป็นกลไกในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย และการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน 2) พัฒนาโรงเรียนคุณภาพของชุมชน โรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนที่สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ (Stand Alone) ให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ 3) บริหารจัดการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ 4) ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในสถานศึกษาที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะ 5) สนับสนุนพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาให้เริ่มต้นแบบการพัฒนานวัตกรรมการศึกษา และเพิ่มความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 6) เพื่อเพิ่มประสิทธิผลการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากนโยบายที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และมีความพร้อมในการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิผล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563)

ประสิทธิผลเป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการตัดสินว่าการบริหารของหน่วยงานหรือองค์ใดองค์หนึ่งสามารถดำเนินงานจนบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่วางไว้มากน้อยเพียงใด ประสิทธิผล หมายถึง องค์การที่ดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ ประสิทธิผลจึงเป็นเรื่องของความสำเร็จขององค์การในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ องค์การที่มีประสิทธิผลสูงจึงเป็นองค์การที่ประสบความสำเร็จในการทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ดังนั้นการพูดถึงประสิทธิผลขององค์การจึงเป็นเรื่องของการพยายามหาคำตอบว่าองค์การที่ศึกษานั้นได้ดำเนินการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งเอาไว้ได้สำเร็จเพียงใด (พิทยา บวรวัฒนา, 2556) ประสิทธิภาพนั้นมีความสำคัญมากเพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงข้อมูลด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลอันเนื่องมาจากการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ถือว่าประสิทธิผลนั้นเป็นองค์ประกอบของความสำเร็จ แต่เป็นสิ่งที่ไม่คงที่เสมอไป หากไม่มีการพัฒนารวมถึงประสิทธิผลนั้นเป็นเกณฑ์ที่แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของสถานศึกษาอีกด้วย (จันทรานี สงวนนาม, 2553) ซึ่งแนวคิดของ ลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ ได้สรุปไว้ว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาประกอบไปด้วย 7 ประการ คือ 1) สภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย 2) พันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน 3) ภาวะผู้นำด้านวิชาการ 4) ความคาดหวังที่สูง 5) ความทุ่มเทเวลาในการทำงาน 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน และ 7) ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง (Lunenburg and Ornstein, 2012)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 เมื่อพิจารณาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในระยะเวลาที่ผ่านมาพบว่ายังมีปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขอยู่บางประการ ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนขาดทักษะในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ขาดแพลตฟอร์มดิจิทัลด้านสารสนเทศที่ใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อใช้ในการตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งจากการศึกษารายงานผลการดำเนินงาน ประจำปีงบประมาณ 2565 ในด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่จำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ การดำเนินการส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับมีสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตร มีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 (3R8C) และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ ทักษะ และเทคนิคในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการเอาใจใส่ดูแลนักเรียนเพื่อพัฒนาผลการเรียนให้เป็นที่น่าพอใจตามที่ตั้งใจไว้ ดังนั้น จึงมีความจำเป็น ต้องเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของการศึกษา ทั้งด้านคุณภาพผู้เรียน คุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา และคุณภาพของการบริหารจัดการสถานศึกษา เป็นปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ควรได้รับการปรับปรุงและพัฒนา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยการใช้ความรู้ความสามารถ ทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้สามารถดำเนินการได้อย่างมีคุณภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2565)

จากความเป็นมา ความสำคัญของเนื้อหา และงานวิจัยดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามแนวคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนทั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของบุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะบริหารจัดการให้สถานศึกษามีประสิทธิผลต้องอาศัยสมรรถนะหลักของผู้บริหารสถานศึกษาในหลาย ๆ ด้านมากน้อยเพียงใด และสมรรถนะหลักด้านใดที่จะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพราะผู้บริหารต้องมีสมรรถนะความรู้ความเชี่ยวชาญ ความเข้าใจในแนวคิดและหลักการและนำไปปฏิบัติ จึงส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3. เพื่อศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มประชากรที่ได้กำหนดไว้ โดยผู้วิจัยได้มีกระบวนการและขั้นตอนดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

1. **กลุ่มตัวอย่าง** ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในปีการศึกษา 2565 โดยใช้สูตรของ Yamane และใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ดังนี้ 1) สุ่มตรวจสอบชื่อของประชากรที่ใช้ในการวิจัยจากข้อมูลสารสนเทศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 2) นำจำนวนประชากรที่ได้มากำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 333 คน

2. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ** ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) โดยการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยผู้วิจัยจะพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามแนวคิดของ เฮลริเกิล แจ็คสัน และสโลคัม (Hellriegel Jackson and Slocum, 2005) ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1)สมรรถนะในการสื่อสาร 2)สมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ 3)สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม 4)สมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ 5)สมรรถนะในการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ 6)สมรรถนะในการบริหารตนเอง ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามแนวคิดของตามแนวคิดของลูเนนเบิร์กและออร์สไตน์ (Lunenburg and Ornstein, 2012) ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้ 1) สภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย 2) พันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน 3)ภาวะผู้นำด้านวิชาการ 4) ความคาดหวังที่สูง 5) ความทุ่มเทเวลาในการทำงาน 6) การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน 7)ความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วน ประเมินค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามหลักการของลิเคิร์ต (Likert Scale) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha C=Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นในภาพรวมเท่ากับ 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กับสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แต่ละแห่งด้วยตนเอง ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง เมื่อได้แบบสอบถามกลับคืนจึงตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และจัดลำดับข้อมูล นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจะดำเนินการเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วน มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยค่าสถิติ ตามวัตถุประสงค์ 1) แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist) โดยการคำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง 2) แบบสอบถามตอนที่ 2 วิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ขอบเขตของค่าเฉลี่ย 3) แบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และแปลความหมายตามเกณฑ์ขอบเขตของค่าเฉลี่ย 4) การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.79)

เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสมรรถนะในการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.76) รองลงมาได้แก่ ด้านสมรรถนะในการบริหารตนเอง ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.76) ส่วนด้านสมรรถนะในการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.25$, S.D.=0.81)

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. สมรรถนะในการสื่อสาร	4.25	0.81	มาก	6
2. สมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ	4.26	0.81	มาก	5
3. สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม	4.26	0.82	มาก	4
4. สมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์	4.28	0.77	มาก	3
5. สมรรถนะในการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์	4.31	0.76	มาก	1
6. สมรรถนะในการบริหารตนเอง	4.30	0.76	มาก	2
รวม	4.27	0.79	มาก	

ตารางที่ 1 ระดับสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

2. ผลการศึกษาระดับประตบประสิทธิ์ผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.76)

เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านพันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.73) รองลงมาได้แก่ ด้านบรรยากาศของความคาดหวังที่สูง ($\bar{X}=4.31$, S.D.=0.75) ส่วนด้านสภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.27$, S.D.=0.78)

ประสิทธิ์ผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. สภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย	4.27	0.78	มาก	7
2. พันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน	4.31	0.73	มาก	1
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.31	0.77	มาก	4
4. บรรยากาศของความคาดหวังที่สูง	4.31	0.75	มาก	2
5. ทุ่มเทเวลาในการทำงาน	4.31	0.75	มาก	3
6. มีการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ	4.29	0.76	มาก	6
7. มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้ปกครอง	4.30	0.79	มาก	5
รวม	4.30	0.76	มาก	

ตารางที่ 2 ระดับประสิทธิ์ผลของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3. ผลการวิเคราะห์สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิ์ผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตัวแปรอิสระทั้งหมดของงานวิจัย ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์(X4) ด้านสมรรถนะในการบริหารตนเอง (X6) ด้านสมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ(X2) ด้านสมรรถนะในการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ (X5) และ ด้านสมรรถนะในการทำงานเป็นทีม (X3) สามารถร่วมกันทำนายตัว

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ร้อยละ 84.00 ($R^2=0.84$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อปรับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ที่มีค่าเท่ากับ 9.11 ($SE_{est}=9.11$) พบว่า ปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายตัวประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ถึงร้อยละ 84.00 ($R^2_{adj}=0.84$) ส่วนอีกร้อยละ 16.00 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่นำมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงสุด คือ ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (X4) ($\beta =0.33$) รองลงมา ได้แก่ สมรรถนะในการบริหารตนเอง (X6) ($\beta=0.23$) สมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ (X2) ($\beta =0.16$) สมรรถนะในการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ (X5) ($\beta =0.13$) สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม (X3) ($\beta =0.13$)

ตัวแปรทำนาย	b	β	t	p
1. สมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์(X ₄)	2.00	0.33	5.82	0.00
2. สมรรถนะในการบริหารตนเอง(X ₆)	1.67	0.23	4.61	0.00
3. สมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ (X ₂)	0.79	0.16	2.96	0.00
4. สมรรถนะในการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ (X ₅)	1.13	0.13	2.75	0.00
5. สมรรถนะในการทำงานเป็นทีม (X ₃)	0.72	0.13	2.40	0.01
6. ค่าคงที่ (Constant)	27.27	-	7.43	0.02

$R =0.92$ $R^2=0.84$ $R^2_{adj}=0.84$, $F=5.78$,

$df_1=1$, $df_2=327$, $Sig. < 0.01$, $SE_{est.}=9.11$, $a=27.27$

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จากผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านที่สูงที่สุด คือ ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ รองลงมาคือ ด้านสมรรถนะในการบริหารตนเอง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสมรรถนะในการสื่อสาร ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานให้สัมฤทธิ์ผล สมรรถนะ

ผู้บริหารมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะต้องใช้ความรู้ความสามารถในความเป็นผู้นำในการบริหารงานเพื่อรวมพลังและใช้ประโยชน์ของบุคลากรที่มีอยู่ เพื่อรวมพลังของบุคลากรที่มีอยู่ให้ช่วยกันทำงาน และต้องรู้จักเลือกวิธีแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อให้การดำเนินการต่างๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุดและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายจึงทำให้การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมคิด สุกุลสถาปัตย์ (2565) พบว่า ระดับสมรรถนะสำคัญในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกรายด้าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชามญช์ ลาวชัย (2562) พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียด พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านพันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน รองลงมาคือ ด้านบรรยากาศของความคาดหวังที่สูง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษา มีการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์และเป้าหมายของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน และ ผู้บริหารและครูในสถานศึกษา ได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะสารสนเทศและเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมวดี จิตอารีย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินงานต่อไปและสามารถนำมาอภิปรายผลแยกเป็นรายด้าน

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จากผลการวิจัย พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสมรรถนะในการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (X4) ด้านสมรรถนะในการบริหารตนเอง (X6) ด้านสมรรถนะในการวางแผนและการบริหารจัดการ (X2) ด้านสมรรถนะในการตระหนักรับรู้โลกาภิวัตน์ (X5) และ ด้านสมรรถนะในการทำงานเป็นทีม (X3) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้ร้อยละ 84. ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติชัย เทียนไข (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ลพบุรี

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ลพบุรี โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ลพบุรีโดยภาพรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) สมรรถนะของผู้บริหาร ด้านการวิเคราะห์สังเคราะห์ ด้านการสื่อสาร และจิตใจ และด้านการบริการที่ดี ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ลพบุรีโดยภาพรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร ช่อชิต (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะ ผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับ ค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อยดังนี้ การ มุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี การพัฒนาตนเอง การพัฒนา ศักยภาพบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ การ สื่อสารและจิตใจ การทำงานเป็นทีม และการวิเคราะห์และ สังเคราะห์ตามลำดับ ประสิทธิภาพของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ใน ระดับมาก เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตมากไปหาน้อยดังนี้ ความมีประสิทธิภาพและขั้นตอนการ ทำงานที่เชื่อถือได้ ความสัมพันธ์ของบุคลากรและทรัพยากร นวัตกรรม และการปรับตัวต่อ สิ่งแวดล้อม ตามลำดับ สมรรถนะผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของ สถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ ใหม่ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ผู้วิจัยต้องค้ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัย ดังปรากฏเป็นแผนภาพ สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้ ได้แก่ 1) การทำงานเป็นทีม (Teamwork competency) คือผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ มีการกำหนด เป้าหมาย บทบาท หน้าที่ความรับผิดชอบของทีมได้อย่างชัดเจน 2) การวางแผนและการบริหารจัดการ (Planning and administration competency) คือผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนและกำหนดแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) การปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ (Strategic action competency) คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์นโยบาย กำหนดพันธกิจและวางแผนการจัดการศึกษาได้อย่างรอบคอบ 4) การตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ (Global awareness competency) คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับตัวให้เข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงทางด้านทรัพยากร เทคโนโลยีเพื่อให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของโลกอยู่ตลอดเวลา 5) พันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน (A clear school mission) คือผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ กลยุทธ์และเป้าหมายของสถานศึกษาไว้อย่างชัดเจน 6) ภาวะผู้นำด้านวิชาการ (Instruction leadership) คือผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความเข้าใจและสามารถบริหารงานวิชาการได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันจะส่งผลให้สถานศึกษามีผลการดำเนินงานที่บรรลุตามวัตถุประสงค์และส่งผลให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่จากการสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา มีสมรรถนะในการบริหารงาน มีการวางแผนและการบริหารจัดการได้เป็นอย่างดี มีการปฏิบัติเชิงกลยุทธ์ และมีการตระหนักรู้โลกาภิวัตน์ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะของผู้บริหารมาก ประสิทธิภาพในสถานศึกษาก็จะมากตามไปด้วย เนื่องจากสามารถช่วยสร้างการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และพันธกิจของสถานศึกษามีความชัดเจน รวมไปถึงการเป็นผู้นำด้านวิชาการ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากผลการศึกษาเรื่องนี้ทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีสมรรถนะในด้านการสื่อสาร โดยเฉพาะการเจรจาต่อรอง เพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้เพื่อการร่วมมือกันแก้ปัญหาให้คลี่คลาย โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุด

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนด้านสภาพแวดล้อมเป็นระเบียบและปลอดภัย โดยเฉพาะการการจัดสภาพแวดล้อมทางสังคมที่แสดงถึงความเป็นมิตร ความอบอุ่น ที่เสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีของบุคลากรและผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

2.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรนำแนวคิด ทฤษฎี สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา มาใช้ในงานวิจัยกับการบริหารงานด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดอื่น ๆ หรือหน่วยงานอื่น ๆ เนื่องจากประสิทธิผลของสถานศึกษาเป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งของความสำเร็จของสถานศึกษา ทางด้านวิชาการ สมรรถนะ และด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงลึก

3.2 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปทุมธานี เขต 1 โดยการทำวิจัยเชิงคุณภาพในการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

- กิตติชัย เทียนไข. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5 ลพบุรี. *วารสารพัฒนาทักษะทาง วิชาการ อย่างยั่งยืน*, 2(2), 49-60.
- จันทรานี สงวนนาม. (2553). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 3. นนทบุรี: บุ๊คพอยท์.
- ปาริฉัตร ช่อชิต. (2559). *สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- เปรมวดี จิตอารีย์. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารบริหารการศึกษา มศว*. 14(27), 108-115.
- พิชามญชุ์ ลาวชัย. (2562). *สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- พิทยา บวรพัฒนา. (2556). *ทฤษฎีองค์การสาธารณะ*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภากการพิมพ์.
- สมคิด สกุลสถาปัตย์. (2565). สมรรถนะสำคัญในการบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มจร*, 10(2), 266-280.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/a6Esi>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือและชุดฝึกอบรมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาแนวใหม่ ตามแนวปฏิบัติการศึกษาในทศวรรษที่ 2 การอบรมแบบผสมผสาน*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). ประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่อง นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565. สืบค้นเมื่อ 19 สิงหาคม 2565, จาก <https://shorturl.asia/Uqgh2>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2561). *Competency Assessment Tool เครื่องมือประเมินขีดความสามารถของบุคลากร*. กรุงเทพฯ: บริษัท ทีคิวพี จำกัด.
- Don Hellriegel, Susan E. Jackson, and John W. Slocum, Jr. (2005). *Management: A Competency-Based Approach*. 10th ed. Singapore: Thomson South-Western.
- Fred C. Lunenburg and Allen C. Ornstein. (2013). *Educational Administration: Concepts and Practices*. 6th ed. CA: Wadsworth Cengage Learning.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา
แม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
The Application of Buddhadhamma to Promote the Administration of
the Mae Taeng Area Revenue Office Mae Taeng District
Chiang Mai Province

หทัยรัตน์ ภูเลื่อน¹, ประเสริฐ ปอนถิ่น² และ อภิรมย์ สีตาคำ³
Hathairat Phuluan¹, Prasert Pontin² and Apirom Sidakham³

Received: 09 February 2024; Revised: 09 September 2024; Accepted: 14 September 2024

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง 2) เปรียบเทียบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานฯ ตามปัจจัยส่วนบุคคล และ 3) เสนอแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารของสำนักงานฯ การวิจัยใช้วิธีผสม 1) การวิจัยเชิงปริมาณ โดยการสำรวจด้วยแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 350 คน และใช้สถิติเชิงพรรณนา เช่น ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 9 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารของสำนักงานฯ โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารไม่แตกต่างตามปัจจัยส่วนบุคคลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และ 3) แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมมีดังนี้ 1. การกำหนดนโยบายและแผน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน 2. การนำไปปฏิบัติ เพื่อสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นและดีขึ้น 3. การควบคุมและตรวจสอบ เพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและการบริหารการเงินอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4. การประเมินผล เพื่อสร้างสังคมและองค์กรที่มีความเป็นธรรมและมีคุณค่ามากขึ้น รวมทั้งสร้างความเข้าใจถึงหลักพุทธธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ; สำนักงานสรรพากร; หลักสังคหวัตถุ 4

Abstract

This research aims to: 1) Study the management level of the Mae Tang Branch of the Revenue Department, 2) Compare the application of Buddhist

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่; Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: hatairat3036@gmail.com

principles to enhance the management of the office according to personal factors, and 3) Propose guidelines for applying Buddhist principles in the management of the office. The research employs a mixed-methods approach: 1) Quantitative research through a survey using a questionnaire with a sample of 350 people, analyzed using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation, and 2) Qualitative research through in-depth interviews with 9 key informants, with data analyzed using descriptive content analysis.

The findings reveal that: 1) The overall management of the office is at a high level, 2) The application of Buddhist principles in management does not significantly differ according to personal factors at a 0.05 statistical significance level, and 3) Guidelines for applying Buddhist principles include: 1. Setting policies and plans to achieve objectives and participate in community activities, 2. Implementation to create a more flexible and improved organization, 3. Control and monitoring to enhance a positive organizational culture and effective financial management, and 4. Evaluation to foster a fairer and more valuable society and organization, including improving understanding of Buddhist principles and creating an appropriate environment.

Keywords: Management; Revenue Office; Principles of Sangha Vatthu 4

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 นับเป็นการปรับเปลี่ยนที่ท้าทาย การบริหารจัดการองค์การ (Drucker, P. F., 1999) โดยมีแนวโน้มที่รุนแรง และทั่วถึงทุกมิติ ซึ่งเป้าหมายของการพัฒนาองค์การนับตั้งแต่ ค.ศ. 2015 ตามกรอบองค์การสหประชาชาติ คือ มุ่งสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) (United Nation Thailand, 2015) เพื่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นสิ่งบ่งชี้ถึงขีดความสามารถ ความสำเร็จ และวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายขององค์การที่สอดคล้อง เชื่อมโยงกับผลลัพธ์ คือ คุณภาพของทรัพยากรมนุษย์หรือบุคลากร (Porter, M.E, 1990) ดังนั้น บุคลากรที่มีศักยภาพและมีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับภารกิจและความต้องการขององค์การ จึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญต่อการขับเคลื่อน และนำองค์การไปสู่เป้าหมาย

ฉะนั้นทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการภายในองค์การที่จะทำให้การดำเนินงานขององค์การสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทรัพยากรมนุษย์จึงมีความสำคัญยิ่งที่จะเป็นตัวกำหนดทิศทาง และพัฒนาองค์การให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารภายในองค์การจึงมีความจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ภายในองค์การรวมถึงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ

และเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน (วิณา พิงวิวัฒน์นิกุล, 2561) ดังนั้นกรมสรรพากรได้ตระหนักและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรในการที่จะทำให้มีมาตรฐานจึงได้กำหนดกรอบแผนยุทธศาสตร์กรมสรรพากร ประจำปีงบประมาณ 2563 – 2565 ที่สอดคล้องกับแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ตามกรอบ 6 ด้าน (Strategic Platform) ได้แก่ 1. แผนปฏิบัติราชการด้านนโยบายและการจัดเก็บภาษีอากร (Tax Policy and Collection) 2. แผนปฏิบัติราชการด้านการตรวจสอบภาษีอากร (Tax Audit) 3. แผนปฏิบัติราชการด้านการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่ทางภาษีอย่างถูกต้อง (Tax Compliance) 4. แผนปฏิบัติราชการด้านการบริการ (Customer Service) 5. แผนปฏิบัติราชการด้านบุคลากร (People) และ 6. แผนปฏิบัติราชการด้านองค์กร (Office) (กรมสรรพากร, ออนไลน์)

กรมสรรพากรในฐานะหน่วยงานจัดเก็บหลักของประเทศตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในช่วงระยะเวลา 3 ปี ข้างหน้า ให้ตอบโจทย์ประเด็นความท้าทายเร่งด่วนในทุกมิติกรมสรรพากรจึงนำกลยุทธ์ D 2 RIVE มาปรับเปลี่ยนการทำงานของกรมสรรพากร เพื่อตอบสนองความต้องการของทุกภาคส่วนอย่างเท่าเทียม ทัวถึง เป็นธรรมตามแนวคิด D 2 RIVE for All โดยกลยุทธ์ D 2 RIVE ประกอบด้วย D 2 Digital Transformation การนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาปรับปรุง และปรับใช้กับ กระบวนการที่รับผิดชอบ Data Analyticsการจัดการและนำข้อมูลมาวิเคราะห์ในงานที่รับผิดชอบ R Revenue Collection กลยุทธ์ในการบริหารจัดการเก็บภาษีให้เป็นไปตามเป้าหมาย I Innovation การสร้างและส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรในการสร้างนวัตกรรม V Value ขับเคลื่อนสรรพากรคุณธรรม E Efficiency การยกระดับประสิทธิภาพคนและงาน HAS: Honesty, Accountability and Service Mind E Efficiency การเพิ่มประสิทธิภาพคน (Smart People) และเพิ่มประสิทธิภาพงาน (Smart Office) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาบุคลากร เก่ง ดีมีความสุขยกระดับคุณภาพชีวิตและสวัสดิการของบุคลากร

ดังนั้นผู้บริหารควรมีหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในการบริหารงาน คือ หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเป็นหลักธรรมเป็นเครื่องสงเคราะห์กันและกัน พระพุทธองค์ทรงอุปมาสังคหวัตถุไว้ในสังคหสูตรเปรียบเหมือนกับพาหนะที่จะนำคนไปสู่ความเจริญในโลก (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2551) โดยหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย 1. ทาน คือ การเกื้อกูลกันด้วยการให้หมายถึง การให้ การเสียสละ หรือ การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของๆตนเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนักเห็นियว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว 2. ปิยวาจา คือ การใช้วาจาประสานไมตรี หมายถึง การพูดจาด้วยถ้อยคำที่ไพเราะ อ่อนหวาน พูดด้วยความจริงใจ ไม่พูดหยาบคาย ก้าวร้าว พูดในสิ่งที่เป็นประโยชน์ และเหมาะสมกับกาลเทศะ 3. อตถจริยา คือ การร่วมสร้างสรรค์อุดมการณ์ หมายถึง การสงเคราะห์ทุกชนิดหรือ การปฏิบัติในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น 4. สมานัตตตา คือ การร่วมทุกข์ร่วมสุขในทุกคราว หมายถึง การเป็นผู้มีความสม่ำเสมอ หรือมีความประพฤติเสมอต้นเสมอปลาย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในฐานะที่เป็นบุคลากร

กรมสรรพากร โดยใช้หลักธรรมที่ส่งเสริมด้านการให้บริการ โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุ 4 ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีแนวความคิดที่จะทำการวิจัยเพื่อศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งสามารถสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนให้มีความพึงพอใจตามหลักสังคหวัตถุ 4 ได้อย่างไร ตลอดจนจนปัญหาอุปสรรคในการให้บริการประชาชนของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ว่ามีอะไรบ้างและอะไรคือมูลเหตุ หรือปัจจัยที่แท้จริง ที่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ในการให้บริการประชาชน และแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงการให้บริการประชาชนให้มีประสิทธิภาพเกิดประโยชน์แก่ประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวินิจฉัยเรื่องนี้ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ทั้งระเบียบวิธีเชิงปริมาณ และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้กำหนดวิธีการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่มารับบริการจากสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ รวม 13 ตำบล จำนวน 2,798 คน (กองวิชาการ งานสรรพากร, 2565) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Yamane (1973) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 350 คน

1.2 เครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารของสำนักงานสรรพากรแม่แตง 4 ด้าน ได้แก่ ทาน, ปิยวาจา, อตถจริยา, สมานัตตา ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมแบบสอบถามผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยทดลองกับสำนักงานสรรพากรพื้นที่

เชิงดาว จำนวน 30 คน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.853

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อแจกแบบสอบถาม และดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สถิติแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละสำหรับข้อมูลทั่วไป ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สำหรับการประยุกต์หลักพุทธธรรม นอกจากนี้ ยังทดสอบความแตกต่างของความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพและประสิทธิภาพการบริหารงานโดยใช้ t-test และ F-test (One-Way Anova) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD (Least Significant Difference)

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการเจาะจงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตัวแทนเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง 2 คน 2) ตัวแทนนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 1 รูป 3) ตัวแทนนักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 1 คน 4) ตัวแทนผู้เสียภาษี 5 คน

2.2 เครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยพัฒนาแบบสัมภาษณ์โดยอ้างอิงจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างคำถาม แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารสำนักงานสรรพากรแม่แตง โดยเน้น 4 หลัก ได้แก่ 1) ทาน (การให้) 2) ปิยวาจา (การพูดจาสุภาพ) 3) อัตถจริยา (การกระทำที่ไม่ก่อความเดือดร้อน) 4) สมานัตตตา (ความเสมอต้นเสมอปลายในการปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์) และตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.3 การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตัวเองกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด

2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยบันทึกเสียงและจดบันทึกการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ได้อ่านมาจำแนกเป็นประเด็นที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย พร้อมทั้งสังเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาโดยอ้างอิงคำพูดของผู้ให้ข้อมูล

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 60.0 ส่วนเพศชาย มีจำนวน 140 คน คิดเป็นร้อยละ 40.0 อายุ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี มีจำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4 ระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 30.3 อาชีพพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 32.0 และรายได้ต่อเดือน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท มีจำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 27.4

ตอนที่ 2 ระดับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริม การบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ทาน หมายถึง การให้ การแบ่งปัน การเสียสละ	4.05	0.664	มาก
2. ปิยวาจา หมายถึง การพูดด้วยถ้อยคำไพเราะ จริใจ ไม่หยาบคาย และเป็นประโยชน์	4.19	0.630	มาก
3. อุตถจริยา หมายถึง การสงเคราะห์ในสิ่งที่ เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น	4.08	0.671	มาก
4. สมานัตตตา หมายถึง การกระทำอย่างสม่ำเสมอ รู้ตำแหน่งหน้าที่และปฏิบัติอย่างเหมาะสม	4.11	0.610	มาก
ภาพรวม	4.11	0.644	มาก

ตารางที่ 1 ระดับการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

สำหรับค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นที่มีต่อหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในปัจจัยด้านการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.86$, S.D.=0.969) เมื่อจำแนกรายละเอียดเป็นรายข้อ ดังนี้

ปัจจัยด้านการบริหาร	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการกำหนดนโยบายและแผน	3.88	0.681	มาก
2. การนำนโยบายและแผนไปปฏิบัติ	3.87	0.657	มาก
3. ด้านการควบคุมและตรวจสอบ	3.88	0.676	มาก
4. การประเมินผล	3.87	1.862	มาก
ภาพรวม	3.86	0.969	มาก

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นที่มีต่อหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ในปัจจัยด้านการบริหาร

ตอนที่ 3 ผลทดสอบสมมติฐานโดยการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล สามารถสรุปโดยผลการทดสอบสมมติฐาน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สมมติฐาน ที่	ตัวแปรอิสระ	ตัวแปรตาม	t-test/ F-test	ค่า Sig.	ผลการทดสอบ สมมติฐาน	
					ยอมรับ	ปฏิเสธ
1.	เพศ	ผลการปฏิบัติงาน	-1.688	0.092	-	✓
2.	อายุ	ผลการปฏิบัติงาน	0.763	0.550	-	✓
3.	วุฒิการศึกษา	ผลการปฏิบัติงาน	0.230	0.922	-	✓
4.	อาชีพ	ผลการปฏิบัติงาน	1.510	0.199	-	✓
5.	รายได้ต่อเดือน	ผลการปฏิบัติงาน	0.517	0.763	-	✓

ตารางที่ 3 ผลสรุปโดยรวมการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 4 แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ การศึกษานี้เผยให้เห็นว่าประชาชนในพื้นที่แม่แตงมีความต้องการที่ชัดเจนในการปรับปรุงการบริการของสำนักงานสรรพากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการชำระภาษี ซึ่งควรทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีความต้องการให้สำนักงานจัดตั้งหน่วยบริการนอกสถานที่ เพื่อลดความยุ่งยากในการเข้าถึงบริการ และแนะนำให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงการทำงานที่ชัดเจนและเหมาะสมตามตำแหน่ง ความรู้ และความสามารถในการจัดเก็บภาษี

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการต้องการปรับปรุงกระบวนการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพลดขั้นตอนและระยะเวลาในการให้บริการ รวมถึงการใช้วาจาสุภาพและการทักทายประชาชนด้วยถ้อยคำที่ไพเราะเสมอ เพื่อสร้างความประทับใจและความพึงพอใจในบริการ ดังนั้น ปัจจัยสำคัญในการบริหารของสำนักงานสรรพากรที่ควรพิจารณาและประยุกต์ใช้มีดังนี้ 1) ด้านการกำหนดนโยบายและแผน ควรสร้างนโยบายที่มุ่งเน้นการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน การสื่อสารข้อมูลและขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ประชาชนทราบอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงการใส่ใจและเห็นคุณค่าในงานที่ทำ เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการตัดสินใจ 2) ด้านการนำนโยบายและแผนไปปฏิบัติ การนำแผนไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยสร้างองค์กรที่มีความยืดหยุ่นและดีขึ้น ทำให้สามารถขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ด้านการควบคุมและตรวจสอบ การเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและการบริหารการเงินของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพ โดยการเสริมสร้างจิตสำนึกและพัฒนาทักษะการทำงานให้มีความรับผิดชอบและโปร่งใส 4) ด้านการประเมินผล การประเมินผลที่มีความละเอียดจะช่วยสร้างสังคมและองค์กรที่มีความเป็นธรรมและมีคุณค่ามากขึ้น รวมถึงการสร้างควม

เข้าใจถึงหลักพุทธธรรม การประเมินผลด้านพฤติกรรม การส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะ การสร้างวินัยและความรับผิดชอบ และการรับฟังความคิดเห็นเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการให้บริการ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

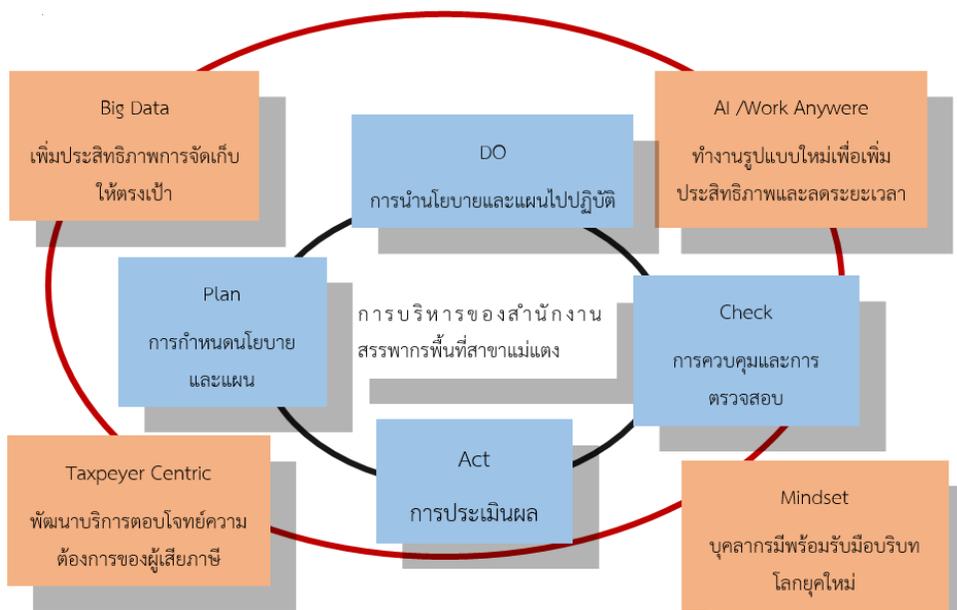
วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การศึกษานี้มุ่งเน้นการประเมินระดับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ โดยพิจารณาจากความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผลการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับสูง ในขณะที่ด้านที่ได้รับคะแนนสูงสุดคือ "ปียวาจา" ซึ่งหมายถึงการใช้ถ้อยคำที่สุภาพ จริงใจ และเป็นประโยชน์ เจ้าหน้าที่พูดจาด้วยความสุภาพและอ่อนหวาน ซึ่งสะท้อนถึงความพอใจในระดับสูงจากผู้มาใช้บริการ ผลการศึกษาในด้านนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย บัวจันทร์ (2552) ซึ่งได้ทำการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่ไปใช้บริการที่สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร โดยอิงตามหลักสังคหัตถุธรรม พบว่า ด้านปียวาจามีความพึงพอใจสูงสุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ เช่น ด้านสมานัตตา ด้านทาน และด้านอัทธจริยา ซึ่งความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สาคร บุญส่ง (2557) ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอลำปาง จังหวัดกาญจนบุรี พบว่าประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในทุกด้านอยู่ในระดับสูง การวิจัยนี้เน้นย้ำถึงการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับการที่เจ้าหน้าที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง แสดงออกถึงการใช้ปียวาจาที่สุภาพและเอื้อเฟื้อ การศึกษาทั้งสองชิ้นนี้ยืนยันถึงความสำคัญของการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพในการให้บริการ โดยเฉพาะการใช้ภาษาที่สุภาพและเป็นมิตรซึ่งสร้างความพึงพอใจสูงสุดให้กับผู้ใช้บริการ ทำให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตงมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ดีเยี่ยมและมีความพอใจในระดับสูงในทุกด้านของการให้บริการ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง การศึกษานี้มุ่งเน้นการเปรียบเทียบการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง โดยพิจารณาตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในความคิดเห็นของผู้มารับบริการ ซึ่งแสดงถึงความสอดคล้องในมุมมองของผู้รับบริการโดยไม่ขึ้นกับปัจจัยส่วนบุคคล ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาสิริ ชามะรัตน์ (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากรด้านบัญชีในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดอุดรธานี โดยพบว่า เพศและระดับการศึกษาไม่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ปัจจัยอื่น ๆ เช่น อายุ ตำแหน่งงาน และอายุราชการ กลับมีผลอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุเทน เขียววะ

(2567) ซึ่งศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการให้บริการสาธารณะของที่ว่า การอำเภอแม่แตง พบว่า ผู้รับบริการที่มีอายุและอาชีพต่างกันมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่ปัจจัยเช่น เพศ ระดับการศึกษา และรายได้ ไม่ส่งผลกระทบต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้บริการ สุดทำงานวิจัยของ พระมหาวิรุทธิ์ โสภณสุธี (2566) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการนโยบายสาธารณะตามหลักพุทธบูรณาการ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ และสถานภาพ มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการทบทวนงานวิจัยทั้งหมดนี้ พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลโดยเฉพาะเพศและระดับการศึกษา มักไม่มีผลต่อความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับการบริหารและการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเราที่พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตงไม่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างในความคิดเห็นตามปัจจัยส่วนบุคคล

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์งานการวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ทำให้ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากการสังเคราะห์งานวิจัยเป็นโมเดลดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 2 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

โมเดล “PDCABAWMT สรรพากรยุคใหม่” การวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ได้สังเคราะห์องค์ความรู้ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ซึ่งประกอบด้วย 1) ทาน 2) ปิยวาจา 3) อัตถจริยา และ

4) สมานัตตตา โดยได้สรุปเป็นโมเดล “PDCABAWMT สรรพากรยุคใหม่” ที่มุ่งเน้นการสร้างความเป็นเลิศในการบริหารงานภาครัฐ ดังนี้

1. Plan (การกำหนดนโยบายและแผน): จัดทำแผนที่มุ่งหวังให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน โดยนำผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมมาช่วยกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาการปฏิบัติงาน พร้อมสร้างความร่วมมือในการช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน และการแข่งขันตอนการปฏิบัติงานให้ทราบอย่างสม่ำเสมอ

2. Do (การนำนโยบายและแผนไปปฏิบัติ): สร้างโครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์และสภาพแวดล้อม เพื่อให้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่และนโยบายของสำนักงานสรรพากร การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการปฏิบัติจะช่วยเสริมสร้างองค์กรที่มีความยืดหยุ่นและสามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่วางไว้

3. Check (การควบคุมและการตรวจสอบ): ค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการปฏิบัติงาน และประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามระบบคุณธรรม การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการควบคุมและตรวจสอบจะเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดี พร้อมการบริหารการเงินของรัฐอย่างมีประสิทธิภาพและโปร่งใส โดยการพัฒนาทักษะและจิตสำนึก

4. Action (การประเมินผล): ดำเนินการจัดเก็บภาษีและบังคับใช้ข้อบังคับอย่างชัดเจน พร้อมการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อสร้างสังคมและองค์กรที่มีความเป็นธรรมและมีคุณค่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการประเมินผลจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจถึงหลักพุทธธรรมและการปฏิบัติงานอย่างมีความรับผิดชอบ

5. Big Data: ใช้ข้อมูลขนาดใหญ่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอย่างเป็นระบบและโปร่งใส ขับเคลื่อนการค้นหาและการเข้าถึงข้อมูลให้สะดวกและตรวจสอบได้ง่าย เน้นความสัมพันธ์และการรับฟังความคิดเห็น สร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างและยืดหยุ่น

6. AI/Work Anywhere: ใช้เทคโนโลยี AI และการทำงานจากทุกที่เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดระยะเวลาทำงาน พร้อมระบบงานบูรณาการที่เน้นการเข้าใจและเห็นคุณค่าในงานที่ทำ การปฏิบัติงานอย่างมีสติและมีส่วนร่วม พร้อมกระตุ้นการพัฒนาส่วนตัวและการเรียนรู้ร่วมกัน

7. Taxpayer Centric: พัฒนาบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เสียภาษี ทำให้การชำระภาษีเป็นเรื่องง่าย พร้อมสร้างความยืดหยุ่นและความเปิดกว้างในการบริหาร ส่งเสริมจริยธรรมและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อเพื่อ พร้อมสร้างการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

8. Mindset: พัฒนาบุคลากรให้พร้อมรับมือกับบริบทโลกยุคใหม่ สร้างองค์กรที่มีสมรรถนะสูงและทันต่อการเปลี่ยนแปลง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การประเมินผลด้านพฤติกรรม การส่งเสริมและพัฒนาความรู้และทักษะ รวมถึงการสร้างวินัยและความรับผิดชอบจะช่วยให้การบริหารจัดการทรัพยากรสาธารณะมีประสิทธิภาพและความเป็นธรรมในระยะยาว

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยพบว่า 1)ระดับการบริหาร การบริหารของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตงโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคล ไม่มีความแตกต่างในการความคิดเห็นเกี่ยวกับการประยุกต์หลักพุทธธรรมในการบริหารของสำนักงานสรรพากรตามเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ หรือรายได้ของประชาชนที่มารับบริการ 3) แนวทางการประยุกต์หลักพุทธธรรม ได้แก่ 1.การกำหนดนโยบายและแผน สร้างแผนที่ชัดเจนเพื่อบรรลุเป้าหมายและมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือชุมชน 2. การนำนโยบายไปปฏิบัติ สร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นและมีความเป็นอยู่ดีขึ้น 3. การควบคุมและตรวจสอบ เสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีและการบริหารการเงินอย่างมีประสิทธิภาพและชอบธรรม 4. การประเมินผล สร้างสังคมและองค์กรที่มีความเป็นธรรมและมีคุณค่า พร้อมสร้างความเข้าใจถึงหลักพุทธธรรม ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตงควรพัฒนานโยบายที่เน้นการส่งเสริมการใช้หลักพุทธธรรมร่วมกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อยกระดับการบริหารให้มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้ดียิ่งขึ้น โดยการใช้หลักพุทธธรรมเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนคติและค่านิยม จะช่วยสร้างมาตรฐานการจัดการที่ดี พร้อมทั้งเพิ่มขีดความเชื่อมั่นของประชาชนในการให้บริการในทุกขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตงควรจัดฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างทักษะและความสามารถในการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้บุคลากรมีความสุขและเป็นมิตรในการให้บริการ เพื่อสร้างประสบการณ์ที่ดีและสร้างความพึงพอใจให้กับประชาชนที่มารับบริการ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไปควรเน้นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลเชิงลึก ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดียิ่งขึ้น ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการบริการสาธารณะของหน่วยงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมสรรพากร. (2563). แผนยุทธศาสตร์กรมสรรพากร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563 – 2565 และแผนปฏิบัติการกรมสรรพากร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กลุ่มวางแผนและประเมินผล กองวิชาการแผนภาษี, ส่วนที่ 2 สารสำคัญของแผนปฏิบัติการกรมสรรพากร. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.rd.go.th/fileadmin/download/plan/rdplan2020-2022.pdf>

- กรมสรรพากร. (2567). กรมสรรพากร มีหน้าที่อย่างไร. สืบค้นเมื่อ 20 มีนาคม 2567, จาก <https://www.crystalsoftwaregroup.com/revenuedepartment/>
- กองวิชาการ งานสรรพากร. (2565). แผนการดำเนินงานสรรพากรพื้นที่สาขาแม่แตง อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 11 มิถุนายน 2566, จาก <https://www.rd.go.th/337.html>
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2551). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาอริวิฑูรย์ โสภณสุธี (เดชคำตัน), ประเสริฐปอนถิ่น และเกียรติศักดิ์ สุขเหลือ. (2566). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการนโยบายสาธารณะด้านการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมของเทศบาลตำบลเชิงดอย อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย*, 4(2), 15-28.
- วิณา พิงวิวัฒน์นิกุล (2561). เอกสารประกอบการบรรยายกระบวนการจัดการทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัย, โครงการรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมหมาย บัวจันทร์. (2552). *การวิเคราะห์และยกระดับความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- สาคร บุญส่ง. (2557). *ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอท่าม่วงจังหวัดกาญจนบุรี*. (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, กาญจนบุรี.
- อาภาสิริ ชามะรัตน์. (2560). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีองค์กรบริหารส่วนตำบลในเขตจังหวัดอุดรธานี. *วารสารบัณฑิตศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 2(1), 227-237.
- อุเทน เขียวยะ, ประเสริฐ ปอนถิ่น และนพตณ ปัญญาวิรัต. (2567). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการให้บริการสาธารณะของที่ว่าการอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสันติสุขปริทรรศน์*, 5(1), 87-101.
- Drucker, P. F. (1999). *Management Challenges for the 21st Century*. Burlington, MA: Elsevier Ltd.
- Porter, M.E. (1990). The Competitive Advantage of Nations. *Harvard Business Review*, 68(2), 73–93.
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ
งานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
The Application of Buddhist Principles to Promote Public Participation
in Social Welfare Work of Chiang Dao Subdistrict Municipality,
Chiang Dao District, Chiang Mai Province

ภาณุพงศ์ อนันตะ¹, อภิรมย์ สีตาคำ² และ ประเสริฐ ปอนถิ่น³
Panupong Anunta¹, Apirom Sidakham² and Prasert Pontin³

Received: 09 February 2024; Revised: 09 September 2024; Accepted: 14 September 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคม 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสสารนิยมธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคม 3) เสนอแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคมในเขตเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยอิงหลักพุทธธรรม งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ 1) การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง 364 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน 2) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 คน โดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$, $S.D.=1.11$) 2) หลักสสารนิยมธรรมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมากกับการมีส่วนร่วมของประชาชน ($R=.892^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนผ่านการประยุกต์หลักพุทธธรรม ได้แก่ 1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้วยจิตใจบริสุทธิ์และสัมมาคารวะ 2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานผ่านช่องทางที่หลากหลายด้วยกิจกรรมารยาทที่ดีและท่อมเท 3. การรับผลประโยชน์โดยยึดหลักความเสมอภาคและเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วยความสุจริตและเคารพในระเบียบและกฎหมาย

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน; งานสวัสดิการสังคม; หลักสสารนิยมธรรม

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตเชียงใหม่; Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya Chiang Mai Campus
Corresponding Author, E-mail: fang.cd1312@gmail.com

Abstract

This article aims to: 1) examine the level of public participation in social welfare work, 2) analyze the relationship between the principles of Saraniyadhamma and public participation in social welfare work, and 3) propose guidelines for promoting public participation in social welfare work in Chiang Dao Subdistrict Municipality, Chiang Dao District, Chiang Mai Province, by applying Buddhist principles. This research adopts a mixed-methods approach, incorporating both quantitative and qualitative research. 1) The quantitative study involved a survey of 364 participants, with data analyzed using statistical measures, including frequency, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's correlation coefficient. 2) The qualitative study employed in-depth interviews with 10 key informants, and the data were analyzed through descriptive content analysis.

The research findings are as follows: 1) The overall level of public participation in social welfare work is moderate ($\bar{X}=3.33$, S.D.=1.11), 2) The principles of Saraniyadhamma show a significantly high positive correlation with public participation ($R=.892^{**}$), with statistical significance at the 0.01 level. 3) Guidelines for promoting public participation through the application of Buddhist principles include: 1) encouraging participation in decision-making with pure intentions and respect, 2) promoting diverse channels for involvement with good manners and dedication, 3) ensuring fair and equal access to benefits with a sense of generosity, and 4) fostering participation in evaluation processes with honesty and adherence to regulations and laws.

Keywords: Public Participation; Social Welfare Work; Saraniyadhamma Principles

บทนำ

การที่รัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายสวัสดิการสังคมและออกกฎหมายเพื่อรองรับนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจจัดทำระบบสวัสดิการและบริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในทุกช่วงวัย (พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ พ.ศ. 2542) นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังบัญญัติให้บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปี มีสิทธิได้รับสวัสดิการที่เหมาะสมจากรัฐ ซึ่งครอบคลุมการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในหลายมิติ ทั้งนี้การดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากประชาชน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เน้นการดูแลประชาชนอย่างทั่วถึง

อย่างไรก็ตาม ในกรณีของเทศบาลตำบลเชียงดาว พบว่าประชาชนยังมีส่วนร่วมน้อยในการดำเนินงานสวัสดิการสังคม ทั้งในด้านการวางแผน การปฏิบัติ การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล ซึ่งทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ และไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างเต็มที่ ปัญหานี้พบได้ทั่วไปในหลายพื้นที่ของประเทศไทย ซึ่งมีข้อจำกัดใน 4 ด้านหลัก ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการประเมินผล จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าการนำหลักธรรมในพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ โดยเฉพาะหลักสาราณียธรรม ซึ่งเน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและมีส่วนร่วมกันในสังคม จะสามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคมได้ หลักสาราณียธรรมมี 6 ประการ ได้แก่ เมตตาทายกรรม เมตตาวิจิตรกรรม เมตตาโมกขกรรม สาธารณโมกขิตา สีสสามัญญุตตา และทิวญญิตสามัญญุตตา ซึ่งทั้งหมดสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคม

จากเหตุผลและปัญหาที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการทำงานด้านสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งผลการวิจัยนี้จะสามารถนำไปพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านสวัสดิการสังคมต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมในเขตเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของหลักสาราณียธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมในเขตเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมในเขตเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยการประยุกต์ตามหลักพุทธธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกใช้วิธีการวิจัยแบบผสม ซึ่งรวมทั้งการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้กำหนดขั้นตอนการวิจัยอย่างเป็นระเบียบตามลำดับดังนี้

1. การวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 กลุ่มประชากรในการศึกษาคือประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 3,953 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่เลือกใช้มีขนาด 364 คน ซึ่งคำนวณตามสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane Taro, 1973)

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณคือแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยออกแบบตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ การศึกษา และอาชีพ ตอนที่ 2 การประเมินระดับการมีส่วนร่วม

ร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว โดยพิจารณา 4 ด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ, การดำเนินงาน, การรับผลประโยชน์, และการประเมินผล ตอนที่ 3 การประยุกต์หลักพุทธธรรม (สาราณียธรรม) ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม ซึ่งรวมถึง เมตตากายกรรม, เมตตาวจีกรรม, เมตตามโนกรรม, สาธารณโภคิตา, สีสสามัญญตา, และทิวฐีสสามัญญตา และตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา, อุปสรรค, และข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามทำโดยหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง 30 คน และคำนวณค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรแอลฟา (α Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.963

1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยเขตเชียงใหม่ เพื่อแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มเป้าหมาย และดำเนินการแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

1.4 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลทำได้ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

2) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคมจะใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3) ความสัมพันธ์ตามหลักพุทธธรรม (สาราณียธรรม) กับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมจะวิเคราะห์ด้วยสถิติอนุमानเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร และใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient) เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1) ตัวแทนเทศบาลตำบลเชียงดาว 4 คน 2) ตัวแทนผู้นำชุมชน 4 คน 3) นักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา 1 คน 4) นักวิชาการด้านรัฐประศาสนศาสตร์ 1 คน รวมทั้งหมด 10 คน

2.2 เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ: ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทาง แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และ ตอนที่ 2 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคมตามหลักพุทธธรรม (สาราณียธรรม)

2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล: ผู้วิจัยนัดสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลและดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล: การวิเคราะห์ข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกใช้การบันทึกเสียงและการจดบันทึก จากนั้นจำแนกประเด็นและเรียบเรียงโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) พร้อมการนำเสนอเชิงพรรณนาและอ้างอิงคำพูดบุคคลที่เกี่ยวข้อง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการศึกษาตามขั้นตอนและวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 53.6 ส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.8 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพ โสด จำนวน 178 คน คิดเป็นร้อยละ 48.9 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท จำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 37.6 ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5 ส่วนใหญ่มีอาชีพ ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 27.5

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมในเขตเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งแต่ละด้านมีค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังนี้

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.11	1.22	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	3.22	1.19	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	3.87	0.87	มาก
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	3.13	1.15	ปานกลาง
ภาพรวม	3.33	1.11	ปานกลาง

ตารางที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

จากตารางที่ 1 พบว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.33$, S.D.=1.11) เมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมาก สำหรับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล อยู่ในระดับปานกลาง

สำหรับค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการปฏิบัติหลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว โดยภาพรวม

	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การแสดงออกทางกายด้วยเมตตา (เมตตากายกรรม)	4.21	0.74	มาก
2. การแสดงออกทางวาจาด้วยเมตตา (เมตตาวาจากรรม)	4.24	0.76	มาก
3. การตั้งใจปรารถนาดี คิดดีต่อกันด้วยเมตตา (เมตตามโนกรรม)	4.22	0.79	มาก
4. ได้สิ่งของใดมาก็แบ่งปันกัน (สาธารณโภคีตา)	4.21	0.75	มาก
5. มีความประพฤติสุจริตเสมอกับผู้อื่น (ศีลสามัญญาตา)	4.20	0.75	มาก
6. มีความเสมอภาคกันทางความคิด (ทิวฐีสามัญญาตา)	4.24	0.75	มาก
ภาพรวม	4.22	0.76	มาก

ตารางที่ 2 ระดับการปฏิบัติหลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคม

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับการปฏิบัติหลักสาราณียธรรมกับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.22$ S.D.=0.76) เมื่อพิจารณารายละเอียดรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

ตอนที่ 3 ความสัมพันธ์ของหลักสาราณียธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมในเขตเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามตัวแปรอิสระ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	การมีส่วนร่วมต่องานสวัสดิการสังคม	ตัวแปรตาม			
		ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล
ตัวแปรอิสระ					
หลักสาราณียธรรม	.892**	.811**	.757**	.871**	.744**
1. การแสดงออกทางกายด้วยเมตตา (เมตตากายกรรม)	.807**	.804**	.752**	.756**	.702**
2. การแสดงออกทางวาจาด้วยเมตตา (เมตตาวาจากรรม)	.786**	.781**	.731**	.764**	.626**
3. การตั้งใจปรารถนาดี คิดดีต่อกันด้วยเมตตา (เมตตามโนกรรม)	.795**	.776**	.734**	.739**	.716**
4. ได้สิ่งของใดมาก็แบ่งปันกัน (สาธารณโภคีตา)	.869**	.806**	.717**	.794**	.730**
5. มีความประพฤติสุจริตเสมอกับผู้อื่น (ศีลสามัญญาตา)	.745**	.732**	.735**	.701**	.647**
6. มีความเสมอภาคกันทางความคิด (ทิวฐีสามัญญาตา)	.869**	.737**	.704**	.848**	.704**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ของหลักสาราณียธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมในเขตเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานงานวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมในเขตเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีรายละเอียดดังแสดงในตารางดังนี้

หลักสารานุกรม	การมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคม	
	r	.892**
	P-value	.000
	ระดับความสัมพันธ์	สูงมาก

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตารางที่ 4 ทดสอบสมมติฐานงานวิจัย การมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคม

จากตารางที่ 4 พบว่า หลักสารานุกรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก ($R=.892^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงสามารถสรุปได้ว่า การประยุกต์หลักสารานุกรมมีความสัมพันธ์กันกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในระดับสูงมาก

3. แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมตามหลักพุทธธรรมประกอบด้วย 1) การตัดสินใจ ประชาชนร่วมกำหนดความต้องการและเลือกนโยบาย โดยต้องมีความคิดที่ดีต่อผู้อื่น มีสัมมาคารวะ และมีความสุข 2) การดำเนินงานประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมผ่านช่องทางที่หลากหลาย ต้องมีมารยาทดี พุ่มเท และมีท่าทีเบิกบาน 3) การรับผลประโยชน์ประชาชนสามารถพัฒนาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ โดยต้องปฏิบัติตามระเบียบและหลักความเสมอภาค มีจิตใจเอื้อเฟื้อ 4) การประเมินผล ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลทุกขั้นตอน ทั้งก่อนระหว่าง และหลังการดำเนินงาน โดยต้องมีความสุจริตและปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลตามกรอบงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว การศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ อยู่ในระดับปานกลางในทุกด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินงาน และการประเมินผล สาเหตุหลักคือประชาชนขาดความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและผลประโยชน์ที่จะได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปกติดา ปานเนตรแก้ว (2550) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นใน อบต. สวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม อยู่ในระดับ

ปานกลางเช่นกัน โดยเฉพาะด้านการประชุมและพิจารณาโครงการ นอกจากนี้ งานวิจัยของ รัฐพงศ์ บุญญานวัตร (2552) ยังพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตคูสิต กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน ทั้งในด้านการตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการติดตามประเมินผลผลการวิจัยในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนยังมีข้อจำกัดและต้องการการเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจเพื่อให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติหลักสาราณียธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อ งานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลักสาราณียธรรมสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูนนทวิวัฒน์ วิโรธมโม (มีนุสรณ์) (2553) ศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสาราณียธรรม 6: กรณศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัด นนทบุรี พบว่า เทศบาลตำบลปลายบาง ได้บริหารงานตามหลักสาราณียธรรมทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.61 มีการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรม อยู่ในระดับมากทุกด้าน

3. การศึกษาวิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาล ตำบลเชียงดาว พบว่า การประยุกต์หลักพุทธธรรมสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ดีในหลายด้าน 1) การตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอย่างเต็มที่ ด้วยความตั้งใจที่ดีและสัมมาคารวะ ซึ่งช่วยให้การตัดสินใจเป็นไปในทิศทางที่สร้างสรรค์และมีประสิทธิภาพ 2) การดำเนินงาน ประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานผ่านช่องทางที่หลากหลาย โดยมีมารยาทดี มีความทุ่มเทและขยันหมั่น ทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่น 3) การรับผลประโยชน์ ประชาชนสามารถรับผลประโยชน์ได้อย่างเป็นธรรม โดยคำนึงถึงระเบียบ กฎเกณฑ์ และบรรทัดฐานทางสังคม พร้อมทั้งยึดหลักความเสมอภาคและมีจิตใจเอื้อเฟื้อ 4) การประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลทั้งก่อนและหลังการปฏิบัติงานช่วยให้การดำเนินงานมีความสุจริตและสอดคล้องกับระเบียบและกฎหมาย ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชวัลณัฐ ปาลีย์วี และคณะ (2566) ที่ศึกษาการประยุกต์หลักพุทธธรรมในสถานitäรรวจูธรช้างเผือก พบว่าการใช้หลักพุทธธรรมในการให้บริการประชาชน ช่วยเพิ่มคุณภาพบริการได้ดีในหลายด้าน เช่น การตอบสนอง ความมั่นใจ ความน่าเชื่อถือ ความรู้สึกสัมผัสได้ และความเห็นอกเห็นใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.ณิ นิลแก้ว และคณะ (2566) ยังสนับสนุนผลลัพธ์นี้ โดยพบว่าการใช้หลักพุทธธรรมในการบริหารจัดการสวัสดิการ ผู้สูงอายุในเทศบาลตำบลป่าแดด มีประสิทธิภาพสูงในด้านต่าง ๆ รวมถึงปริมาณและคุณภาพการผลิต ประสิทธิภาพ ความพึงพอใจ ความสามารถในการปรับตัว และการพัฒนาและการอยู่รอด

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องการประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่องานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นองค์ความรู้ใหม่ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย
ที่มา: สังเคราะห์โดยผู้วิจัย

จากแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัยจึงได้รูปแบบ POEE PROCESS MODEL มีรายละเอียดดังนี้

P=Planning (การวางแผน): การมีส่วนร่วมในการวางแผนเริ่มจากการกำหนดความต้องการและจัดลำดับความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและจัดทำแผนการดำเนินงาน โดยให้ประชาชนร่วมตัดสินใจในทุกขั้นตอน ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมต้องมีจิตใจบริสุทธิ์ รู้จักสัมมาคารวะ และปฏิบัติตนด้วยความสุภาพอ่อนโยน (เมตตามโนกรรม) พร้อมทั้งพูดและทำดีต่อผู้อื่น (เมตตาวจีกรรม และเมตตาทายกรรม)

O=Operation (การดำเนินงาน): การมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในทุกขั้นตอน โดยร่วมกำหนดรายละเอียดและประชาสัมพันธ์การดำเนินงานให้กับกลุ่มเป้าหมาย ผู้เข้าร่วมต้องมีทัศนคติที่ดี เช่น ความสุภาพ ความทุ่มเท และการเป็นมิตร (เมตตาทายกรรม)

E=Effect (ผลกระทบ): การมีส่วนร่วมในการรับผลกระทบ โดยประชาชนคาดหวังผลลัพธ์เชิงบวกที่รักษาสิทธิและประโยชน์ของตน ซึ่งต้องคำนึงถึงระเบียบและบรรทัดฐานทางสังคม รวมถึงความเสมอภาคและการแบ่งปันอย่างเป็นธรรม (ทฤษฎีสัมัญญาตา และสาธารณโภคีตา)

E=Evaluation (การประเมินผล): การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการหรือกิจกรรมในทุกขั้นตอน ก่อนและหลังการดำเนินงาน เพื่อนำผลการประเมินมาสรุป วิเคราะห์ และปรับปรุงในการดำเนินงานครั้งถัดไป ผู้ที่ร่วมประเมินต้องมีความสุจริตและปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย (ศีลสัมัญญาตา)

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลเชียงดาวอยู่ในระดับปานกลาง และความสัมพันธ์ระหว่างสราณียธรรมกับการมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสัมพันธ์เชิงบวกสูงมาก ($R=.892^{**}$) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สำหรับแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมตามหลักพุทธธรรมมีดังนี้ 1) การตัดสินใจ ประชาชนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนด้วยจิตใจบริสุทธิ์ รู้จักสัมมาคารวะ 2) การดำเนินงาน การมีส่วนร่วมผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยมีกิริยามารยาทที่ดีและความทุ่มเท 3) การรับผลประโยชน์ คำนึงถึงระเบียบและบรรทัดฐานทางสังคม โดยยึดหลักความเสมอภาคและการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ 4) การประเมินผล การมีส่วนร่วมในการประเมินผลก่อนและหลังการดำเนินงาน โดยต้องมีความสุจริตและปฏิบัติตามระเบียบและกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 การระดมความร่วมมือ เทศบาลตำบลเชียงดาวควรเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการ โดยพิจารณาจากปัญหาและความต้องการของพื้นที่ การรวมพลังจากชุมชนกับการจัดสวัสดิการของภาครัฐจะทำให้แผนงานมีความสอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับท้องถิ่น

1.2 การบูรณาการการทำงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำงานร่วมกันในการแลกเปลี่ยนข้อมูล การจัดสรรงบประมาณ และการดำเนินงานโครงการ การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ร่วมกันจะทำให้ทิศทางการดำเนินงานชัดเจนและเสริมพลังซึ่งกันและกัน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 การส่งเสริมความรู้ เทศบาลตำบลเชียงดาวควรส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม รวมถึงการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ

2.2 การประชาสัมพันธ์ ควรให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับแผนงานและขั้นตอนต่าง ๆ ให้ประชาชนรับทราบ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอแนวทางหรือโครงการสำหรับการพัฒนาท้องถิ่น

2.3 การบริการสาธารณสุข เทศบาลควรจัดบริการสาธารณสุข เช่น รถรับ-ส่ง และหน่วยบริการเคลื่อนที่ในชุมชน เพื่ออำนวยความสะดวกให้ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการของเทศบาล

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 การประยุกต์หลักธรรม ควรศึกษาการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาในหัวข้ออื่น ๆ มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานสวัสดิการสังคม

3.2 การพัฒนาคุณภาพชีวิต ควรศึกษาแนวทางการจัดสวัสดิการสังคมที่เน้นการส่งเสริมสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เพื่อรองรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570)

3.3 การวิจัยเชิงลึก ควรศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของประชาชนในการจัดสวัสดิการเพื่อให้เทศบาลสามารถจัดสรรนโยบายที่เป็นประโยชน์ได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- จันทร์เพ็ญ ลอยแก้ว. (2555). การศึกษาความต้องการในการได้รับสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในเขต เทศบาลเมืองอโยธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. (การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปทุมธานี.
- ชวัลณัฐ ปาลีย์รวี, อภิรมย์ สาดคำ และประเสริฐ ปอนถิ่น. (2566). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพการให้บริการประชาชนของสถานีตำรวจภูธรช้างเผือก อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสันติสุขปริทรรศน์*, 4 (2), 50-64.
- ดรุณี นิลแก้ว, นพตณ ปัญญาวิรัต และธิดิวดี หมั่นมี. (2566). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลป่าแดด อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารสังคมศาสตร์และศาสตร์ร่วมสมัย*, 4(2), 70-84
- เทศบาลตำบลเชียงดาว. แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลเชียงดาว พ.ศ.2566-2570. สืบค้นเมื่อ 22 มีนาคม 2566 , จาก <http://www.cdlocal.go.th/index.php?op=dynamiccontent&id=29051>
- ปติดา ปานเนตรแก้ว. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- พระครูนนทวิวัฒน์ วีระมโฆ (มีนุสรณ์). (2553). การบริหารงานเทศบาลตำบลตามหลักสารานียธรรม 6: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลปลายบาง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พุทธศักราช 2542. (2542, 17 พฤศจิกายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่มที่ 116 ตอนที่ 114 ก.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 1-90

รัฐพงศ์ บุญญานวัตร. (2552). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพมหานคร*. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2560). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.

ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ
ในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร
Relationship between Administrators Competency and Academic
Administration in Schools under the Bangkok Metropolitan
Administration, Central Bangkok Group

รัศมี แก้วพรม¹, สุภัทรศักดิ์ คำสามารถ² และ วิเชียร อินทรสมพันธ์³
Ratsamee Keawprom¹, Suphatthasak Khammart² and Wichian Intarasompun³

Received: 28 April 2024; Revised: 03 June 2024; Accepted: 09 September 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นครู จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น (α) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.989 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์โดยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหาร; การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา; สถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร

Abstract

This research aimed to study; 1) schools administrators' competency level, 2) academic administration in schools' level, and 3) the relationship between schools administrators' competency and academic administration in Central Bangkok Group

¹ ² มหาวิทยาลัยธนบุรี; Thonburi University

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา; Bansomdejchaopraya Rajabhat University
Corresponding Author, E-mail: i_wichian@bsru.ac.th

schools under the Bangkok Metropolitan Administration, The sample used in the research consisted of 282 teachers. The instrument used in the research was a questionnaire with a confidence value (α) for the entire version equal to 0.989. Statistics used in data analysis included percentages, means, standard deviations. And analysis using Pearson correlation.

The research results were that 1) schools administrators' competency level in schools under the Bangkok Metropolitan Administration Central Bangkok Group overall was at the highest level, 2) academic administration in schools' under the Bangkok Metropolitan Administration, Central Bangkok Group overall was at the highest level, and 3) the relationship between schools administrators' competency and academic administration in schools under the Bangkok Metropolitan Administration, Central Bangkok Group showed a positive high correlation coefficient relationship statistically significant at the .01 level.

Keywords: Schools Administrators' Competency; Academic Administration in Schools' Level; Schools under the Bangkok Metropolitan Administration

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553) กำหนดไว้ในมาตรา 4 ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้ จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยากรประเภทต่าง ๆ จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

การจัดกิจกรรมทางการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพผู้บริหารจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถทักษะและคุณลักษณะที่เป็นที่น่าเชื่อถือศรัทธาในการส่งเสริม สนับสนุนผลักดัน กระตุ้นและจัดการให้ครู นักเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุเป้าหมาย หรือเป็นการรับผิดชอบภาระงานและใช้ความสามารถที่เหมาะสมสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ปฏิบัติให้ ประสพผลสำเร็จอย่างโดดเด่นกว่าผู้อื่นหรือที่เรียกว่า สมรรถนะ (competency) นั่นเอง “สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะ/ความสามารถ และคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร” สมรรถนะเป็น เครื่องมือชนิดหนึ่งที่น่ามาเป็นพื้นฐานจัดทำระบบหรือวางแผนทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ขององค์กรให้สอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายในการดำเนินงานขององค์กรและนำมาใช้กับการ บริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อให้มีประสิทธิภาพ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร และบุคลากรกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดสมรรถนะประจำผู้บริหารกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 สมรรถนะ ดังนี้ 1) เห็นคุณค่าในตัวตน 2) สร้างสรรค์ความร่วมมือ 3) คิดไปข้างหน้า 4) กล้าตัดสินใจ 5) เปลี่ยนแปลงทันการณ์ 6) ใช้นวัตกรรมทำงาน 7) คิดต่างอย่างสร้างสรรค์ สถานศึกษาเป็น หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาโดยมุ่งเน้นภารกิจหลักในการปฏิรูปการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียน ทุกคนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีความรู้คู่คุณธรรมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ด้วยเหตุนี้การ พัฒนาคุณภาพการศึกษาจึงเป็นเรื่องจำเป็นเพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้สอดคล้องกับ ภารกิจหลักตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวด้วยการพัฒนาทั้งระบบ อย่างไรก็ตามจะ เห็นได้ว่า สถานศึกษาทุกแห่งได้มุ่งเน้นให้มีการยกระดับการบริหารงานวิชาการให้เป็นงานหลักที่ สำคัญของการบริหารการศึกษา เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานหนึ่งที่ตั้งอยู่ในขอบข่ายและภารกิจ ของการบริหารการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยงานด้านต่าง ๆ จำนวนหลายงานด้วยกันการดำเนินงาน วิชาการจึงต้องปฏิบัติในลักษณะของการบริหารและเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร ครู นักเรียน หลักสูตร จะ เห็นได้ว่า สภาพปัจจุบันปัญหาของงานวิชาการนั้นหากสถานศึกษาซึ่งเป็นองค์กรหลักในการจัดการ ดำเนินงานด้านวิชาการมีจุดอ่อนหรือบกพร่อง จะเป็นสาเหตุให้ประสิทธิภาพของงานวิชาการมี คุณภาพต่ำลง ซึ่งส่งผลต่อประสิทธิผลของงานวิชาการให้ตกต่ำลงไปด้วย หรืออาจเรียกว่าการศึกษา ด้อยคุณภาพ การศึกษาต่ำหรือการศึกษาไม่มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐาน (สันติ บุญภิรมย์, 2552) ซึ่งมี สาเหตุหลายประการที่ส่งผลต่องานวิชาการดังกล่าว เช่น การขาดการพัฒนาหรือปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาสาระหรือกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ทันสมัย การจัดกระบวนการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ (วิไล ตั้งจิตสมคิด, 2554) การบริหารงานวิชาการนับเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษา สถานศึกษา จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับวิชาการที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และคุณสมบัติ ตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตในสังคม ซึ่งมีนักวิชาการบริหารการศึกษาหลายท่านได้ ให้ทัศนะเกี่ยวกับหลักการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้ (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2554) ได้ วางขอบข่ายและภาระกิจการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็น 9 งาน คือ 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3) การบริหารการ จัดการเรียนรู้ 4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน 5) การวัดผลประเมินผลการเรียน 6) การ

พัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

จากที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การกำหนดเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทั้งผู้บริหารและครูควรมีการวางแผนการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ สร้างกลไกความรับผิดชอบที่ชัดเจน มีการปรึกษาหารือเพื่อให้บุคลากรทุกคนเห็นพ้องต้องกัน จัดการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาครูผู้สอน และดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดระบบการประเมินผลอย่างครบวงจร พร้อมทั้งวางแผนการกำกับ ติดตามประเมินผลการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นผู้ริเริ่มและเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างมีคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงสมรรถนะของผู้บริหารอยู่ในระดับใด การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาอยู่ในระดับใด และสมรรถนะของผู้บริหารด้านใดมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ทั้งนี้ผู้วิจัยในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของบุคลากรในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้เห็นว่าสมรรถนะของผู้บริหารมีความสำคัญที่จะนำมาพัฒนาการบริหารงานของสถานศึกษาโดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการนั้นจะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าอยู่ที่ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาว่าจะมีสมรรถนะในการนำโรงเรียนไปสู่เป้าหมาย พันธกิจ และวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ได้มากน้อยเพียงใด เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีสมรรถนะในการบริหารและนำกระบวนการทางการบริหารมาใช้กับงานวิชาการเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2566 จำนวน 41 โรงเรียน รวมประชากรทั้งหมด 961 กลุ่มตัวอย่าง

ได้จากการคำนวณโดยใช้สูตรของ Taro Yamane (1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 282 คน สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม สร้างขึ้นตามแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีลักษณะของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในเรื่องเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ตำแหน่งและวิทยฐานะ มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารในสถานศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (5 Rating Scales)

ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม ได้ค่า Index of item Objective Congruence ระหว่าง 0.67-1.00 วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach Alpha Coefficient) เท่ากับ .989

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปให้กับสถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร แต่ละแห่งด้วยตนเอง

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง

4. ตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์และจัดกระทำข้อมูล โดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนที่สมบูรณ์จำนวน 282 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม หาค่าความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. การวิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหาร และการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร วิเคราะห์โดยใช้สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาคำความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยรวม สามารถนำเสนอข้อมูลในตารางประกอบการบรรยาย ดังตารางที่ 1-3

1. ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. เห็นคุณค่าในตัวตน	4.50	0.62	มากที่สุด	6
2. สร้างสรรค์ความร่วมมือ	4.59	0.55	มากที่สุด	1
3. คิดไปข้างหน้า	4.56	0.58	มากที่สุด	4
4. กล้าตัดสินใจ	4.57	0.62	มากที่สุด	2
5. เปลี่ยนแปลงทัศนการณ์	4.56	0.58	มากที่สุด	4
6. ใช้นวัตกรรมทำงาน	4.47	0.67	มาก	7
7. คิดต่างอย่างสร้างสรรค์	4.56	0.59	มากที่สุด	3
รวม	4.54	0.61	มากที่สุด	

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม (n=282)

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.54$, S.D. =0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสร้างสรรค์ความร่วมมือมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.55) รองลงมา ได้แก่ ด้านกล้าตัดสินใจ ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.62) ส่วนด้านใช้นวัตกรรมทำงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.47$, S.D.= 0.67)

2. ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การวางแผนงานวิชาการ	4.56	0.62	มากที่สุด	6
2. การบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.63	0.59	มากที่สุด	1
3. การบริหารการจัดการเรียนรู้	4.58	0.59	มากที่สุด	3
4. การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน	4.59	0.61	มากที่สุด	2
5. การวัดผลประเมินผลการเรียน	4.57	0.62	มากที่สุด	5
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้	4.56	0.62	มากที่สุด	6
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.52	0.64	มากที่สุด	9

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.56	0.59	มากที่สุด	8
9. การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ	4.58	0.56	มากที่สุด	3
รวม	4.57	0.61	มากที่สุด	

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม (n=282)

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.57$, S.D.=0.61.) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.63$, S.D.=0.59) รองลงมาได้แก่ ด้านการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน ($\bar{X}=4.59$, S.D.=0.61) ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.52$, S.D.= 0.64)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา										
สมรรถนะของผู้บริหาร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y ₇	Y ₈	Y ₉	Y _{tot}
X ₁	.762**	.721**	.735**	.716**	.728**	.730**	.764**	.731**	.753**	.788**
X ₂	.733**	.716**	.738**	.713**	.744**	.783**	.771**	.778**	.823**	.806**
X ₃	.719**	.719**	.713**	.722**	.741**	.725**	.720**	.743**	.718**	.775**
X ₄	.777**	.808**	.788**	.823**	.792**	.797**	.834**	.795**	.779**	.854**
X ₅	.796**	.843**	.864**	.839**	.794**	.751**	.806**	.807**	.792**	.864**
X ₆	.759**	.779**	.782**	.788**	.722**	.753**	.800**	.745**	.791**	.818**
X ₇	.773**	.773**	.770**	.814**	.756**	.790**	.851**	.813**	.768**	.842**
X _{tot}	.832**	.839**	.843**	.849**	.824**	.833**	.868**	.845**	.847**	.899**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร (n=282)

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหาร (X_{tot}) กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา (Y_{tot}) ในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพ

กลาง พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ ($r_{xy}=.899^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านเปลี่ยนแปลงทัศนการณ์ ด้านกล้าตัดสินใจ ด้านคิดต่างอย่างสร้างสรรค์ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งเรียนรู้ ด้านสร้างสรรค์ความร่วมมือ เรียนรู้ ด้านเห็นคุณค่าในตัวคน และด้านคิดไปข้างหน้า

ผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามตารางเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสร้างสรรค์ความร่วมมือ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านกล้าตัดสินใจ ส่วนด้านใช้นวัตกรรมทำงาน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
2. ระดับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด
3. ผลการวิเคราะห์ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถอธิบายตามลำดับของสรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าสมรรถนะของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด เมื่อมีการพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ด้านที่สูงที่สุดคือ ด้านสร้างสรรค์ความร่วมมือ รองลงมาได้แก่ ด้านกล้าตัดสินใจ ส่วนด้านใช้นวัตกรรมทำงานมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารมีทักษะ พฤติกรรม ประสบการณ์ รวมถึงทัศนคติ ความเชื่อ ที่จะสามารถพัฒนาการปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมาย โดยอาศัยความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมงานเพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่และนำมาบูรณาการกับการปฏิบัติงานให้เกิดผลลัพธ์ตามมาตรฐาน หรือสูงกว่ามาตรฐาน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้เข้ามาส่วนคิดตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงานจึงก่อให้เกิดความรู้สึกร่วมกัน ผูกมัดและตกลงใจร่วมกันในการบริหารโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีรักษา ฉิมเฉย และสายสุตา เตียเจริญ (2559) พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าสมรรถนะหลักอยู่ในระดับมาก ส่วนสมรรถนะประจำสายงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรุฒ ศรีบุญราช และชานนท์ เศรษฐแสงสี (2562) รวมถึงงานวิจัยของ กนกพร โทงวเกิด และคณะ (2562) พบว่า ระดับสมรรถนะหลักของผู้บริหารโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

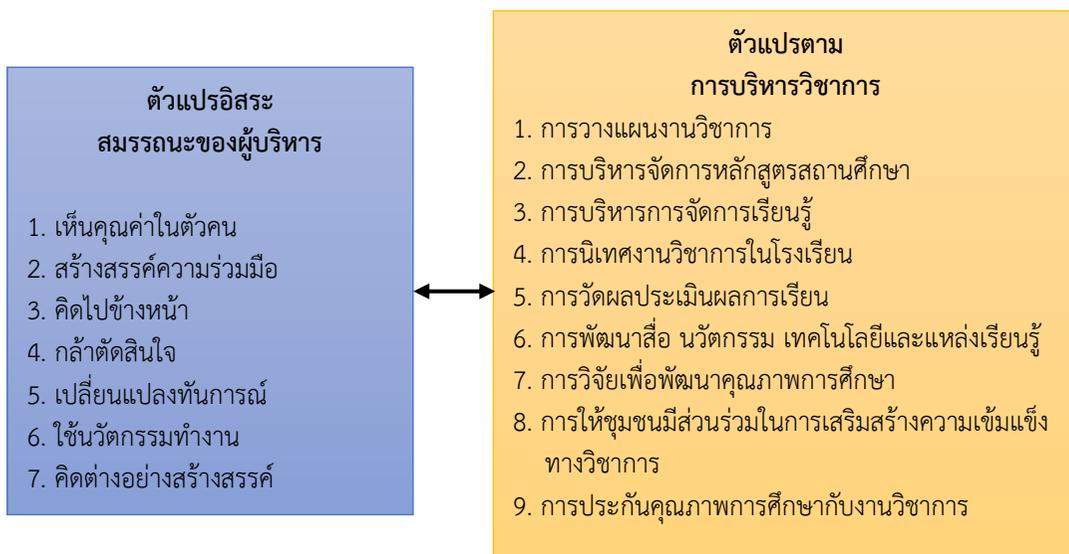
2. การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาตามรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ ด้านการนิเทศงานวิชาการในโรงเรียน ส่วนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดทั้งนี้อาจ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล ให้มีประสิทธิภาพที่สุด จัดประสบการณ์การเรียนรู้ทุกด้านให้แก่ักเรียน เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน รวมทั้งปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (2563) และศรีนภา ฉิมเฉย และสายสุดา เตียเจริญ (2559) รวมถึงงานวิจัยของ กนกพร โทงวเกิด และคณะ (2562) พบว่า ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร มีส่วนสำคัญในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ดำเนินงานไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ เป็นผู้นำด้านเปลี่ยนแปลงทันการณ์ กล้าตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รับฟังความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา จะส่งผลให้งานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพ ทั้งนี้หากผู้บริหารสถานศึกษามีสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก คุณภาพงานวิชาการในสถานศึกษาก็จะมากตาม เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะสูงจะสามารถบริหารสนับสนุนด้านทรัพยากรให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานสำเร็จ โดยคำนึงถึงผลสำเร็จจากการบริหารงานวิชาการ บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีการใช้ทรัพยากรดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า การดำเนินงานปรากฏตามเป้าหมาย การติดตามตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินงาน ตลอดทั้งมีการปรับปรุงพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการได้รับการศึกษาอันเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา ตามแนวคิดของ David C. McClelland (1970, อ้างถึงใน ปารีชาติ คำกอง, 2557: 17) สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะที่ซ่อนอยู่ภายในตัวบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะเป็นตัวผลักดันให้บุคคลสามารถสร้างผลการปฏิบัติงานในงานที่ตนรับผิดชอบให้สูงกว่า

หรือเหนือกว่าเกณฑ์/เป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยให้เกิดความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการ (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2554) กำหนดขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 9 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ (2563) และงานวิจัยของ นารีนาถ โพธิ์เอม และคณะ (2564) พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะหลักของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานด้านวิชาการสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งมีความสัมพันธ์กันในระดับสูงเช่นเดียวกัน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ได้ข้อค้นพบว่า สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร ด้านเปลี่ยนแปลงทันการณ์ ด้านกล้าตัดสินใจ ด้านคิดต่างอย่างสร้างสรรค์ ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ ด้านสร้างสรรค์ความร่วมมือ ด้านเห็นคุณค่าในตัวคน และด้านคิดไปข้างหน้า มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ดังแผนภาพนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

สรุปและข้อเสนอแนะ

สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน ($X_1 - X_7$) กับการบริหารงาน

วิชาการในสถานศึกษารายด้าน (Y_1 - Y_9) พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาด้านเปลี่ยนแปลง
 ทักษะ (X₅) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการ
 เรียนรู้ (Y₃) สูงสุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r_{xy}=.864^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
 และคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ สมรรถนะของผู้บริหารด้านคิดไปข้างหน้า (x₃) กับ
 การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการเรียนรู้ (Y₃) โดยมีความสัมพันธ์กัน
 ในระดับสูง ($r_{xy}=.713^{**}$)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร ควรให้ความสำคัญกับสมรรถนะของผู้บริหาร
 สถานศึกษา เน้นส่งเสริมให้ผู้บริหารพัฒนาตนเอง มีมุมมองใหม่ในการบริหารงาน สามารถถ่ายทอด
 ความรู้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา เพื่อพัฒนาสถานศึกษาและการบริหารงานวิชาการให้ประสิทธิภาพมาก
 ยิ่งขึ้น

1.2 สำนักการศึกษากรุงเทพมหานครและผู้บริหารสถานศึกษา ควรมีนโยบายในการ
 ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครู เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ในการ
 ปฏิบัติงานและยกระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการบริหาร
 สถานศึกษา ได้แก่ เห็นคุณค่าในตัวคน สร้างสรรค์ความร่วมมือ คิดไปข้างหน้า กล้าตัดสินใจ
 เปลี่ยนแปลงทักษะวิชาชีพในวัฒนธรรมทำงาน และคิดต่างอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาสถานศึกษา และ
 ยกระดับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำแนวคิด ทฤษฎี สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในแบบอื่น ๆ มาใช้ใน
 งานวิจัยกับการบริหารงานด้านอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการนำมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้
 เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้านการปฏิบัติงานในสังกัดอื่น ๆ หรือ
 หน่วยงานอื่น ๆ เนื่องจากเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้มาเปรียบเทียบและหาแนวทางการพัฒนา
 สมรรถนะของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานวิชาการ กับปัจจัยอื่น ๆ
 ปรับประยุกต์ให้เหมาะสมกับสถานศึกษาแต่ละแห่งและเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กนกพร โหงวงเกิด, กัญญา เอี่ยมพญา และนิวัตต์ น้อยมณี. (2562). *สมรรถนะหลักของผู้บริหารที่
 ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต).*
 มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นารีนาด โปธิ์เอม, เบญจวรรณ ศรีมารุต และมินมาส พรานป่า. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานด้านวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยและนวัตกรรมทางการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 1(2), 35-53.
- นิธิ เรืองสุขอุดม. (2563). *สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ
- ปาริชาติ คำกอง. (2557). *ศึกษาสมรรถนะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอบึงโขงหลง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบึงกาฬ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนครพนม, นครพนม.
- พิชญ์สินี โภชนกุล และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2563). การศึกษาสมรรถนะผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ตามทัศนะของครู ในโรงเรียนที่ได้รับรางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 15(3), 109-130.
- วีไล ตั้งจิตสมคิด. (2554). *ความเป็นครู*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- วีรุต ศรีบุญราช และ ชานนท เศรษฐแสงศรี. (2563). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*, 6(2), 133-141.
- ศรีนภา ฉิมเฉย และสายสุดา เตียเจริญ. (2559). *การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรีเขต 1* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์
- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2554). *แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
- Yamane, T. (1973). *Statistics an introductory analysis*. New York: Harper & Row.

การพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุข
ในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
Youth Development to Citizenship to Enhance Peace in
Wiang Subdistrict, Chiang Kham District, Phayao Province

พระครูอภิวัดถนากิต อภิวัดถนากิต (ธิตะยา)¹, พระเมธีวชิรคุณ² และ สหัทธยา วิเศษ³
Phrakruaphiwatthanakit Apiwattano (Thitaya)¹, PhraMetheeWachirakhun² and
Sahathaya Wises³

Received: 10 July 2024; Revised: 28 November 2024; Accepted: 01 December 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสถานการณ์ปัญหาของเยาวชน 2. ศึกษารูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุข 3. ศึกษาการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุขตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน แกนนำเยาวชน หน่วยงานภาครัฐและนักวิชาการ จำนวน 25 รูปหรือคน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลแบบอุปนัยใช้วิธีตีความจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1. สถานการณ์ปัญหาของเยาวชนในตำบลเวียง พบปัญหาสำคัญในกลุ่มเยาวชน ได้แก่ ปัญหาการใช้ยาเสพติด ปัญหาด้านครอบครัว เช่น การหย่าร้างและความขัดแย้งในครอบครัว ปัญหาสุขภาพทางจิต เช่น ภาวะซึมเศร้าและพฤติกรรมทางเพศก่อนอันควร ปัญหาการใช้สารเสพติด ปัญหาการใช้เทคโนโลยีและสื่อสังคมออนไลน์ที่ไม่เหมาะสม 2. รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุข ประกอบด้วย 1) กิจกรรมด้านเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมร่วมกับคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดปฏิบัติด้วยตนเอง 2) กิจกรรมด้านการส่งเสริมกระบวนการคิดและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผนงาน ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) กิจกรรมด้านการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดี โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนผ่านการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น 3. การพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุขโดย

^{1 2 3} คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตพะเยา; Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University Phayao Campus
Corresponding Author, E-mail: 6510204003@mcu.ac.th

การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า กิจกรรมที่เยาวชนมีส่วนร่วมช่วยทำให้รู้จักเหตุและผลของสิ่งที่กระทำอยู่ รู้หน้าที่มีความรับผิดชอบ รู้จักบริหารเวลา รู้ข้อปฏิบัติร่วมกันและเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยการพิจารณาจากเหตุและผล เป็นการสอดแทรกหลักคุณธรรมและจริยธรรมในลักษณะอาศัยซึ่งกันและกัน ช่วยกล่อมเกลาและพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุขได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาเยาวชน; ความเป็นพลเมือง; สันติสุข

Abstract

This article aims to: (1) examine the issues faced by youth, (2) explore appropriate activities for developing youth into responsible citizens to promote peace, and (3) study the development of youth as citizens for peace based on the principles of the Seven Sappurisa-dhammas (Seven Qualities of a Good Person) in Wiang Subdistrict, Chiang Kham District, Phayao Province. The research employs a qualitative approach, using in-depth interviews with 25 key informants, including monks, community leaders, youth leaders, government officials, and academics, selected through purposive sampling. The research tool is a structured interview guide, and data were analyzed inductively through interpretive methods based on insights from the informants.

The research findings revealed the following: 1) Youth Problems in Wiang Subdistrict: Key issues among the youth included drug abuse, family-related problems such as divorce and family conflicts, mental health issues like depression, premature sexual behavior, inappropriate use of technology and social media, and substance abuse. 2) Appropriate Activities for Youth Development Towards Citizenship for Peacebuilding, These activities comprised: 1. Youth Participation Activities: These aimed to encourage youth engagement with community members, government agencies, and local administrative organizations, fostering hands-on experiences. 2. Activities Promoting Critical Thinking and Citizenship Learning: These involved youth participation in goal-setting, planning, implementing actions, and learning from diverse resources. 3. Activities Developing Positive Traits: These emphasized instilling moral and ethical values through activities related to religion and local wisdom. 3) Youth Development Towards Citizenship for Peace Using the Seven Sappurisa Principles: Activities involving youth participation helped them understand the rationale behind their actions, develop a sense of responsibility, manage time effectively, follow shared practices, and learn to appreciate individual

differences based on reason and analysis. This integration of moral and ethical principles fostered interdependence, effectively nurturing youth development into responsible citizens contributing to peacebuilding.

Keywords: Youth Development; Citizenship; Peace

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มีรากฐานสำคัญมาจากการพัฒนาคุณภาพคนให้เป็นคนดี เก่งและมีความสุข ดังนั้นจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุล ทั้งจิตใจ ร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้ เกิดภูมิคุ้มกัน โดยมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนทั้งด้านจิตใจ ทักษะชีวิตและความรู้พื้นฐานในการดำรงชีวิต ประเทศไทยได้มีการจัดทำแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ตามบทบัญญัติในพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 โดยมีเป้าหมายหลัก ให้เด็กและเยาวชนมีความมั่นคงในการดำรงชีวิต มีความแข็งแรงทางร่างกายและจิตใจมีคุณธรรม จริยธรรม มีสำนึกความเป็นพลเมือง กล้าคิดและแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ตามวิถีประชาธิปไตย และมีความสุข ซึ่งมีคณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ และคณะอนุกรรมการพัฒนานโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นกลไกหลักในการสนับสนุนและประสานให้เกิดการขับเคลื่อนนโยบายและแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งติดตามประเมินผลร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2561) จากบริบทสภาพสังคมที่มีความเป็นพลวัต และสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ควรกระตุ้นให้เยาวชนมีความเคารพตนเอง ยอมรับตนเองและยอมรับผู้อื่น ปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค มีเท่าเทียมกัน เคารพในสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ เคารพและยอมรับในความแตกต่างอันหลากหลายทั้งทางความคิด ความเชื่อและวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งมีความแตกต่างทางกายภาพ สามารถจัดการความขัดแย้ง ที่เกิดขึ้นมีส่วนร่วมในวิถีแห่งประชาธิปไตย มีการแสวงหาทางออกแบบสันติ (สันติสุข) ให้สังคม การสร้างความเป็นพลเมืองให้เยาวชนของประเทศนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญและมีความสำคัญอย่างยิ่งที่รัฐและสังคมไม่สามารถละเลยหรือเพิกเฉยได้ ไม่ว่าจะระบอบการปกครองจะมีความเหมือนหรือแตกต่างกัน รัฐต้องพยายามอบรมกล่อมเกลายาวชนและประชาชนในชาติให้เห็นพ้องหรือยอมรับในความหลากหลายนี้ ตามคุณลักษณะของความเป็นพลเมืองของสังคมนั้น ๆ ที่ประชาชนในสังคมต้องยอมรับลักษณะความเป็นพลเมืองของสัญญาประชาคมร่วมกัน (วัชรินทร์ ชาญศิลป์, 2561) และตามที่บัญญัติเอาไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ว่าด้วยเรื่อง รัฐพึงเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัวอันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่สำคัญของสังคม หรือส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพและความสามารถสูงขึ้น สามารถส่งเสริมกล่อมเกลายาวชนให้เยาวชนมีความเป็นพลเมืองได้ตามที่พึงประสงค์ตามที่สังคมปรารถนาไว้ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560)

ในรายงานสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี 2566 (สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย, 2566) พบว่า เด็กและเยาวชนในจังหวัดพะเยาประสบปัญหาหลายประการที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน ดังนี้ 1) การมีวัยรุ่นและยาเสพติด: เด็กและเยาวชนบางส่วนมีปัญหามั่วสุมตามแหล่งสาธารณะ บ้านเช่า และสถานบันเทิง รวมถึงการเข้ายาเสพติด ซึ่งเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพฤติกรรม 2) การตั้งครุฑไม่พึงประสงค์: ปัญหามั่วสุมในวัยรุ่นยังคงเป็นปัญหาที่พบได้บ่อย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษาและอนาคตของเยาวชน 3) การขายบริการทางเพศ: มีรายงานการขายบริการทางเพศในกลุ่มเยาวชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและปัญหาสุขภาพอื่น ๆ 4) การดื่มสุรา: การดื่มสุราในกลุ่มเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาที่พบได้บ่อย โดยมีการดื่มครั้งแรกตั้งแต่อายุ 13 ปี ซึ่งส่งผลกระทบต่อสุขภาพและพฤติกรรม และ 5) การหลุดออกจากระบบการศึกษา: มีเด็กและเยาวชนที่หลุดออกจากระบบการศึกษาเนื่องจากปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งทำให้พวกเขาขาดโอกาสในการพัฒนาตนเอง ทั้งนี้ จังหวัดพะเยาได้ดำเนินมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านี้ เช่น การจัดทำมาตรการป้องกันปัญหาเด็กและเยาวชน การส่งเสริมการศึกษา และการดูแลสุขภาพ เป็นต้น

จากประเด็นดังกล่าวนี้ ตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ซึ่งในครั้งอดีตเป็นพื้นที่เวียงเก่าของอำเภอเชียงคำ ซึ่งมีความหลากหลายในความเป็นชาติพันธุ์ เช่น คนเมือง ไทใหญ่ ไทลื้อ ม้ง เมี่ยน ทั้งยังมีการนับถือศาสนาที่มากกว่าหนึ่งศาสนา ทั้งพุทธ คริสต์ และความเชื่อเรื่องผี (เทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา, 2563) ความแตกต่างทางด้านภาษา ความเชื่อ วัฒนธรรม จึงทำให้ผู้คนทุกช่วงวัย รวมทั้งเด็กเยาวชนมีความหลากหลายและมีความแตกต่างกัน ด้วยเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ วัฒนธรรมและภาษา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ด้วย อีกทั้งผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรมและเทคโนโลยี การพัฒนาและความเจริญเติบโตทางวัตถุซึ่งได้ส่งผลกระทบต่อเด็กเยาวชนมีความเสี่ยงและก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ส่งผลให้การพัฒนาเยาวชนควรได้รับการกระตุ้นให้มีความเคารพตนเอง ยอมรับตนเองและยอมรับผู้อื่น ปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค เคารพในสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์และยอมรับในความแตกต่างอันหลากหลาย ทั้งทางความคิด ความเชื่อและวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งความแตกต่างทางกายภาพ เพื่อหาจุดกลางที่จะอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ใช้ความอดทนอดกลั้นและยึดหลักการสันติวิธี เป็นแนวทางในการปฏิบัติ

ดังนั้น การปลูกฝังคุณธรรม เป็นเครื่องป้องกันการใช้ความรุนแรงและเสริมสร้างให้เยาวชนเกิดพฤติกรรมที่ดีงาม มีปรากฏอยู่ในหลักโอวาทปาฏิโมกข์ กล่าวคือ การสอนให้ละชั่วหรือความประพฤติที่ไม่ดี ไม่เบียดเบียนทำร้ายผู้อื่น และการทำจิตของตนให้บริสุทธิ์ คือ การส่งเสริมให้ฝึกรักษาใจให้สงบมีสันติภายใน ซึ่งมีหลักสัปปุริสธรรม 7 ช่วยในการปลูกฝังให้เยาวชนรู้จักคิดอย่างมีเหตุมีผล รู้ว่าสิ่งไหนควรทำไม่ควรทำ สร้างการเคารพตนเองและยอมรับความแตกต่างที่หลากหลายของชุมชน การปลูกฝังการสื่อสารอย่างสันติ ซึ่งสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผ่านกลไกที่มี

อยู่ในชุมชน เช่น ผู้นำทางศาสนา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และครอบครัวเยาวชน เพื่อให้เกิดการนำหลักสัปปุริสธรรมมาประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้อย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาของเยาวชนในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษารูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ประยุกต์ใช้ตามหลักสัปปุริสธรรม 7

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบด้วยวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 รูปแบบการศึกษาวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมา ความหมาย ความสำคัญ เกี่ยวกับเยาวชน การพัฒนาเยาวชน รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาเยาวชน หลักสันติสุข หลักสัปปุริสธรรม 7 และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาในภาคสนาม ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บข้อมูลกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ การสัมภาษณ์ทั้งแบบตัวต่อตัว การเก็บข้อมูลใช้วิธีการจดบันทึกแล้วนำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์หาประเด็นปัญหาและความเชื่อมโยง

ขั้นตอนที่ 3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 25 รูปหรือคน ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน แกนนำเยาวชน บุคลากรหน่วยงานภาครัฐและนักวิชาการ โดยใช้วิธีคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ขั้นตอนที่ 4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งเป็นการตั้งคำถามแบบปลายเปิดเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึกโดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับสถานการณ์ปัญหาของเยาวชนตำบลเวียง แนวทางการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุข และการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในนำเสนอแนวทางการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุข

ขั้นตอนที่ 5 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ศึกษาข้อมูลจากหนังสือ บทความ รายงานวิจัย เอกสารทางวิชาการ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเยาวชน การพัฒนาเยาวชน รูปแบบกิจกรรมสำหรับพัฒนาเยาวชน พลเมือง ความเป็นพลเมืองและสันติสุข

- 2) การลงพื้นที่และสังเกตการณ์ เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหาของเยาวชนในตำบลเวียง อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

3) การสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ พระสงฆ์ ผู้นำชุมชน แกนนำเยาวชน หน่วยงานภาครัฐและนักวิชาการ

ขั้นตอนที่ 6 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เชิงอุปนัยจากข้อมูลสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยแยกประเด็นเพื่อศึกษาสถานการณ์ปัญหาของเยาวชน รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสม รวมทั้งการประยุกต์ใช้หลักสี่ปรัศธรรม 7 ในการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ขั้นตอนที่ 7 สรุปผลการศึกษาวิจัย และการนำเสนอผลการศึกษาวิจัย เป็นการสรุปผลการวิจัยแยกตามวัตถุประสงค์ และนำเสนอกระบวนการอันเป็นองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและองค์ความรู้ใหม่ โดยนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนา และแผนภาพ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยสรุปผลตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

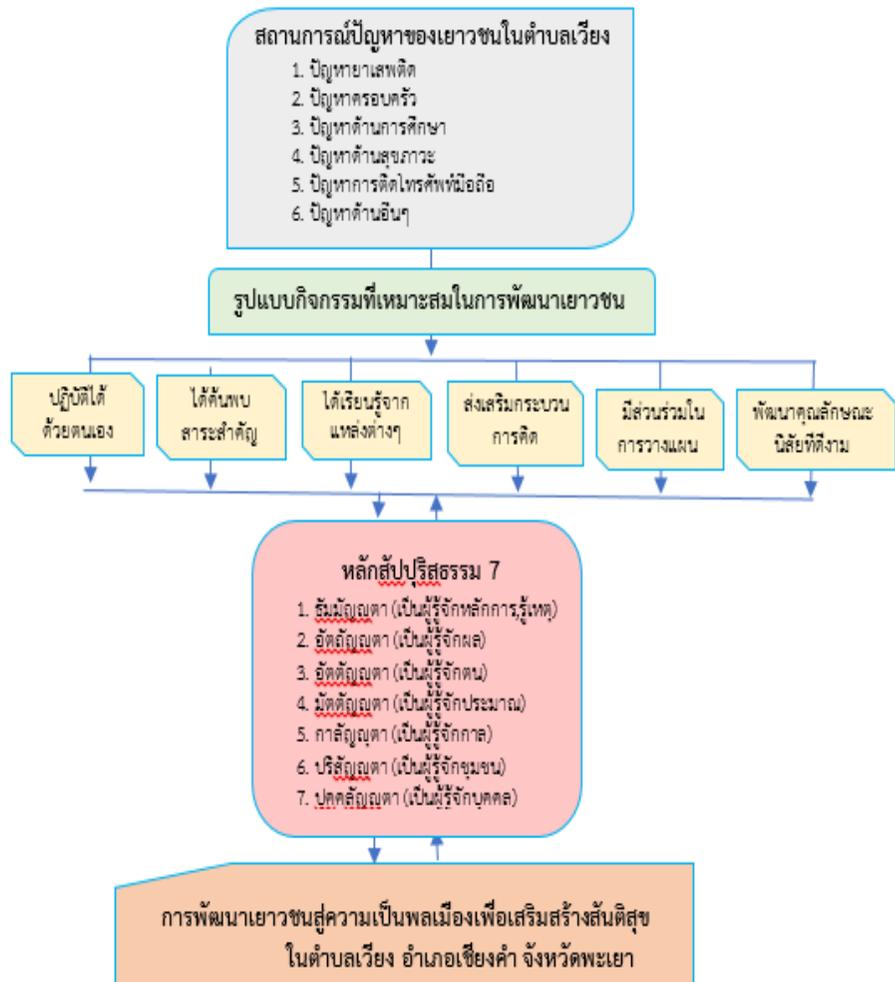
วัตถุประสงค์ที่ 1 สถานการณ์ปัญหาของเยาวชนในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า สถานการณ์ปัญหาของเยาวชน คือ 1) ปัญหาด้านยาเสพติด เยาวชนบางส่วนจะสูบบุหรี่โดยเฉพาบุหรี่ไฟฟ้า ดื่มสุราและเสพยาบ้า การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนตำบลเวียง ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงความคิดเห็นว่าควรเริ่มที่ครอบครัว ชุมชน แล้วจึงเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ต้องเข้ามามีบทบาทในการกำกับดูแล 2) ปัญหาด้านครอบครัว ได้แก่ ครอบครัวหย่าร้าง มีการใช้ความรุนแรงครอบครัวยากจน ครอบครัวไม่ได้ดูแลเอาใจใส่ ตามไม่ทันพฤติกรรมเยาวชน ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาหลายปัญหา เนื่องมาจากครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่ใกล้ชิดและพัฒนามนุษย์ทุกช่วงการดำเนินชีวิตจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง 3) ปัญหาด้านสุขภาวะ ได้แก่ เรื่องสุขภาวะทางจิต ภาวะซึมเศร้า การพักผ่อนไม่เพียงพออันเนื่องมาจากการติดเกม ความเครียดและพฤติกรรมทางเพศ การใช้ความรุนแรง มั่วสุมและการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุ 4) ปัญหาด้านการศึกษา ได้แก่ ขาดปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน ขาดบุคลากรทางการศึกษาเฉพาะทาง ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาจากฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัวทำให้เกิดปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางการศึกษา 5) ปัญหาการติดโทรศัพท์มือถือ ผู้ปกครองต้องปรับพฤติกรรมเยาวชน ควรพูดคุยเพื่อหาข้อตกลงร่วมกัน ให้ความเอาใจใส่ทั้งการใช้โทรศัพท์มือถือ การเล่นเกมส์ การสื่อสารออนไลน์ที่มากเกินไปทำให้เยาวชนไม่สนใจการเรียน มีพฤติกรรมก้าวร้าว 6) ปัญหาอื่น ๆ ของเยาวชน ได้แก่ ความคึกคะนองอยากลองสิ่งใหม่ ๆ มั่วสุมตอนกลางคืน ทะเลาะวิวาท และการกลั่นแกล้งที่แสดงออกด้วยคำพูด หรือ พฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อผู้อื่น

วัตถุประสงค์ที่ 2 รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า 1) กิจกรรมด้านการเสริมสร้างการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาและวันสำคัญของชาติ การอบรมให้ความรู้ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตและสถานการณ์ปัญหาของเยาวชน เช่น การให้

ความรู้เรื่องยาเสพติด การให้ความรู้เรื่องปัญหาฝุ่นควัน การอบรมด้านวินัยจราจร ปัญหาสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ป่าชุมชน การบวชป่า การสร้างฝายชะลอน้ำ การปลูกป่า การรณรงค์งดการเผาขยะ และเผาป่า 2) กิจกรรมด้านการส่งเสริมกระบวนการคิดและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง ได้แก่ การจัดตั้งสภาเด็กและเยาวชนตำบลเวียง การสร้างเครือข่ายผู้นำเยาวชน กิจกรรมอาสาพัฒนาชุมชน งานกีฬาของโรงเรียน งานกีฬาของชุมชน ทำให้เยาวชนได้เกิดการวางแผนการทำงาน การทำงานเป็นทีม และความสามัคคีในชุมชน และ 3) กิจกรรมด้านการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดี โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนผ่านการทำกิจกรรมด้านศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น กิจกรรมค่ายพุทธบุตร ค่ายคุณธรรม กิจกรรมสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นกิจกรรมในงานประเพณีพื้นบ้าน หรือประเพณีท้องถิ่นล้านนา ซึ่งหลักคิดที่แทรกในกิจกรรมจะช่วยหล่อหลอมและพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุขได้

วัตถุประสงค์ที่ 3 การประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา โดยการนำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันของเยาวชน พบว่า 1) ด้านเป็นผู้รู้จักเหตุ เยาวชนต้องเป็นผู้ที่รู้จักหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนได้ถูกต้องมีคุณธรรมยึดมั่นตามหลักคำสอนของศาสนา รับผิดชอบตนเองดำรงชีวิตตามกฎระเบียบชุมชน จากกิจกรรมที่เยาวชนได้เข้ามามีส่วนร่วม 2) ด้านเป็นผู้รู้จักผลที่ตามมาของการกระทำนั้น ๆ เยาวชนต้องมีความเป็นผู้รู้จักหลักความจริงของโลกและธรรมชาติ รู้สถานการณ์ความเป็นไปในการที่ตนต้องปฏิบัติ โดยมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจที่ตนทำ รู้ว่าสิ่งที่ตนทำอยู่แบบนั้นดีหรือไม่ดีอย่างไร 3) ด้านเป็นผู้รู้จักตน พบว่าเยาวชนมีความปฏิบัติตนรู้จักหน้าที่ ใส่ใจการศึกษา รู้ว่าสิ่งไหนควรทำสิ่งไหนไม่ควรทำ มีการรวมกลุ่มเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน 4) ด้านเป็นผู้รู้จักประมาณ พบว่าเยาวชนตำบลเวียงรู้จักประมาณตามความสามารถของตนเอง รู้จักรับผิดชอบงานเพื่อเพื่อแผ่บุคคลอื่น รู้จักความต้องการที่พอดี รู้จักประมาณในการใช้จ่าย 5) ด้านเป็นผู้รู้จักกาล เยาวชนในตำบลเวียงเป็นผู้รู้จักบริหารเวลาในการดำเนินชีวิตประจำวัน และให้ความสำคัญกับเวลา ประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นคนตรงต่อเวลา รู้ลำดับก่อนหลัง ช่วงจังหวะที่เหมาะสมที่ควรเวลาไหนจะทำอะไรอย่างไรจึงจะเหมาะสม 6) ด้านเป็นผู้รู้จักชุมชน เยาวชนตำบลเวียงส่วนมากเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชนทำให้รู้จักชุมชนของตนเองได้เป็นอย่างดี ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี รู้ข้อปฏิบัติต่าง ๆ ตามจารีตดั้งเดิมของชุมชน มีส่วนร่วมกับกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น มีการรวมกลุ่มสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้พัฒนาตนเองและครอบครัวส่งผลให้อยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 7) ด้านเป็นผู้รู้จักบุคคล เยาวชนรู้จักวิเคราะห์คน ฝึกแยกแยะว่าบุคคลไหนควรคบด้วยหรือไม่ รู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคลเพื่อจะได้ปฏิบัติต่อผู้นั้นได้อย่างถูก รู้จักเลือกคบคนได้อย่างเหมาะสม มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และวางตนได้อย่างเหมาะสมถูกที่ถูกคน ทั้งผู้อายุมากกว่า หรืออายุเท่ากันและอายุน้อยกว่า

การศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผลการศึกษาได้แสดงในภาพที่ 1

ภาพ 1 แสดงผลการวิจัย

อภิปรายผลการวิจัย

1. สถานการณ์ปัญหาของเยาวชนในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จะคล้ายคลึงกับหลายพื้นที่ในจังหวัดอื่น ๆ ที่เยาวชนกำลังเผชิญกับความเครียดมากหมยอันเกิดจากสภาวะทางสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่รายล้อมอยู่รอบตัวเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน ได้แก่ 1) ปัญหาด้านยาเสพติด 2) ปัญหาด้านครอบครัว 3) ปัญหาด้านสุขภาพ 4) ปัญหาด้านการศึกษา 5) ปัญหาการติดโทรศัพท์มือถือ และ 6) ปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ทะเลาะเบาะแว้ง มั่วสุมตอนกลางคืน การล้อเลียน การกลั่นแกล้งที่แสดงออกด้วยคำพูด หรือ พฤติกรรมที่ก้าวร้าวต่อผู้อื่น จากการศึกษาพบว่า สถานการณ์ในปัจจุบันปัญหาที่ส่งผลและมีความเสี่ยงสูงต่อเยาวชนสืบเนื่องมาจากปัญหาครอบครัวที่ไม่ได้ดูแลเอาใจใส่ ตามไม่ทันพฤติกรรมเยาวชน ทำให้เกิดปัญหาที่ตามมาอีกหลายปัญหา สอดคล้องกับ พระเจริญ วฑฒโน (มันจะนา) (2562) ศึกษาแนวทางการพัฒนาพฤติกรรม

เยาวชนต้นแบบการตื่นรู้เชิงพุทธบูรณาการ พบว่า เยาวชนเป็นผู้มีความสำคัญต่อประเทศชาติเพราะจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต แต่เยาวชนในปัจจุบันกลับกลายเป็นกลุ่มที่เป็นปัญหามากเยาวชนที่ไม่สามารถปรับตัวได้ จะกลายเป็นปัญหาในสังคม เช่น ครอบครัวยุติเพื่อนสถาบันในสังคม มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเยาวชนเป็นอย่างมาก หลักธรรมในพระพุทธศาสนามีหลักการว่ามนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะพัฒนาตนได้ แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมเยาวชนต้นแบบการตื่นรู้เชิงพุทธบูรณาการ ภาคทฤษฎีได้บูรณาการ หลักธรรมที่ได้กล่าวถึงมาแล้วนั้นกับแนวคิดและหลักการทางจิตวิทยา สำหรับภาคปฏิบัติได้บูรณาการหลักธรรมจากพระพุทธศาสนา

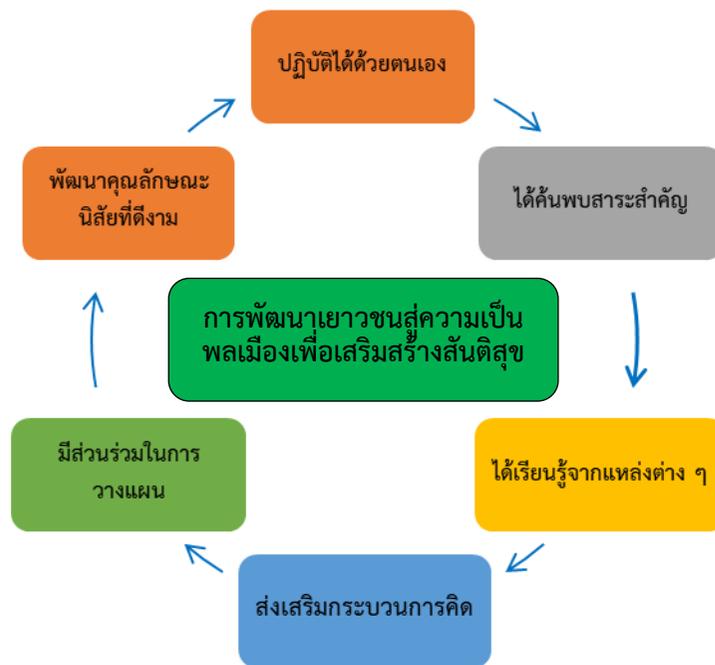
2. รูปแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ไม่ได้กำหนดชัดเจนว่ากิจกรรมไหนต้องทำอะไร การจัดกิจกรรมเป็นไปตามสถานการณ์ทางชุมชนและสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้น ๆ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเพิ่มโอกาสและแนวทางในการสร้างความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุขในประเทศชาติได้ โดยเริ่มต้นจากการรักและความภาคภูมิใจ ทั้งต่อตนเองครอบครัวชุมชนท้องถิ่นและสังคม เพื่อเป็นทิศทางในการพัฒนาทั้งต่อตนเอง ชุมชนและประเทศชาติ ได้แก่ 1) กิจกรรมด้านเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเยาวชน เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมร่วมกับคนในชุมชน หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เกิดปฏิบัติด้วยตนเอง 2) กิจกรรมด้านการส่งเสริมกระบวนการคิดและการเรียนรู้สู่ความเป็นพลเมือง เพื่อให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายวางแผนงาน ลงมือปฏิบัติ และเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย 3) กิจกรรมด้านการพัฒนาคุณลักษณะนิสัยที่ดี โดยปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับเยาวชนผ่านการทำกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับศาสนาและภูมิปัญญาท้องถิ่น สอดคล้องกับ สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ (2555) ศึกษาแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคงของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ควรส่งเสริมกิจกรรมเยาวชนทุกระดับ มีศูนย์เยาวชนประจำจังหวัด ชัดเจน ด้านวิธีการ ให้เยาวชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น ใช้หลักศาสนาควบคู่กับการจัดกิจกรรม ด้านการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มองค์กรให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริมศักยภาพเยาวชน และอีกทั้งยังสอดคล้องกับ วิมล หลักรัตน์ (2562) ศึกษาแบบการจัดกิจกรรมสำหรับการพัฒนาเยาวชนในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศไทยได้โมเดล “Thailand 4.0” คือการจัดกิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ การจัดกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม การจัดกิจกรรมกีฬา การจัดกิจกรรมวิชาการและการจัดกิจกรรมด้านนันทนาการ การส่งเสริมกิจกรรม เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศ

3. แนวทางการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุข โดยการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า มีการนำหลักธรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาเชิงพุทธศาสตร์เป็นองค์ประกอบและบูรณาการหลักธรรมให้เข้ากับการพัฒนาเยาวชนในยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนในชุมชนตำบลเวียงได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ โดยใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 เพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้ อันนำไปสู่สังคมที่มีความหวัง (Hope) สังคมที่เปี่ยมสุข (Happiness) สังคมที่มีความสมานฉันท์และปรองดอง (Harmony) สอดคล้องกับ พิเชิต อวิรุทธพาณิชย์ (2560) ศึกษาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 พบว่า คุณธรรม

ที่สำคัญ สำหรับสัปบุรุษหรือคนดี และเป็นคุณธรรมสำคัญของผู้นำที่สมบูรณ์แบบด้วยคุณธรรม ทั้ง 7 ประการย่อมนำบุคคลนั้นไปสู่ความมีคุณค่าอย่างแท้จริง เรียกได้ว่าเป็นคนสมบูรณ์แบบ อีกทั้งสอดคล้องกับ ดิลก บุญอิม ศึกษาวิเคราะห์หลักสัปบุรุษธรรมในพระไตรปิฎกสำหรับใช้เป็นฐานของการปรับตัว (ดิลก บุญอิม, 2561) พบว่า หลักสัปบุรุษธรรมเป็นจุดเริ่มต้นของการปรับตัวเพื่อให้เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งฐานะเศรษฐกิจ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความอบอุ่นในครอบครัว ความเป็นผู้มีเกียรติในสังคม ความเป็นผู้มีสุขภาพจิตที่แจ่มใส

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผู้วิจัยสรุปองค์ความรู้ที่ได้ ดังภาพที่ 2

ภาพ 2 แสดงองค์ความรู้จากการวิจัย

จากสถานการณ์ปัญหาของเยาวชนในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จะคล้าย ๆ กับหลายพื้นที่ในจังหวัดอื่น ๆ ที่เยาวชนกำลังเผชิญกับความเสียดายมาก อันเกิดจากสภาวะทางสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและวัฒนธรรมที่รายล้อมอยู่รอบตัวเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน จนบางปัญหากลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตร่วมสมัยของเยาวชนที่เติบโตกลายเป็นผู้ใหญ่ขึ้นในทุก ๆ วัน ซึ่งชุมชนพบและร่วมกันป้องกันแก้ไขไปตามสภาพปัญหานั้น ๆ โดยร่วมกันทุกภาคส่วนทั้งผู้นำชุมชน ฝ่ายปกครอง ชาวบ้านครอบครัวและตัวเยาวชนเอง ต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

เยาวชน ซึ่งถือเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคล ที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติในอนาคต

การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อสันติสุขในตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา จะนำหลักธรรมเกี่ยวกับการพัฒนาเชิงพุทธศาสตร์เข้าเป็นองค์ประกอบหรือบูรณาการหลักธรรมให้เข้ากับการพัฒนาเยาวชนในยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเยาวชนในชุมชนได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพตามการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ที่กล่าวไปแล้วข้างต้น สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชื่อมโยงของการพัฒนาเกี่ยวข้องกับคนและสภาพแวดล้อม โดยคำนึงถึงหลักของคุณธรรมและจริยธรรมในสังคมมนุษย์หรือปัจจัยแห่งสังคมในลักษณะอาศัยซึ่งกันและกัน ด้วยการพิจารณาจากเหตุและผล รู้จักโลกรู้จักธรรมชาติ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุขตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ผ่านสถานการณ์ปัญหาที่ส่งผลต่อเยาวชนในตำบลเวียง โดยวิเคราะห์ตามรูปแบบกิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างเหมาะสมเพื่อให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในการคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และลงมือปฏิบัติเพื่อหาเหตุและผลที่จะเกิดขึ้นตามมาจากเหตุ มีการวางเป้าหมายจากการกำหนดแผนการเอาไว้ โดยประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 ในการส่งเสริมการพัฒนาเยาวชนสู่ความเป็นพลเมืองเพื่อเสริมสร้างสันติสุข จากการศึกษาข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

เทศบาลตำบลเวียง โดยการมีส่วนร่วมกับคณะสงฆ์ ผู้นำทางศาสนา หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชนและครอบครัวของเยาวชน ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กเยาวชนในตำบล ดังนี้

1.1 การประชุมจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเยาวชน รวมทั้งจัดทำโครงการและกิจกรรมให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ทุกภาคส่วนและเยาวชนในตำบลมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น เพื่อนำมาสู่การทำประชาพิจารณ์ต่อแผนอย่างเป็นระบบ

1.2 การส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์โดยการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการออกแบบกิจกรรมร่วมกับครอบครัว และคนในชุมชน เพื่อให้เยาวชนสามารถพัฒนาตนเองพัฒนาชุมชน และพึ่งพาตนเองได้อย่างมีความสุข และมีคุณภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

เทศบาลตำบลเวียง โดยการมีส่วนร่วมกับคณะสงฆ์ ผู้นำทางศาสนา หน่วยงานภาครัฐ ผู้นำชุมชน ชาวบ้านในชุมชนและครอบครัวของเยาวชน ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กเยาวชนในตำบล ดังนี้

2.1 ในระดับครอบครัว ควรจัดให้มีกิจกรรมด้านบูรณาการหลักธรรมกับการพัฒนาเยาวชน อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยเป็นการทำกิจกรรมของเด็กเยาวชนร่วมกับคนในครอบครัว

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ การรับฟังซึ่งกันและกัน นำไปสู่การแก้ไขปัญหา การหาทางออก ร่วมกัน เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กเยาวชน เพื่อให้เติบโตขึ้นมาเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของ ชุมชนและสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ในระดับชุมชนควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ในการจัดกิจกรรม สำหรับเด็กและเยาวชนในตำบล โดยให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการคิดรูปแบบกิจกรรม ออกแบบ กระบวนการ และการดำเนินงาน เพื่อฝึกให้เด็กเยาวชนได้ฝึกวิเคราะห์ประเด็นปัญหาทางสังคม พัฒนาศักยภาพในการแก้ไขปัญหา การมีจิตอาสาช่วยเหลือชุมชน และนำไปสู่การเป็นพลเมืองเพื่อ เสริมสร้างสันติสุขในชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน แห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เจ.เอส.การพิมพ์.
- ดิลก บุญอ้อม. (2561). *การศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรปฐพีธรรมในพระไตรปิฎกสำหรับใช้เป็น ฐานของการปรับตัว*. (สารนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- เทศบาลตำบลเวียง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา. (2563). *แผนพัฒนาเทศบาลตำบลเวียง ปี พ.ศ. 2563*. ม.ป.ท. (อัดสำเนา).
- พระเจริญ วฑฒโน (มันจะนา). (2562). แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมเยาวชนต้นแบบการตื่นรู้เชิง พุทธบูรณาการ. *วารสารมหาจุฬาริชาการ*, 6(2), 309-320.
- พิชิต อวิรุทธาณิชัย. (2560). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามหลักสูตรปฐพีธรรม 7*. (สารนิพนธ์ พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 134. มาตรา 50 (ตอน 40 ก).
- วัชรินทร์ ชาญศิลป์. (2561). ความเป็นพลเมืองของเยาวชนไทย. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 5(1), 187-209.
- วิมล หลักรัตน์. (2562). รูปแบบการจัดกิจกรรมสำหรับการพัฒนาเยาวชนในจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อรองรับการพัฒนาประเทศภายใต้โมเดล Thailand 4.0. *วารสารการจัดการและการ พัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 6(1), 153-172.
- สภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย. (2566). *รายงานสมัชชาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ประจำปี 2566*. ม.ป.ท.: กรมกิจการเด็กและเยาวชน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ และองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทย.
- สมบัติ โยธาทิพย์ และคณะ. (2555). *รูปแบบและวิธีการพัฒนาเยาวชนเพื่อความมั่นคง ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. (รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์). ยะลา: คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ
นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
Strengthening the Democratic Political Culture of Secondary School
Students in Tha Chana District, Surat Thani Province

ปณัฐภา ขอจุลชวน¹, ธุวพล ทองอินทรราช² และ ไชยวัฒน์ เผือกคง³
Panatda Khochunsuan¹, Thuvapon Thongintarach² and Chaiwat Phuakkhong³

Received: 13 August 2024; Revised: 19 September 2024; Accepted: 20 September 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา 2) เปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในกลุ่มนักเรียนระดับมัธยมศึกษา และ 3) เสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยใช้วิธีการผสมวิธี โดยแบ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จำนวน 333 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงที่เป็นตัวแทนสถานักเรียนจากแต่ละโรงเรียน จำนวน 15 คน ข้อมูลทั้งหมดนำมาวิเคราะห์เชิงสรุปและอภิปรายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระดับร้อยละ 70 แต่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในโรงเรียนอยู่ที่ร้อยละ 60 และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกโรงเรียนเพียงร้อยละ 20 อย่างไรก็ตามนักเรียนร้อยละ 65 ที่ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างครอบคลุมแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากขึ้น 2) จากการเปรียบเทียบปัจจัย พบว่า นักเรียนหญิงมีความไว้วางใจในระบบการเมืองและทัศนคติทางการเมืองสูงกว่านักเรียนชาย ในขณะที่กลุ่มอายุ 13-14 ปี และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีระดับความไว้วางใจในระบบการเมืองสูงกว่ากลุ่มอายุ 15-16 ปี และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แสดงให้เห็นว่าการรับรู้ข้อมูลทางการเมืองส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในทุกมิติ 3) แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควรมุ่งเน้นการ

^{1 2 3} หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี; Master of Political Science Program Department of Politics and Governance graduate School Surat thani Rajabhat University Corresponding Author, E-mail: 64052540009@student.sru.ac.th

ส่งเสริมการเรียนรู้และองค์ความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วมทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างสำหรับการแสดงความคิดเห็น และการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันของนักเรียน

คำสำคัญ: การเสริมสร้าง; วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย; นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study democratic political culture among secondary school students, 2) compare democratic political culture among different groups of secondary school students, and 3) propose guidelines for enhancing democratic political culture among students in Tha Chana District, Surat Thani Province. The study employed a mixed-methods approach, combining quantitative and qualitative research. For the quantitative aspect, data were collected using a questionnaire administered to a sample of 333 secondary school students in Tha Chana District. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, along with one-way ANOVA. For the qualitative aspect, in-depth interviews were conducted with 15 purposively selected student council representatives from each school. The collected data were synthesized and analyzed to meet the research objectives.

The findings revealed the following: 1) Students demonstrated a 70% understanding of the basic principles of democracy, yet their application in real-life scenarios remained moderate. Participation in school activities accounted for 60%, while participation in extracurricular activities outside school was only 20%. Notably, 65% of students who received comprehensive education on democracy exhibited a deeper understanding. 2) A comparison of factors showed that female students had higher trust in the political system and more positive political attitudes than male students. Additionally, students aged 13–14 and those in lower secondary levels displayed greater trust in the political system than those aged 15–16 and in upper secondary levels. This indicates that political awareness significantly influences democratic political culture across all dimensions. 3) To enhance democratic culture, emphasis should be placed on promoting knowledge about democracy, organizing activities that encourage participation both within and outside the school, fostering an open environment for expressing opinions, and providing support from families

and communities. These measures aim to cultivate democratic behaviors in students' daily lives.

Keywords: Strengthening; Democratic Political Culture; Secondary School Students

บทนำ

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศไทยเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองสู่รูปแบบประชาธิปไตย วิถีชีวิตของประชาชนได้ปรับตัวให้สอดคล้องกับระบอบการปกครองใหม่มากขึ้น วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่มีการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์เป็นเรื่องสำคัญ ข้อมูลล่าสุดแสดงให้เห็นว่า ร้อยละ 53.77 ของเยาวชนมีมุมมองว่าการเมืองไทยในปัจจุบันเป็นสิ่งที่แยและวุ่นวาย ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาในการขัดเกลาทางสังคมที่ส่งผลกระทบต่อแนวคิดทางการเมือง และทัศนคติที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง (ธนาภรณ์ โง้วเจริญ, 2560) จากข้อมูลล่าสุด พบว่าเยาวชนไทยมีมุมมองเชิงลบต่อการเมืองไทยในภาพรวม ซึ่งอาจสะท้อนถึงปัญหาในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization) ที่ไม่เพียงพอ หรือมีข้อบกพร่องในด้านการปลูกฝังความเข้าใจและค่านิยมประชาธิปไตย การขาดความเชื่อมั่นในระบบการเมืองและนักการเมืองอาจเป็นผลมาจากความไม่สม่ำเสมอของนโยบายที่ตอบสนองต่อปัญหาที่แท้จริงของสังคม รวมถึงความขัดแย้งทางการเมืองที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา ปัญหาเหล่านี้ไม่ได้เพียงแต่ส่งผลกระทบต่อการเมืองในปัจจุบัน แต่ยังสร้างผลกระทบระยะยาวต่อวัฒนธรรมการเมืองในรุ่นต่อไป (พงษ์เมธี ไชยศรีหา, 2561) การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตยในกลุ่มนักเรียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยควรมุ่งเน้นที่พฤติกรรมทางการเมือง เช่น การฝึกให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ผ่านสื่อต่าง ๆ รวมถึงการแสดงสัญลักษณ์ทางการเมือง เช่น การร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน หรือชุมชน การดำเนินการเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย แต่ยังช่วยเสริมสร้างทักษะที่จำเป็นในการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (อนุชา พละกุล และคณะ, 2563) นอกจากนี้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ประชาธิปไตยควรได้รับความร่วมมือจากหลายภาคส่วน โรงเรียนควรเป็นพื้นที่เปิดสำหรับการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้ได้อย่างเสรี ครอบครัวและชุมชนควรมีบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมประชาธิปไตย เช่น การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในครัวเรือนหรือกิจกรรมชุมชน ในขณะเดียวกัน สถาบันการศึกษาสามารถจัดกิจกรรมหรือเวิร์กช็อปที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณค่าและทักษะที่เกี่ยวข้องกับประชาธิปไตย เช่น การสอนหลักการวิพากษ์เชิงสร้างสรรค์และการฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง (ศุทาวัฒน์ ไชยสา และ สินธะวา ความดิษฐ์, 2566) การดำเนินการเชิงบูรณาการเช่นนี้สามารถช่วยแก้ไขปัญหการขัดเกลาทางสังคมที่เป็นรากฐานของปัญหาวัฒนธรรมการเมืองในเยาวชนได้อย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยจึงตัดสินใจศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประวัติศาสตร์การปกครองที่หลากหลายและสะท้อนถึงความสัมพันธ์เชิงวัฒนธรรมทางการเมืองในอดีตที่ฝังรากลึกในสังคม วัฒนธรรมทางการเมืองแบบดั้งเดิมนี้มักถูกมองว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย เพราะสังคมประชาธิปไตยเน้นย้ำถึงคุณค่าของเกียรติยศ ศักดิ์ศรี และความเท่าเทียมของมนุษย์ทุกคน ผลกระทบของวัฒนธรรมเหล่านี้มีความลึกซึ้งต่อการสื่อสารทั้งในมิติทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และการเมือง นำไปสู่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมในสังคมไทย ทั้งในแง่ของวัฒนธรรมดั้งเดิม ระบบอุปถัมภ์ และประเพณีอันยาวนาน วัฒนธรรมทางการเมืองไทยยังมีลักษณะที่ซับซ้อนและมักแบ่งแยกเป็นกลุ่มหรือฝ่ายต่าง ๆ ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่ส่งผลกระทบต่อความสามัคคีในสังคม

การศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นการค้นหาแนวทางเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยในหมู่นักเรียน โดยยึดหลักการที่ว่า การพัฒนาความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของเยาวชนในกระบวนการประชาธิปไตยเป็นสิ่งสำคัญ รวมถึงการกระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ผลลัพธ์จากการศึกษา จะช่วยเน้นย้ำความสำคัญของปัญหาภายในพื้นที่ พร้อมเสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมในการสนับสนุนให้นักเรียนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งเป็นก้าวสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ และวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามลำดับดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ได้ทำการเก็บข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 3,245 คนในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งเป็นประชากรทั้งหมดในพื้นที่ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (Sample) ผู้วิจัยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ในการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยกำหนดขนาดตัวอย่างเป็น 333 คน โดยมีความเชื่อมั่น 95% และ

ความคลาดเคลื่อน 5% ($e = 0.05$) ซึ่งทำให้มั่นใจได้ว่าผลการวิจัยมีความน่าเชื่อถือและสามารถใช้เป็นตัวแทนของประชากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือหลักที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาโดยอ้างอิงจากเอกสารแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1: ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบ เช่น เพศ อายุ ศาสนา ตอนที่ 2: ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย โดยครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เช่น ความไว้วางใจในระบบการเมือง, ทัศนคติทางการเมือง, เสรีภาพ และความจงรักภักดี ตอนที่ 3: ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย แบบสอบถามดังกล่าวมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Likert Scale) เพื่อวัดความคิดเห็นและทัศนคติของนักเรียน โดยในขั้นตอนการพัฒนาเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ทดลองใช้ (Try Out) แบบสอบถามกับกลุ่มประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการของครอนบาค (Cronbach's Alpha) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นรวม 0.882 แสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความน่าเชื่อถือในระดับสูง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยผู้วิจัยเอง โดยทำการแจกแบบสอบถามให้กับกลุ่มตัวอย่างและเก็บข้อมูลในช่วงเวลาที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจะถูกวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ เพื่อแสดงลักษณะพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยจะถูกวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อประเมินระดับความคิดเห็นและพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ รวมถึงการวิเคราะห์ความแตกต่างด้วยการทดสอบทางสถิติที่เหมาะสม

การวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การศึกษาในครั้งนี้ใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 15 คน ซึ่งประกอบด้วย 1) ประธานสภานักเรียน 5 คน 2) ครู 5 คน และ 3) ผู้อำนวยการการศึกษา 5 คน รวมทั้งสิ้น 15 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่ผ่านมา เพื่อพัฒนาแบบสัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 จะเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์ และส่วนที่ 2 จะเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนในอำเภอท่าชนะ ซึ่งครอบคลุม 4 ด้าน หลังจากนั้นแบบสัมภาษณ์จะถูกนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญและกรรมการวิจัยตรวจสอบข้อคำถาม และจะมีการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อความสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้การสัมภาษณ์จะดำเนินการในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ แสดงความเห็นและข้อมูลที่ตรงประเด็น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์จะถูกนำมาวิเคราะห์โดยวิธีการ วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา (Descriptive Content Analysis) ซึ่งเป็นการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ จากการสัมภาษณ์และสรุปเนื้อหาที่สำคัญเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการ วิจัย

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาในเขตอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยผู้วิจัยจะสรุปตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปสำหรับผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน และเพศชาย จำนวน 90 คน อายุ 11-12 ปี จำนวน 42 คน, 13-14 ปี จำนวน 66 คน, 15-16 ปี จำนวน 88 คน, และ 17-18 ปี จำนวน 137 คน ศึกษาในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 108 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 225 คน การรับข้อมูลทางการเมืองมาจากครอบครัว 94 คน, เพื่อน ร่วมสถาบัน 59 คน, ครูผู้สอน 47 คน และสื่อสังคมออนไลน์ 133 คน

ส่วนที่ 2 ผลการทดสอบระดับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเป็นการวิเคราะห์ใช้ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเพื่อประเมินผลในแต่ละด้าน ได้การสรุปผลการศึกษาตามตาราง ดังนี้

การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับความไว้วางใจ	3.47	0.90	ปานกลาง
2. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับทัศนคติอำนาจทางการเมือง	3.97	0.88	มาก
3. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับเสรีภาพ	4.22	0.92	มาก
4. วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับความจงรักภักดี และยึดมั่นใน สังคมการเมืองของบุคคล	3.89	0.81	มาก
ภาพรวม	3.99	0.97	มาก

ตารางที่ 1 ระดับการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่า 1) ด้านความไว้วางใจมี ค่าเฉลี่ย 3.47 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.90 อยู่ในระดับปานกลาง 2) ด้านทัศนคติอำนาจทาง

การเมืองมีค่าเฉลี่ย 3.97 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 อยู่ในระดับมาก 3) ด้านเสรีภาพมีค่าเฉลี่ย 4.22 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.92 อยู่ในระดับมาก 4) ด้านความจงรักภักดีและยึดมั่นในสังคมการเมืองมีค่าเฉลี่ย 3.89 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.81 อยู่ในระดับมาก โดยรวมนักเรียนมีการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระดับที่แตกต่างกันไปในแต่ละด้าน

ส่วนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าอายุมีผลต่อความไว้วางใจ ทศนคติอำนาจทางการเมือง ความจงรักภักดี และการยึดมั่นในสังคมการเมือง โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนวัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับเสรีภาพไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามระดับการศึกษาระหว่างมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่ามีความแตกต่างในความไว้วางใจ ทศนคติอำนาจทางการเมือง เสรีภาพ ความจงรักภักดี และการยึดมั่นในสังคมการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบตามการรับรู้ข้อมูลทางการเมือง พบว่าไม่มีความแตกต่างในด้านข้อมูลทางการเมืองจากครอบครัว แต่มีความแตกต่างในด้านข้อมูลจากเพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา ครูผู้สอน และสื่อสังคมออนไลน์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนที่ 4 แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากการสัมภาษณ์และค้นพบคำตอบตามกรอบงานวิจัย ดังนี้

1) **วัฒนธรรมทางการเมืองและความไว้วางใจ** การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญ เนื่องจากเป็นการสร้างสรรค์จากมนุษย์ที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของสังคม โดยการสร้างกฎเกณฑ์และการปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจและการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพ ซึ่งจะส่งผลไปยังคนรุ่นหลังเป็นวิถีชีวิตและส่งผลต่อการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองในระบบการเมืองได้อย่างลึกซึ้ง

2) **วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับทศนคติอำนาจ** การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยเป็นผลของการถ่ายทอดความรู้และความเชื่อจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่งผ่านกระบวนการกล่อมเกลாதงสังคม โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น ครอบครัว การศึกษา การเมือง ศาสนา และสื่อ ซึ่งแต่ละสังคมมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

3) **วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับเสรีภาพ** ปัจจัยต่าง ๆ เช่น เพศ อายุ ศาสนา และกลุ่มเพื่อนมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตย โดยเริ่มต้นจากการส่งเสริมความรู้และความเข้าใจให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณค่าของประชาธิปไตยว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน

4) **วัฒนธรรมทางการเมืองเกี่ยวกับความจงรักภักดี** การเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองเริ่มต้นจากการศึกษาอย่างมีคุณภาพ มุ่งเน้นการปลูกฝังความรู้เรื่องประชาธิปไตยแก่เยาวชน เพื่อเตรียมให้พวกเขาเติบโตเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมทางการเมือง และมีความสามารถในการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างสร้างสรรค์และมีสันติสุข วัฒนธรรมทางการเมืองไม่

สามารถพัฒนาเองได้ ต้องอาศัยกระบวนการอบรมและการกลมเกลียวความคิดและค่านิยมทางประชาธิปไตยผ่านสถาบันต่าง ๆ ในสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี มีผลการวิจัยที่เป็นประเด็นน่าสนใจนำมาอภิปรายได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 การศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ซึ่งมีความสำคัญในการทำความเข้าใจความคิดเห็นและทัศนคติของนักเรียนต่อระบบการเมืองประชาธิปไตยในสังคมของพวกเขา การศึกษานี้จะช่วยทำให้เข้าใจระดับการรับรู้และความเข้าใจของนักเรียนต่อประชาธิปไตย โดยการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการของระบบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง และความไว้วางใจในสถาบันการเมือง ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนการเมืองในระดับมัธยมศึกษาให้เหมาะสมกับความต้องการและความเข้าใจของนักเรียน อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจและการมีส่วนร่วมในการเมืองในสังคมของนักเรียนในอนาคต สอดคล้องกับงานวิจัยของอภิไท สอนทอง (2560) ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งพบว่า ทัศนคติทางการเมืองของประชาชนในพื้นที่นั้นหลากหลาย เช่น ทัศนคติอนุรักษนิยม เสรีนิยม เผด็จการ และระบบอุปถัมภ์ โดยทัศนคติเหล่านี้มีผลต่อความขัดแย้งทางการเมืองในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งผลการศึกษายังสะท้อนว่า วัฒนธรรมทางการเมืองและความเชื่อของประชาชนในพื้นที่มีความเข้าใจต่อการเมืองและสังคมในระดับต่าง ๆ โดยรวมแล้วทัศนคติทางการเมืองในระดับปานกลางและไม่ได้มีทิศทางเดียวกัน การวิเคราะห์ระบบอุปถัมภ์ในสังคมไทยยังคงมีความเข้มข้นและรุนแรงในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า วัฒนธรรมทางการเมืองมีผลต่อการพัฒนาทางสังคมและการเข้าใจในระบบการเมืองประชาธิปไตยของพื้นที่นั้น

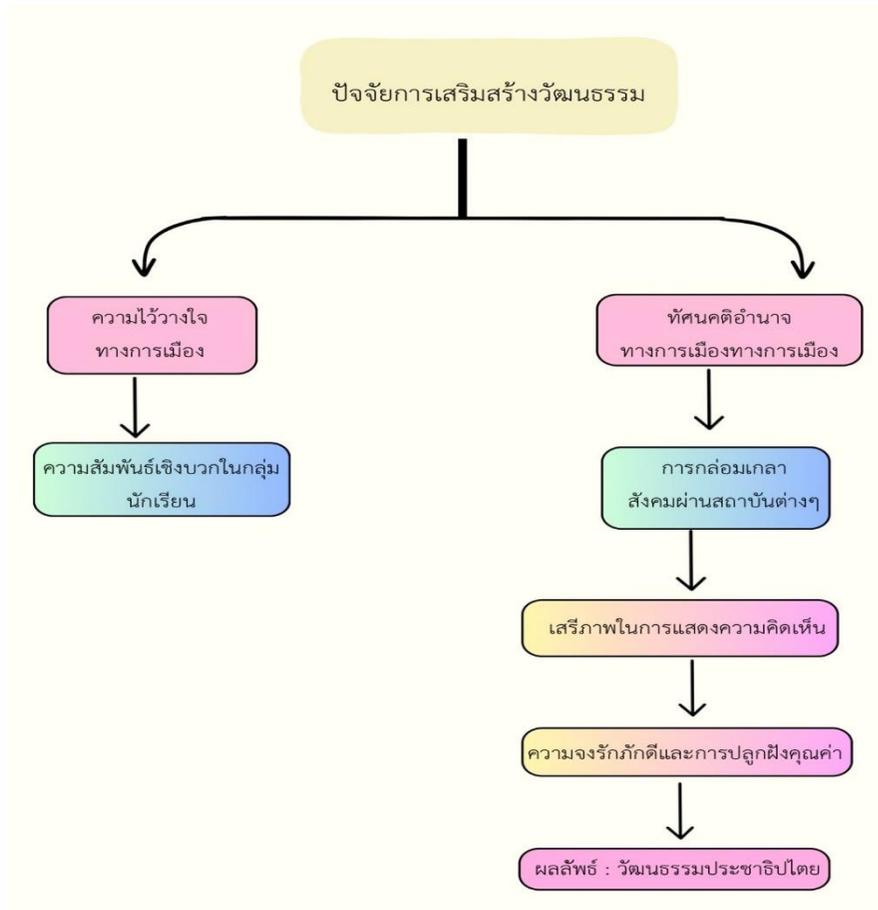
วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า อายุมีผลต่อความไว้วางใจ ทัศนคติทางการเมือง ความจงรักภักดี และการยึดมั่นในสังคมการเมือง โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ไม่มีความแตกต่างในด้านเสรีภาพทางการเมือง เมื่อเปรียบเทียบตามอายุ ระหว่างนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย พบความแตกต่างในด้านความไว้วางใจ ทัศนคติอำนาจทางการเมือง เสรีภาพ ความจงรักภักดี และการยึดมั่นในสังคมการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยในกลุ่มนักเรียน โดยเฉพาะการรับรู้ข้อมูลทางการเมืองจากแหล่งต่าง ๆ เช่น เพื่อนร่วมสถาบันการศึกษา ครู และสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อทัศนคติและความเชื่อทางการเมืองของนักเรียนมากกว่าข้อมูลที่ได้รับจากครอบครัว ข้อมูลนี้สามารถเชื่อมโยงกับทฤษฎีทางการศึกษาและการสื่อสารที่เชื่อว่าปัจจัยภายนอก เช่น การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู อาจมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางการเมืองของเยาวชนมากกว่า

ครอบครัวที่เป็นแหล่งข้อมูลเบื้องต้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ ฝาเจริญ (2561) การเรียนรู้และการเข้าถึงข้อมูลทางการเมืองจากแหล่งต่าง ๆ เช่น บ้าน วัด โรงเรียนและสื่อมวลชน สามารถมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองที่แข็งแกร่งและมีความรับผิดชอบในสังคมประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์ที่ 3 แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยในนักเรียนมัธยมศึกษาของอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี เน้นการพัฒนาความเข้าใจร่วมในสังคม เพื่อสร้างความไว้วางใจและการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพ โดยการถ่ายทอดความรู้และค่านิยมจากรุ่นสู่รุ่นผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น ครอบครัว การศึกษา และสื่อ การเสริมสร้างทัศนคติในเรื่องอำนาจและเสรีภาพช่วยให้เยาวชนเข้าใจว่าประชาธิปไตยเป็นของประชาชน และการปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยช่วยเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งสามารถวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตย เพราะเป็นเช่นนี้ผู้วิจัยชี้ให้เห็นว่าการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยไม่เพียงแต่เป็นการเรียนรู้เชิงทฤษฎี แต่ต้องเกิดขึ้นจากการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยการถ่ายทอดค่านิยมจากรอบครัว โรงเรียน และสื่อสามารถสร้างรากฐานของความเข้าใจในประชาธิปไตยได้อย่างลึกซึ้ง การเสริมทัศนคติที่เปิดกว้างและสร้างสรรค์ในเรื่องอำนาจและเสรีภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่สามารถวิจารณ์และมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมได้อย่างมีความรับผิดชอบและมีจิตสำนึกประชาธิปไตยอย่างแท้จริง สอดคล้องกับแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่เน้นการสร้างเข้าใจร่วมในสังคมผ่านการเรียนรู้และการสื่อสารภายในครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน ซึ่งสะท้อนถึงการปลูกฝังค่านิยมประชาธิปไตยในกลุ่มเยาวชน เพื่อสร้างความไว้วางใจและการปฏิบัติที่เป็นเอกภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมทัศนคติที่ยึดถือในเรื่องอำนาจและเสรีภาพ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาให้เยาวชนตระหนักว่าประชาธิปไตยเป็นสิทธิของประชาชนทุกคน และการปลูกฝังความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยช่วยเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบในการวิจารณ์อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถเห็นได้จากแนวทางที่ถูกเสนอโดย Habermas (1989) ในการพัฒนา "public sphere" หรือพื้นที่สาธารณะที่เปิดโอกาสให้เกิดการอภิปรายอย่างเสรี รวมถึงทัศนคติที่เน้นการมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างความรับผิดชอบทางสังคมตามหลักประชาธิปไตย นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสะท้อนถึงแนวคิดของ Putnam (2000) ในการสร้าง "social capital" หรือทุนสังคมที่เกิดจากการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเครือข่ายทางสังคมและการสร้างความสัมพันธ์ที่กระชับระหว่างสมาชิกในสังคม ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยให้มีความยั่งยืน. ความสำคัญของการศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยในลักษณะนี้ ไม่เพียงแต่เป็นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนสามารถวิจารณ์และเสนอแนะในกระบวนการทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังส่งเสริมให้เยาวชนกลายเป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ พร้อมทั้งจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมที่ดีกว่าในอนาคต

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยเรื่องการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ในนักเรียนระดับมัธยมศึกษา อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ได้พัฒนาสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ ทั้งปัจจัยและกระบวนการที่มีบทบาทในการบ่มเพาะวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มเยาวชน โดยมีประเด็นที่โดดเด่นดังนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากแผนภาพองค์ความรู้ที่ได้รับการสังเคราะห์จากผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยและกระบวนการที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมและบ่มเพาะวัฒนธรรมประชาธิปไตยในกลุ่มเยาวชน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบของวัฒนธรรมทางการเมือง งานวิจัยได้จำแนกวัฒนธรรมทางการเมืองออกเป็น 4 ด้านหลัก ซึ่งสะท้อนถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลและระบบประชาธิปไตย ดังนี้ 1) ความไว้วางใจ (Trust): ความไว้วางใจถือเป็นรากฐานของความสัมพันธ์

ในระบบประชาธิปไตย แม้ระดับความไว้วางใจในกลุ่มเยาวชนจะอยู่ในระดับปานกลาง แต่พบว่ามีศักยภาพที่จะพัฒนาให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นผ่านการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความเชื่อมั่นในระบบการเมืองและความโปร่งใสของผู้นำ 2) ทักษะคิดต่ออำนาจ (Attitude Toward Power): เยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อบทบาทของอำนาจทางการเมืองในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์เชิงบวกของการถ่ายทอดความรู้และคุณค่าจากครอบครัว โรงเรียน และสื่อมวลชน 3) เสรีภาพ (Freedom): เสรีภาพเป็นองค์ประกอบที่เยาวชนยอมรับสูงสุด สะท้อนถึงความสำคัญของสิทธิขั้นพื้นฐานและการแสดงออกในวิถีประชาธิปไตย 4) ความจงรักภักดี (Loyalty): การปลูกฝังความจงรักภักดีช่วยส่งเสริมเสถียรภาพของระบบการเมือง โดยเน้นการเชื่อมโยงกับคุณค่าประชาธิปไตยและความผูกพันต่อส่วนรวม

2. กระบวนการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตย จากการศึกษา พบว่ากระบวนการที่ช่วยพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองในกลุ่มเยาวชนประกอบด้วย 1) การเสริมสร้างความไว้วางใจ: การสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความสัมพันธ์เชิงบวกในกลุ่มนักเรียน ผ่านกิจกรรมที่เน้นความโปร่งใสและการร่วมมือ 2) การปลูกฝังทัศนคติต่ออำนาจ: กระบวนการกล่อมเกลาทางสังคม เช่น การสอนจากครอบครัว สถาบันการศึกษา และกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ ช่วยให้เยาวชนเข้าใจบทบาทและความสำคัญของอำนาจในระบบประชาธิปไตย 3) การสนับสนุนเสรีภาพ: ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็น การยอมรับความหลากหลาย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เยาวชนแสดงตัวตนอย่างสร้างสรรค์ 4) การปลูกฝังความจงรักภักดี: ผ่านการบูรณาการคุณค่าของประชาธิปไตยในหลักสูตรการศึกษา และการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

3. ผลลัพธ์: การพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิปไตยในเยาวชน ผลที่ได้คือการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่เน้น การมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ และ ความรับผิดชอบในสังคม โดยเยาวชนสามารถปรับตัวและเป็นพลังสำคัญในการขับเคลื่อนประชาธิปไตยผ่านการทำงานร่วมกัน การแสดงออกที่มีเหตุผล และการเคารพซึ่งกันและกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตยร้อยละ 70 แต่การประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงยังอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีการมีส่วนร่วมในกิจกรรมภายในโรงเรียนร้อยละ 60 และนอกโรงเรียนเพียงร้อยละ 20 ส่วน 65% ที่ได้รับการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยอย่างครอบคลุมมีความเข้าใจลึกซึ้งมากขึ้น 2) การเปรียบเทียบพบว่า นักเรียนหญิงมีความไว้วางใจในระบบการเมืองและทัศนคติทางการเมืองสูงกว่านักเรียนชาย และกลุ่มอายุ 13-14 ปี รวมถึงนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความไว้วางใจมากกว่ากลุ่มอายุ 15-16 ปี และนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 3) แนวทางการเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยควรมุ่งเน้นการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย การจัดกิจกรรมที่กระตุ้นการมีส่วนร่วม การสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างในการแสดงความคิดเห็น และการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนเพื่อส่งเสริมพฤติกรรม

ประชาธิปไตยในชีวิตประจำวันของนักเรียน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยทั้งข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ควรมีการพัฒนา นโยบายที่สนับสนุนการศึกษาเกี่ยวกับประชาธิปไตยในระบบการศึกษาทุกระดับ โดยเน้นการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและครอบคลุม การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อลดช่องว่างในการประยุกต์ใช้ประชาธิปไตยในชีวิตจริงของนักเรียน นอกจากนี้ ควรกระตุ้นให้มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีในโรงเรียนและชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

โรงเรียนควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล รวมถึงการฝึกฝนทักษะการคิดวิจารณ์และการฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เพื่อสร้างพฤติกรรมประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียนและครู รวมถึงการสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชนในกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาต่อเนื่องเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการประยุกต์ใช้ประชาธิปไตยในชีวิตจริงของนักเรียนในกลุ่มอายุและระดับชั้นที่แตกต่างกัน รวมถึงการวิจัยเพื่อสำรวจผลกระทบของการศึกษาประชาธิปไตยที่แตกต่างกันในแต่ละโรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะที่เหมาะสมในการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยในแต่ละพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- ธนาภรณ์ ไ้วเจริญ. (2560). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนักเรียนโรงเรียนศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี. *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. 4(1), 133-147.
- พงษ์เมธี ไชยศรีหา. (2561). แนวทางการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 5(2), 105-118.
- วินิจ ภาเจริญ. (2561). *คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่โจ้*. (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: วิทยาลัยบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ศุภาวัฒน์ ไชยสา และสินธะวา คามดิษฐ์. (2566). การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามหาสารคาม. *วารสาร มจร อุบล ปริทรรศน์*, 8(2), 489-500.

อนุชา พละกุล, สุรพล สุยะพรหม, ยุทธนา ประณีต, พระสมุห์อาคม อาคมธีโร และ ดาวันภา เกตุทอง. (2563). ธรรมาธิปไตย: แนวคิด ทฤษฎี และการส่งเสริมการตื่นตัวทางการเมืองระบอบประชาธิปไตยของเยาวชน. *วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์*, 3(1), 40-60.

อภิไท สอนทอง และคณะ. (2560). ทศนคติทางการเมืองของประชาชน: ศึกษากรณีจังหวัดเพชรบูรณ์. เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ 4 วันที่ 10 มีนาคม 2560.

Habermas, J. (1989). In Thomas Burger (Trans). *The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society*. Cambridge: MIT Press.

Putnam, Robert D. (2000). *Bowling Alone: The Collapse and Revival of American Community*. New York: Simon Schuster.

สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม
Administrators' Competencies Affecting to School Administration towards
School's Excellence under Nakhon Pathom Secondary Educational
Service Area Office

สุทธิรัตน์ คนใหญ่¹, ปฐมพรณ์ อินทรางกูร ณ อยุธยา² และ วิเชียร อินทรสมพันธ์³
Suttirut Khonyai¹, Patomporn Indrangkura na Ayudhya² and
Wichian Intarasompun³

Received: 29 April 2024; Revised: 09 June 2024; Accepted: 09 September 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน 2) ระดับการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ 3) สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เป็นงานวิจัยแบบเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู จำนวน 331 คน จากประชากรจำนวน 1,924 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ถึงร้อยละ 70.80 ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายตามลำดับจากมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร (X_8) การมีวิสัยทัศน์ (X_9) การสื่อสารและการจูงใจ (X_7) การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1) การบริการที่ดี (X_2) และการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (X_6) และสามารถพยากรณ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ได้ร้อยละ 71.30 ($R^2=0.713$)

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน; การบริหารสู่ความเป็นเลิศ; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

^{1 2} มหาวิทยาลัยธนบุรี; Thonburi University

³ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา; Bansomdejchaopraya Rajabhat University
Corresponding Author, E-mail: i_wichian@bsru.ac.th

Abstract

This research aimed to: 1) examine the competency levels of school administrators, 2) assess the level of excellence in school management, and 3) identify the competencies of school administrators that influence excellence in school management in schools under the Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office. This study employed a quantitative research methodology. The sample consisted of 331 teachers selected from a population of 1,924 individuals. Data were collected using a questionnaire. Statistical analyses included percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The findings revealed that: 1) The overall competency level of school administrators under the Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office was high. 2) The overall level of excellence in school management in schools under the Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office was also high. 3) The competency of school administrators was positively correlated with excellence in school management in schools under the Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office, with statistical significance at the 0.01 level. These competencies collectively predicted 70.80% of excellence in school management. The predictive variables, ranked in descending order of influence, were personnel development (X_8), vision (X_9), communication and motivation (X_7), goal orientation (X_1), quality service (X_2), and analytical and synthetic thinking (X_6). These variables collectively accounted for 71.30% of the variance in excellence in school management ($R^2=0.713$).

Keywords: School Administrators' Competencies; School Administration towards School's Excellence; Nakhon Pathom Secondary Educational Service Area Office

บทนำ

ปัจจุบันสังคมโลกเข้าสู่การวิวัฒนาการอย่างก้าวกระโดดหลายประเทศต่างพยายามสร้างกระบวนการทัศน์การพัฒนาภายใต้การเปลี่ยนแปลงให้ประเทศตนมีความเป็นเลิศในทุก ๆ ด้าน ผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองให้พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อความอยู่รอดขององค์กร และเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรการศึกษาที่ต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ และมีความสมดุล คุณภาพของ การจัดการศึกษาถือเป็นตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่งสำหรับความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560) การบริหารองค์กรใด ๆ จะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นขึ้นอยู่กับความสามารถ ความรู้ ทักษะ ศักยภาพส่วนบุคคลที่จะช่วยให้

บุคคลเหล่านั้นบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนวางเอาไว้ การศึกษาจึงเป็นกระบวนการสร้างเสริมความรู้ให้บุคคลมีคุณภาพ มีคุณสมบัติที่ดี เจริญเติบโต และก้าวหน้า อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และประเทศชาติเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับกำหนดนโยบายในการดำเนินงานในสถานศึกษาและบรรลุตามเป้าหมาย

ในยุคปฏิรูปการศึกษาผู้บริหารโรงเรียนถือเป็นหัวใจสำคัญต่อทิศทางการเป็นไปของโรงเรียนและบุคลากรในองค์กร ดังนั้นสมรรถนะจึงเป็นอีกหนึ่งเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารกำหนดแนวทางที่ชัดเจนควบคู่ไปกับการใช้องค์ความรู้ของการสร้างความสุขในการบริหารบุคลากร อันนำไปสู่การได้ผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรมที่มีผลต่อการพัฒนาองค์กรในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2553) สมรรถนะเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่เป็นผลมาจากความรู้ ทักษะความสามารถและคุณลักษณะอื่น ๆ ที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้โดดเด่นกว่าเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ ในองค์กร ทั้งนี้เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ, 2549) สมรรถนะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็น 2 ประเภท ได้แก่ สมรรถนะหลัก ประกอบด้วย 1.การมุ่งผลสัมฤทธิ์ 2.การบริการที่ดี 3.การพัฒนาตนเอง 4.การทำงานเป็นทีม 5.จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพครู ส่วนสมรรถนะประจำสายงาน ประกอบด้วย 1.การวิเคราะห์และสังเคราะห์ 2. การสื่อสาร และการจูงใจ 3. การพัฒนาศักยภาพบุคคล 4. การมีวิสัยทัศน์

ในปัจจุบันพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนหลายแห่งยังไม่สามารถบริหารโรงเรียนให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ขับเคลื่อนโรงเรียนมาตรฐานสากล (World - Class Standard School) มาใช้เป็นมาตรการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาโดยมีองค์ประกอบสำคัญสองประการ ได้แก่ การบริหารด้วยระบบคุณภาพ และการจัดการเรียนสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ การขับเคลื่อนดังกล่าวเป็นไปตามเป้าหมายสำคัญ คือ “คุณภาพการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) มีการจัดทำเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2565-2568 พัฒนาเชื่อมต่อมาจากเกณฑ์ OBECQA ปี 2559-2560 และอ้างอิงเกณฑ์ TQA (Thailand Quality Award) ปี 2563-2564 และปี 2565-2566 ของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหลัก ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะในการบริหารจัดการที่รอบรู้ เชี่ยวชาญ พัฒนาโรงเรียนให้เกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพอันนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญทัดเทียมนานาชาติอารยประเทศ ตอบสนองความต้องการของสังคมและเป็นสากลตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

ดังข้างต้นนั้น การศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน จากปัญหาแสดงให้เห็นว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษากายใต้กฎหมาย ระเบียบปฏิบัติที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากเพื่อให้การนำนโยบายของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การปฏิบัติที่ประสบผลสำเร็จสมรรถนะจึงถือเป็นหัวใจของผู้บริหารโรงเรียนในยุคของ

การปฏิรูปการศึกษา ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยใช้เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2565 – 2568 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียน และหน่วยงานการศึกษาที่จะนำสารสนเทศดังกล่าวไปปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ประสบผลสำเร็จ และสามารถนำพาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศภายใต้การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในระบบการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม
3. เพื่อศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

วิธีดำเนินงานวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู และบุคลากรทางการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม จำนวน 1,924 คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการใช้สูตรของ Taro Yamane (Taro Yamane, 1973) โดยเทียบสัดส่วนขนาดของแต่ละโรงเรียนและสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำนวน 331 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามปลายปิดจำนวน 1 ฉบับ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และตำแหน่ง/วิทยฐานะ มีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบไว้ให้ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนตามเครื่องมือส่งเสริมการขับเคลื่อนประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำหรับผู้บริหารโรงเรียน) ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ ตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี 2565-2568 ซึ่งตอนที่ 2 และ 3 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ท (Likert, 1961) ประกอบไปด้วย 5 หมายถึงมากที่สุด, 4 หมายถึง มาก, 3 หมายถึง ปานกลาง, 2 หมายถึง น้อย, และ 1 หมายถึง น้อยที่สุด นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Tryout) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986

3. การเก็บรวบรวมเครื่องมือวิจัย ผู้วิจัยทำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธนบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก กลุ่มตัวอย่างแต่ละแห่งด้วยตนเอง พร้อมทั้งตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ และจัดลำดับข้อมูล แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จำนวน 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการ คำนวณหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนและการบริหารสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยการหาค่าเฉลี่ย และ ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 วิเคราะห์สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยใช้การวิเคราะห์ การถดถอยแบบพหุคูณขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม พบว่าข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของ ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 331 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 73.41 มีอายุ 31 – 40 ปี จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 65.86 การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 69.18 ประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 11 - 15 ปี จำนวน 122 คน คิด เป็นร้อยละ 36.86 และตำแหน่ง/วิทยฐานะ ครูชำนาญการ จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 46.83

จากผลการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ โดยภาพรวมมีดังนี้

1. ผลการศึกษาระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครปฐม สามารถนำเสนอข้อมูลประกอบการบรรยายดังตารางที่ 1 ดังนี้

(n=331)

สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การมุ่งผลสัมฤทธิ์	4.38	0.67	มาก	7
2. การบริการที่ดี	4.39	0.69	มาก	5
3. การพัฒนาตนเอง	4.37	0.69	มาก	8
4. การทำงานเป็นทีม	4.36	0.78	มาก	9
5. จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู	4.39	0.75	มาก	6
6. การวิเคราะห์ และสังเคราะห์	4.40	0.73	มาก	4
7. การสื่อสารและการจูงใจ	4.46	0.68	มาก	1

สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
8. การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร	4.41	0.63	มาก	3
9. การมีวิสัยทัศน์	4.43	0.60	มาก	2
ภาพรวม	4.42	0.67	มาก	

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

จากตารางที่ 1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.42$, S.D.= 0.67) เมื่อพิจารณาตามตาราง พบว่า การสื่อสารและการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.68) รองลงมาได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.62) ส่วนการทำงานเป็นทีม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.37$, S.D.=0.78)

2. ผลการศึกษาระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม สามารถนำเสนอข้อมูลประกอบการบรรยายดังตารางที่ 2 ดังนี้

การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. การนำองค์กร	4.31	0.56	มาก	5
2. กลยุทธ์	4.17	0.74	มาก	7
3. นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	4.22	0.65	มาก	6
4. การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้	4.36	0.63	มาก	4
5. บุคลากร	4.42	0.62	มาก	1
6. การปฏิบัติการ	4.41	0.60	มาก	2
7. ผลลัพธ์	4.40	0.62	มาก	3
รวม	4.33	0.65	มาก	

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวม

จากตารางที่ 2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.65) เมื่อพิจารณาตามตาราง พบว่า ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.62) รองลงมา ได้แก่ ด้านการปฏิบัติการ ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.60) ส่วนด้านกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.17$, S.D.=0.54)

3. ผลการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม สามารถนำเสนอข้อมูลประกอบการบรรยายดังตารางที่ 3 ดังนี้
(n=331)

ตัวแปรทำนาย	B	β	T	p
1. ค่าคงที่ (Constant)	.293	-	1.302	.000
2. ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร (X_8)	.348	.370	6.145	.000
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_9)	.265	.280	4.982	.000
4. ด้านการสื่อสารและการจูงใจ (X_7)	.112	.133	2.459	.000
5. ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1)	.199	.155	4.478	.000
6. ด้านการบริการที่ดี (X_2)	-.171	-.176	-3.744	.000
7. ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (X_6)	.176	.137	2.193	.000

R=.844 R²=.713 R²_{adj}=.708 , F=4.810,
df1=1, df2=323 , Sig. < 0.01, SE_{est}=.25385, a=.293

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์อำนาจทำนายของสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

จากตารางที่ 3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า ตัวแปรสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร (X_8) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_9) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ (X_7) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1) ด้านการบริการที่ดี (X_2) และด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (X_6) ได้ร้อยละ 71.30 (R²= 0.713) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อปรับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ที่มีค่าเท่ากับ 25.385 (SE_{est}=.25385) พบว่า ปัจจัยทั้งหมดสามารถร่วมกันทำนายการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนได้ถึงร้อยละ 70.80 (R²_{adj} =.708) ส่วนอีกร้อยละ 29.20 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นที่ไม่นำมาเป็นตัวแปรอิสระในการศึกษาครั้งนี้ ตัวแปรที่มีอิทธิพลในการทำนายสูงสุดคือ ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร (β =.370) รองลงมาได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (β =.280), ด้านการสื่อสาร และการจูงใจ (β = .133), ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (β =.155), ด้านการบริการที่ดี (β = -.176) และด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (β =.137)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสื่อสารและการจูงใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนการทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม

สามารถสื่อสาร ตลอดจนสามารถโน้มน้าวให้ผู้อื่นยอมรับและคล้อยตามได้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสื่อสารในโอกาสและสถานการณ์ต่าง ๆ พร้อมทั้งสามารถกำหนดทิศทางการกิจและเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจน มีแนวทางการพัฒนาองค์กรที่เป็นรูปธรรมเป็นที่ยอมรับและเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดความร่วมแรง ร่วมใจในหมู่ผู้ได้บังคับบัญชาที่นำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ สุขเกษม (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปรมวดี จิตอารีย์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ระดับสมรรถนะของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร ช่อขิต (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่า สมรรถนะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 8 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ระดับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ส่วนด้านกลยุทธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้ เพราะโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม มีกระบวนการในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องแบบเน้นคุณภาพทั่วทั้งองค์กร รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กร จากทักษะ ความสามารถของผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดทิศทาง เป้าหมายและรายละเอียดของพันธกิจที่ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ราชการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและไม่เบี่ยงเบนไปจากจุดมุ่งหมายที่กำหนด รวมถึงความสามารถในการสร้างความร่วมแรงร่วมใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี2565-2568 ของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลในการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ นำไปสู่โรงเรียนเป็นเลิศและคุณภาพการบริหารจัดการที่เป็นเลิศของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ สุกัญญา ทองทิพย์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต24 พบว่า ระดับความเห็นการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านสอดคล้องกับวิจัยของ ทิพวัลย์ อ่างคำ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียน มัธยมศึกษาในโครงการ สู่ความเป็นเลิศมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ พบว่าสมรรถนะของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการสู่ความเป็นเลิศมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคเหนือ พบว่า โดยภาพรวมสมรรถนะอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทิศทางบวกกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม เรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากร (X_8) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_9) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ (X_7) ด้านการมุ่ง ผลสัมฤทธิ์ (X_1) ด้านการบริการที่ดี (X_2) และด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (X_6) เป็นปัจจัยที่ ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยสามารถร่วมทำนายการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ของโรงเรียน ได้ถึงร้อยละ 70.80 ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครปฐม ให้ความสำคัญการพัฒนา ศักยภาพของบุคลากรทุกฝ่ายโดยเล็งเห็นถึง ความสำคัญต่อการให้ความช่วยเหลือ และการให้คำปรึกษาในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ของครู และ บุคลากรทุกฝ่าย และเข้าใจในกระบวนการการปฏิบัติงานของกลุ่มบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายภายใน โรงเรียน พร้อมทั้งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ครู และบุคลากรทุกฝ่ายได้พัฒนา ศักยภาพของตนเอง อย่างเต็มความสามารถในรูปแบบต่าง ๆ อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ สุขเกษม (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า สมรรถนะ ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย การทำงานเป็นทีม (X_4) การมีวิสัยทัศน์ (X_8) การสื่อสารและ การจูงใจ (X_6) และการพัฒนาตนเอง (X_3) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับ ความเป็นเลิศของสถานศึกษา (Y_{tot}) โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 60.00 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิศ โสภา (2560) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่องปรากฏการณ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ โรงเรียนแวงใหญ่วิทยาคม สรุปได้ดังนี้ 1) การนำองค์กร โรงเรียนมี การกำหนดนโยบายและส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนา คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องและเกิดความยั่งยืน 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์มี ระบบการวางแผนที่เป็นรูปธรรมโดย การวิเคราะห์ SWOT Analysis สู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน โรงเรียนรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะจากผู้เรียนเป็น สำคัญเน้นการมีส่วนร่วมสูงเพื่อ การพัฒนาคุณภาพและสนองกลยุทธ์ของโรงเรียน 4) การวัดการ วิเคราะห์และการจัดการความรู้โรงเรียนมีระบบการประเมินผลการจัดการศึกษาโดยใช้ระบบการ ประเมินคุณภาพการศึกษาและมีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร โรงเรียน ส่งเสริมการพัฒนา ศักยภาพของครูและบุคลากรโดยมีการประเมินการปฏิบัติงานของบุคลากรเพื่อให้ มีคุณภาพตามมาตรฐานของหน่วยงานต้นสังกัด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โชติช่วง พันธุ์เวส (2551 อ้างถึงใน มนัสนันท์ เกิดเอี่ยม, 2565) ที่กล่าวว่า การพัฒนาด้านคุณภาพของโรงเรียนให้ได้ มาตรฐานตามเกณฑ์การจัดการศึกษาของระบบสากลนั้น สำนักงานรางวัลคุณภาพแห่งชาติ ภายใต้ การบริหารจัดการของสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติเป็นหน่วยงานหลักในการประสานความร่วมมือ เผยแพร่สนับสนุนและผลักดันให้องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาคผลผลิตการบริการและทางด้านการศึกษา นำ เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งชาติประเทศไทย (TQA) ไปพัฒนา ศักยภาพระบบการบริหารจัดการ ไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน โรงเรียนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาความเป็นเลิศของ

โรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนได้จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนทุกกิจกรรมโดยนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เพื่อผลักดันให้เกิดกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อยกระดับการบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้เทียบเคียงโรงเรียนมาตรฐานสากลด้วยการดำเนินการตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (OBECQA) ทั้งนี้เพื่อเป็นปัจจัยสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศ และก้าวสู่การเป็นพลโลก โรงเรียนมีกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยการบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในทุกกิจกรรม บริหารบุคลากรด้วยหลักสังคหวัตถุ 4 กับการบริหารงานตามเกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมุ่งเน้นผลลัพธ์ที่มีเพื่อให้เกิดการดำเนินงานตามกลยุทธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แบ่งโครงสร้างระบบงานเป็น 4 กลุ่มงานคือ กลุ่มบริหารงานวิชาการ กลุ่มบริหารงบประมาณ และแผนกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน กลุ่มบริหารงานบุคคล และกลุ่มบริหารทั่วไป

องค์ความรู้ใหม่

จากผลการศึกษา เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม สามารถสรุปความสัมพันธ์ได้ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย

จากภาพแสดงให้เห็นว่า สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมีความสำคัญต่อการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารควรต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญต่อการให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาต่าง ๆ และส่งเสริม ครูและบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาศักยภาพ อีกทั้งผู้บริหารโรงเรียนยังต้องมองการไกล สามารถกำหนดเป้าหมาย ค่านิยม และความเชื่อเข้าด้วยกันเพื่อเป็นกรอบในการทำงานตามทิศทางที่กำหนดนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนยังเป้าหมายอย่างสำเร็จตามกรอบระยะเวลาที่องค์กรได้วางไว้ โดย

ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความสามารถในการสื่อสารที่ตรงประเด็น ชัดเจน สามารถพูดโต้ตอบในโอกาส และสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีหลักการ น่าเชื่อถือ ตลอดจนโน้มน้าวให้ผู้อื่นคล้อยตามได้ มีการมอบหมายงานอย่างเหมาะสมอันนำไปสู่การสร้างผลงานเชิงสร้างสรรค์ พร้อมทั้งมีการสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายเกิดความมุ่งมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีคุณภาพเป็นไปตามเป้าหมายและพันธกิจของโรงเรียน อีกทั้งยังต้องเห็นความสำคัญต่อการให้บริการเพื่อสร้างความพึงพอใจแก่ผู้รับบริการ และสามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของโรงเรียนตามบริบทและสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งสมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนนี้ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครปฐม ผลการวิจัยสามารถเรียงตามลำดับอิทธิพลจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร (X_8) ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_9) ด้านการสื่อสารและการจูงใจ (X_7) ด้านการมุ่งผลสัมฤทธิ์ (X_1) ด้านการบริการที่ดี (X_2) และด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ (X_6) เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครปฐม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพยากรณ์การบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขนาดนครปฐม ได้ถึงร้อยละ 70.80 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารโรงเรียนมีการพัฒนาสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับบริบท ทันท่วงที การเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่าง ๆ ดังนั้นผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครปฐมควรตระหนัก และให้ความสำคัญ รวมทั้งส่งเสริมด้านการทำงานเป็นทีม โดยให้ครูและบุคลากรทุกฝ่ายร่วมมือกันปฏิบัติงาน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งรับผิดชอบผลการดำเนินการร่วมกัน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครปฐมควรตระหนัก และให้ความสำคัญ รวมทั้งส่งเสริมด้านกลยุทธ์ ที่นำโรงเรียนไปสู่จุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายอันนำไปสู่ความเป็นเลิศอย่างยั่งยืน และกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรม มีการกำหนดวิธีการวัด ประเมินผล ความก้าวหน้าเทียบกับแผนปฏิบัติการเพื่อทำให้มั่นใจว่าโรงเรียนมีการถ่ายทอดกลยุทธ์สู่การปฏิบัติ พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ต่าง ๆ ตอบสนองความท้าทาย และเพิ่มความได้เปรียบเชิงกลยุทธ์

1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขนาดนครปฐม ควรส่งเสริมผู้บริหารโรงเรียนให้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะของผู้บริหารด้านการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การมีวิสัยทัศน์ การสื่อสารและการจูงใจ การมุ่งผลสัมฤทธิ์ การบริการที่ดี และ การวิเคราะห์และ

สังเคราะห์ เพื่อให้ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการบริหารการศึกษามากที่สุด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม

2.2 ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครปฐม เพื่อให้ได้รับข้อมูลครอบคลุมทั้งจังหวัดนครปฐม และนำมาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาได้

2.3 ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนกับด้านอื่น ๆ เพื่อนำไปปรับประยุกต์ให้เหมาะกับสถานศึกษาแต่ละแห่ง และแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ สุขเกษม. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี*, 6(24), 181-190.
- ทิพวัลย์ อ่างคำ. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการสู่ความเป็นเลิศมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ.
- ปาริฉัตร ช่อชิต. (2559). สมรรถนะผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 8. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- เปรมวดี จิตอารีย์. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารการบริหารการศึกษา มศว*, 14(27), 108-115.
- มนัสนันท์ เกิดเอี่ยม. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของกลุ่มโรงเรียนไทยรัฐวิทยา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *E-Journal of Education Studies Burapha University*, 4(2), 37-54.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA ปี 2565 - 2568*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือการพัฒนาข้าราชการตามสมรรถนะหลัก*. กรุงเทพฯ: แอร์บอร์น พรินต์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ ปี 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- สำนักพัฒนาและส่งเสริมวิชาชีพ. (2549). *ชุดวิชาการจัดการเรียนรู้ โครงการพัฒนาวิชาชีพผู้บริหาร การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาประจำการ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- สุกัญญา ทองทิพย์. (2562). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24. *วารสารแสงอีสาน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน*, 16(1), 94-113.
- สุพิศ โสภ. (2560). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษา โรงเรียนแวงใหญ่ วิทยาคม. *วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย*, 7(2), 84-94.
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York: McGraw – Hill.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: an introductory analysis*. 2nd ed. New York: Harper & Row.

การเสริมสร้างเจตคติสู่การเกิดค่านิยมทางการเมืองตามหลักประชาธิปไตย Strengthening Attitudes Towards the Emergence of Democratic Political Values

พัชรีญา ฟองจันตา¹

Patchareeya Fongchanta

Received: 22 September 2024; Revised: 28 November 2024; Accepted: 02 December 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอแนวคิดในการเสริมสร้างเจตคติสู่การเกิดค่านิยมทางการเมืองเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเจตคติที่ดีจนกลายเป็นค่านิยมทางการเมืองที่ยั่งยืน ซึ่งมีที่มาจากการที่คนในสังคมมีมุมมองความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ที่แตกต่างกันทำให้เกิดการประทุติและปฏิบัติตามความเชื่อนั้น อาจเป็นที่มาของการเกิดความร่วมมือที่ดีหรือก่อให้เกิดความขัดแย้งในสังคมก็ได้ ดังนั้นการสร้าง ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการเมือง กฎหมาย สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง จะช่วยให้คนมีพื้นฐานความรู้ที่ดี ส่งเสริมการตัดสินใจทางการเมืองอย่างมีเหตุผล กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย การสร้างความรู้และความเข้าใจทางการเมืองเพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมือง ประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมประสบการณ์ผ่านการมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความรู้สึกเชื่อมโยงกับสังคมและสร้างเจตคติที่สนับสนุนความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่พลเมือง การเปิดกว้างในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง เสริมคุณธรรมในการแสดงออกทางการเมืองช่วยให้การแสดงออกทางการเมืองเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ การจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ทำให้เกิดความร่วมมือและเคารพซึ่งกันและกัน มีปัจจัยสำคัญอยู่ 3 ส่วนด้วยกันที่ทำให้เกิดกระบวนการในการเกิดค่านิยมทางการเมืองคือ “เข้าใจ สำนึก นำปฏิบัติ” เรียกได้ว่าเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดค่านิยมทางการเมืองตั้งแต่รับรู้อย่างจรรยาบรรณไปสู่การเกิดจิตสำนึกประชาธิปไตยและนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลที่แท้จริง

คำสำคัญ: เจตคติ; ค่านิยมทางการเมือง; ประชาธิปไตย

Abstract

This article aims to present the concept of enhancing attitudes to the emergence of political values as a process that links good attitudes to sustainable political values. Creating a correct understanding of the political system, law, rights

¹ วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Nakhon Lampang Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author, E-mail: patchareeya.fon@mcu.ac.th

and duties of citizens will help people have a good knowledge base, promoting rational political decision-making. The process consists of creating political knowledge and understanding to understand the democratic political system and human rights. Promoting experiences through participation helps create a sense of connection with society and creates attitudes that support responsibility in performing civic duties. Openness in exchanging opinions is accepting different opinions. Enhancing morality in political expression helps political expression to be constructive. Constructive conflict management allows people in society to move forward with cooperation and respect for each other. There are three important factors that create the process of political value formation: “understanding, awareness, and practice”. It can be said that it is a process that creates political values from the perception with understanding to the emergence of democratic consciousness and implementation to create real results.

Keywords: Attitude; Political Values; Democracy

บทนำ

หากกล่าวถึงการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยคงปฏิเสธไม่ได้ว่าการเมืองมีส่วนสำคัญ เนื่องจากการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย สามารถสะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมอัน เป็นพื้นฐานทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เพื่อเป็นแนวทางการยึดปฏิบัติของคนรุ่นหลัง ดังนั้นสาระสำคัญของประชาธิปไตยอันสะท้อนถึงค่านิยมทางการเมือง กล่าวถึง ความหมายของประชาธิปไตย ธรรมเนียมการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยเป็นการอ้างอิงของชาติตะวันตก ที่ได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมมาจากสมัยกรีกโบราณ ตามความหมายดั้งเดิมของอริสโตเติล โดยได้อธิบายความหมายว่า ประชาธิปไตยคือสภาวะที่คนที่เป็นไทยและคนยากจนในสังคมได้รับ มอบหมายให้กุมอำนาจของรัฐไว้ในมือ ประชาธิปไตยที่บริสุทธิ์ที่สุดได้รับการเรียกเช่นนั้นได้ก็เพราะ มีสภาพแห่งความเสมอภาค ปรากฏอยู่ในที่นั้น และกฎหมายของรัฐมุ่งรับรองความเสมอภาค คนยากจนจะไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายกว่าคนร่ำรวย หรือ อำนาจสูงสุดจะไม่ต้องอยู่ในกำมือของฝ่ายใด แต่ทั้งสองฝ่ายจะมีส่วนใช้อำนาจนั้นด้วยกัน ถ้าตามที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าเสรีภาพและ ความเสมอภาคจะมีอยู่ในประชาธิปไตยแล้วทุกแผนการของรัฐบาลก็ต้องเปิดประตูให้แก่ทุกคน ดังนั้นที่ใดที่เป็นประชาชนเป็นฝ่ายข้างมาก และสิ่งที่พวกเขาลงคะแนนแล้วจะเป็นกฎหมาย จึงเป็นข้อพิสูจน์ได้ว่าในสภาวะเช่นนั้นก็ควรจะเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตย (อมรรักษาสิทธิ์ และคณะ, 2543)

การอธิบายถึงประชาธิปไตยตามหลักการแล้วหากต่อกกล่าวถึงเนื้อในมีความหมายถึง การที่ประชาชนปกครองตนเอง ประชาชนทุกคนมีสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ยึดหลักเสียงข้างมากในการตัดสินใจ ปัญหาหรือ ลงมติในเรื่องต่าง ๆ แต่ก็ต้องรับฟังเสียง

ข้างน้อยหรือมีลักษณะที่สำคัญ คือ เป็นอำนาจของปวงชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ การปกครองต้องถือเสียงข้างมาก มีสิทธิเสรีภาพ และมี ความเสมอภาค (เกรียงศักดิ์ ราชโคตร, 2552) จากสถานการณ์ในการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทยที่มุ่งปรับโครงสร้างการบริหาร การเลือกผู้แทน และการแก้ไขกฎหมาย แต่สิ่งหนึ่งที่ควรให้ความสำคัญด้วยก็คือการศึกษา ด้านค่านิยมประชาธิปไตยในตัวพลเมืองว่าเหตุใดค่านิยมประชาธิปไตยถึงมีความสำคัญและต้องศึกษา คำตอบที่ปรากฏ คือ ค่านิยมเป็นความคิดและสิ่งที่ยึดถืออยู่ในตัวบุคคล เป็นสิ่งที่คนในสังคมเห็นว่าควรค่าแก่การปฏิบัติ (สุนทร โคมิน และสนธิ สมัครการ, 2522) ปัญหาส่วนใหญ่คือคนไทยมีค่านิยมประชาธิปไตยด้านประโยชน์ส่วนรวมอยู่ในระดับต่ำ แต่มองค่านิยมที่เป็นผลประโยชน์ต่อตนเองในระดับสูง (คณอง พิรุน และคณะ, 2554)

การสร้างความสำเร็จที่ถูกต้องเกี่ยวกับระบบการเมือง กฎหมาย สิทธิและหน้าที่ของพลเมือง จะช่วยให้คนมีพื้นฐานความรู้ที่ดี ส่งเสริมการตัดสินใจทางการเมืองอย่างมีเหตุผล ซึ่งการสร้างค่านิยมประชาธิปไตยผ่านการแสดงออกทางพฤติกรรม และวัฒนธรรมของพลเมืองจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะขับเคลื่อนสังคมประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน เมื่อเทียบกับในอดีตค่านิยมทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสสังคม ตลอดจนลักษณะสำคัญที่แสดงออกถึงการมีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยโดยผ่านกระบวนการกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2556) การเปลี่ยนแปลงในบริบทของประเทศไทยและโลก ส่งผลให้สถาบันและองค์กรต่าง ๆ ต้องปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยประชาธิปไตยได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นหลักการปกครองสากลที่หลายประเทศนำมาใช้บริหารประเทศ (ธวัช ไชยสิทธิ์, 2565)

ดังนั้นผู้เขียนจึงต้องการที่จะนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการเสริมสร้างเจตคติที่นำไปสู่การเกิดค่านิยมทางการเมืองเป็นกระบวนการที่สำคัญในการสร้างสังคมประชาธิปไตยที่มีคุณภาพและมีความเข้มแข็ง กระบวนการนี้มีขั้นตอนและแนวทางที่สามารถนำมาใช้ได้หลากหลาย โดยเฉพาะการพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตย สิทธิ หน้าที่ และกฎหมายให้มากขึ้นจะช่วยเสริมสร้างเจตคติทางการเมืองที่ถูกต้องให้กับประชาชนได้ทุกระดับและช่วงวัย

เนื้อเรื่อง

เจตคติทางการเมือง

ตามความหมายที่ผู้เขียนได้ศึกษาถึงความหมายของคำว่า เจตคติทางการเมือง เป็นการรวมคำว่า เจตนา + คติ ที่มีความหมายถึงความคิดและความเชื่อทางการเมืองการที่ส่งผลต่อแสดงออกด้วยความตั้งใจที่ชัดเจน อีกนัยหนึ่งมีความหมายถึงสภาพความพร้อมของสองและประสาทการจัดการรับประสบการณ์ อิทธิพลภายนอกหรือภายในที่มีต่อบุคคลในการที่จะตอบสนองต่อสิ่งใด และสภาพการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น (Fishbein, M., & Ajzen, I., 1975) เป็นระดับของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น สิ่งของ บุคคล บทความ ความคิด ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้สามารถบอกความแตกต่างของการเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย (Thurstone, T. G., &

Thurstone, L. L., 1946) เจตคติทางการเมืองและค่านิยมประชาธิปไตยเป็นปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทในการกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลและสังคมในระบอบประชาธิปไตย

การเริ่มต้นของเจตคติทางการเมืองก็มาจากการที่ประชาชนเกิดทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ถือเป็นองค์ประกอบหนึ่งในการขับเคลื่อนระบอบประชาธิปไตยให้ไปสู่แก่นแท้ของระบอบการเมืองการปกครองที่เป็นของประชาชน เจตคติจึงเป็นการแสดงเจตนาของมุมมองและความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการเมืองแล้วแสดงออกผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ประเทศที่พัฒนาการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอยู่ในระดับที่ดีแล้ว ก็มักจะกำหนดให้ประชาชนทุกระดับมีสิทธิในทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยตามกฎหมายที่มีผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมในทุกมิติของกระบวนการทางการเมือง (ไพฑูริย์ มาเมือง, 2565) จึงกล่าวได้ว่าเจตคติทางการเมืองเป็นการแสดงความเชื่อมั่นในคุณค่าของประชาธิปไตย เช่น การมีสิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง เป็นต้น

การมีประสบการณ์เชิงบวกกับการเมืองหรือการแก้ไขปัญหาของชุมชนจะสร้างเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การที่บุคคลได้เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองหรือสังคม เช่น การทำงานอาสาสมัคร การร่วมกิจกรรมชุมชน หรือการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้และซึมซับประสบการณ์จริงเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทัศนคติทางการเมืองที่ดีจึงมีที่มาจากประชาชน เพราะเมื่อประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตย จะทำให้มองเห็นถึงความสำคัญในสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของตนเอง และของผู้อื่นมากขึ้น การถูกเอารัดเอาเปรียบจะลดน้อยลง การใช้อำนาจในทางไม่มีขอบก็จะลดน้อยลง อำนาจจะเป็นของประชาชนอย่างแท้จริง ประชาชนจะใช้สิทธิของตนในการเลือกผู้ที่มีความรู้ ความสามารถอย่างแท้จริง เข้ามาบริหารประเทศ (เนตรภัทร อ่วมเครือ และ วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2562)

ค่านิยมประชาธิปไตย

“ประชาธิปไตย” ถอดศัพท์มาจาก ภาษาอังกฤษว่า “Democracy” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษากรีก 2 คำ คือ “Demos” แปลว่า “ประชาชน” และ “Kratein” แปลว่า อำนาจ เมื่อรวมกันเข้าแล้วมีความหมายว่า “อำนาจ ของประชาชนหรือประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจ” เพราะฉะนั้นหลักการขั้นมูลฐานของระบอบ ประชาธิปไตย ก็คือ “การยอมรับนับถือความสำคัญและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาคและเสรีภาพในการดำเนินชีวิต” (โกวิท วงศ์สุรวัฒน์, 2543) แนวคิดประชาธิปไตยนั้นมีที่มาจากบริบทโลกตะวันตก เมื่อประเทศไทยตัดสินใจที่จะมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยซึ่งอาจ มีความแตกต่างกับรูปแบบการปกครองแบบเดิมที่เป็นระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ที่ให้ความสำคัญกับระบบอุปถัมภ์ คนไทยจึงต้องพยายามเรียนรู้ และทำความเข้าใจคุณค่าและรูปแบบพฤติกรรมที่สอดคล้องกับท่าทีแห่งประชาธิปไตยในแบบสากล และนำมาปรับใช้กับชีวิตประจำวันในระดับการเมือง การปกครองหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ต่างก็ได้ดำเนินนโยบายและจัดทำโครงการเพื่อการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจวัฒนธรรมและวิถีประชาธิปไตยให้กับประชาชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะ

อย่างยิ่งการปลูกฝังเรื่องประชาธิปไตยให้กับเยาวชน ผ่านครอบครัว ชุมชน และสถาบันการศึกษา (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.), 2559)

กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังเจตคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เพื่อให้เกิดการยึดถือและปฏิบัติตามจนเกิดเป็นค่านิยมประชาธิปไตย เริ่มจากต้องรู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีอย่างเท่าเทียม จุดเริ่มต้นของการเกิดเจตคติทางการเมืองที่ดีมาจากหลายปัจจัยซึ่งมีอิทธิพลต่อกระบวนการคิดและทัศนคติของบุคคล ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ปลูกฝังคุณค่าและค่านิยมประชาธิปไตยให้กับเยาวชน ผ่านการพูดคุยเรื่องการเมืองและการแสดงตัวอย่างที่ดีจากคนในครอบครัวสามารถส่งเสริมให้มีเจตคติทางการเมืองที่ดีได้ โรงเรียนและสถาบันการศึกษามีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังความรู้และค่านิยมทางการเมือง การสอนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์การเมือง หลักสิทธิมนุษยชน และการเมืองในระบบประชาธิปไตย รวมไปถึงการส่งเสริมให้เยาวชนมีความสามารถในการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

บทบาทการเสริมสร้างเจตคติเชิงบวกในสังคมประชาธิปไตย

เจตคติกับค่านิยมประชาธิปไตยมีความเกี่ยวข้องกันอย่างใกล้ชิด ในบริบททางการเมืองทั้งสองมีอิทธิพลต่อการรับรู้ การตัดสินใจ และพฤติกรรมของประชาชน ในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การที่กลุ่มประชาชนหรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกันที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วม ความสนใจร่วม มีความต้องการที่จะบรรลุถึงเป้าหมายร่วมทางเศรษฐกิจและสังคมหรือการเมือง หรือการดำเนินการร่วมกันเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อม หรือการดำเนินการเพื่อให้เกิดอิทธิพลต่อรองอำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ การปรับปรุงสถานภาพทางสังคมในกลุ่มชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งการปฏิบัติตามกติกา และประเมินผลตามนโยบายแผนงานโครงการหรือกิจกรรมนั้น (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ, 2554) ระบอบประชาธิปไตย ในฐานะที่เป็นระบบการเมือง ระบอบประชาธิปไตยประกอบด้วยหลักการสำคัญ 5 ประการมีหลักการที่สำคัญดังนี้

1. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (popular sovereignty) ระบอบประชาธิปไตยยึดถือ หลักแห่งอำนาจอธิปไตยของปวงชนเป็นเสมือนหัวใจของระบบการเมือง กล่าวคือ ประชาชนเท่านั้นที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยที่แท้จริง โดยการใช้สิทธิในการกำหนดตัวผู้ปกครองโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง

2. หลักเสรีภาพ (liberty) ปรัชญาของระบอบประชาธิปไตยยึดมั่นว่ามนุษย์เกิดมาพร้อม กับเสรีภาพ คุณค่าของมนุษย์อยู่ที่เสรีภาพ หลักเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยเป็นการประกาศถึงเจตจำนงของเสรีชนที่ยึดมั่นในคุณค่าแห่งเสรีภาพ

3. หลักความเสมอภาค (equality) หลักความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยเป็นหลักการที่ควบคู่กับหลักเสรีภาพ กล่าวคือ มนุษย์จะต้องมีทั้งเสรีภาพและความเสมอภาค สมาชิก

ของประชาคมการเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องได้รับโอกาสที่เสมอภาค และทัดเทียมกันทั้งในทางการเมือง ทางเศรษฐกิจและ สังคม

4. หลักกฎหมาย (rule of law) กฎหมายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคม การใช้หลักกฎหมายทำให้มนุษย์สามารถเอาชนะข้อบกพร่องตามกฎแห่งธรรมชาติ ประชาชนไม่ว่าจะยากดีมีจนไม่ว่าจะมีเชื้อชาติและนับถือศาสนาใดจะต้องอยู่ภายใต้บทบัญญัติแห่งกฎหมายอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน

5. หลักเสียงข้างมาก (majority rule) การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ดังนั้นในการตัดสินใจใด ๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของประชาชนในการกำหนดตัวผู้ปกครอง เมื่อมีความคิดเห็นแตกต่างกันให้ถือเสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ ทั้งนี้เพื่อให้แน่ใจว่าการตัดสินใจเหล่านั้นสะท้อนความต้องการของคนส่วนใหญ่อย่างแท้จริง (สมบัติ อารังธัญวงศ์, 2538)

สรุปได้ว่าบทบาทการเสริมสร้างเจตคติเชิงบวกเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่การเกิดค่านิยมประชาธิปไตยขึ้นในสังคม การที่มีการปลูกฝังความคิดและความเชื่อที่ถูกต้องในการปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตยย่อมทำให้เกิดความเชื่อและการยึดถือหลักประชาธิปไตยอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นการปฏิบัติด้วยความเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคล การปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาค เคารพกฎระเบียบของสังคม และยอมรับเสียงส่วนใหญ่ ซึ่งดังที่กล่าวมาการมีเจตคติที่ดีจะช่วยสร้างสำนึกในการทำหน้าที่การเป็นพลเมืองของสังคมอย่างเต็มที่ อันจะส่งผลให้เกิดความเชื่อและการนำหลักประชาธิปไตยไปใช้อย่างกว้างขวาง ซึ่งเจตคติในเชิงบวกนี้เองที่จะเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาไว้ซึ่งหลักประชาธิปไตย

การพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตยในระบบการศึกษาและครอบครัว

การพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตยในระบบการศึกษาและครอบครัวเป็นหัวใจสำคัญของการสร้างพลเมืองที่มีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในสังคมประชาธิปไตยอย่างมีคุณภาพ สถานศึกษาสามารถจัดบรรยากาศในสถานศึกษาให้มีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย โดยโรงเรียนต้องมีระเบียบแนวปฏิบัติร่วมกัน ต้องให้เกียรติให้กำลังใจเพื่อนร่วมงาน ต้องสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องทันสมัย ทันเหตุการณ์และทันสมัย มีจิตวิญญาณเป็นนักประชาธิปไตย และใช้หลักการบริหารแบบประชาธิปไตยที่ทุกคนมีส่วนร่วม (อมร รักษาสัตย์, 2543) แนวทางการส่งเสริมวิถีชีวิตประชาธิปไตยในทางปฏิบัติโดยการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

1. การส่งเสริมประชาธิปไตยในครอบครัว โดยสมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่ปรองดอง กันเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ในฐานะที่เป็นผู้ที่มี ประสบการณ์และเป็นผู้รับผิดชอบต่อครอบครัว พ่อแม่ ยอมรับฟังความเห็นความต้องการของลูก ตัดสินปัญหาต่าง ๆ โดยใช้เหตุผลมากกว่าที่จะใช้อารมณ์ปรึกษาหารือกันในเรื่องที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับผู้นั้น พ่อแม่ลูกรู้จักหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความรับผิดชอบ เต็มใจ

2. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โดยสอนให้นักเรียนรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม กระตุ้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ฝึกหัดให้นักเรียนยอมรับฟังความเห็นและเหตุผลของผู้อื่น พยายามโน้มน้าวใจให้นักเรียนเข้าใจถึงเหตุผลในกฎระเบียบต่าง ๆ และมีความรับผิดชอบในการทำงานเป็นกลุ่ม ฝึกหัดให้นักเรียนยอมรับในข้อตกลง ร่วมกัน

3. การส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน โดยร่วมในการประชุมหรือกิจกรรมของชุมชน อย่างเต็มที่ รับฟังความคิดเห็นของทุกคน และไม่ถือโทษ โกรธเคืองกันแม้จะมีความเห็นขัดแย้งกัน ตัดสินใจโดยใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์มีการปรึกษาหารือกันในขณะที่ทำงาน ร่วมกันแก้ไขปัญหา ข้อบกพร่องต่าง ๆ มากกว่าที่จะคอยซ้ำเติม เคารพกฎระเบียบของชุมชนและกฎหมาย ติดตามข่าวสารและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันอย่างสม่ำเสมอ (ไยอนงค์ ทิมสุวรรณ, 2558)

สรุปได้ว่าการพัฒนาค่านิยมประชาธิปไตยในระบบการศึกษาและครอบครัวจำเป็นต้องพัฒนาที่ประชาชน โดยปลูกฝังและพัฒนาความรู้ความเข้าใจความเป็นประชาธิปไตยให้แก่ประชาชนทั้งในแง่ความคิด อุดมการณ์และวิถีการดำเนินชีวิตตั้งแต่เด็กเป็นต้นไป ดังนั้นจึงควรนำหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยมาใช้ในชุมชน ตั้งแต่ในชีวิตประจำวันของบุคคลในครอบครัว ชุมชน สถาบันการศึกษา และสังคม ที่เป็นหน่วยย่อยในสังคมให้เกิดการยึดถือและปฏิบัติตามหลักการประชาธิปไตยอย่างจริงจัง

บทวิเคราะห์ของผู้เขียน

การเสริมสร้างเจตคติสู่การเกิดค่านิยมทางการเมืองเป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงเจตคติที่ดี และการปฏิบัติซ้ำ ๆ จนกลายเป็นค่านิยมทางการเมืองที่ยั่งยืนในตัวบุคคลและสังคม การเสริมสร้างนี้ต้องดำเนินการในหลายระดับและใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพที่จะทำให้เกิดเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองตามหลักประชาธิปไตยที่มีความเข้มแข็ง การเสริมสร้างเจตคติที่ดี จึงเป็นขั้นตอนสำคัญที่นำไปสู่การเกิดค่านิยมทางการเมืองที่มั่นคง กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วย

1. การสร้างความรู้และความเข้าใจ การให้ความรู้เกี่ยวกับระบบการเมือง ประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชนผ่านโรงเรียนหรือกิจกรรมนอกห้องเรียนจะช่วยสร้างพื้นฐานให้บุคคลมีเจตคติที่ดี ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การศึกษาจึงเป็นรากฐานสำคัญในการปลูกฝังเจตคติทางการเมือง เริ่มจากการสอนในโรงเรียนตั้งแต่ระดับประถมถึงมัธยม รวมถึงหลักสูตรที่เน้นเรื่องประชาธิปไตย และสิทธิมนุษยชน รวมไปถึงการจัดอบรมหรือหลักสูตรที่เน้นการสอนเรื่องความสำคัญของการทำหน้าที่พลเมืองและการเคารพกฎหมายและสิทธิของผู้อื่นในชุมชน เป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้ประชาชนได้ ตัดสินใจทางการเมืองหรือความเชื่อทางการเมืองตามการพิจารณาและไตร่ตรองเฉพาะบุคคล

2. ส่งเสริมประสบการณ์ผ่านการมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้เยาวชนและประชาชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมืองในระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ เช่น การรณรงค์ การเลือกตั้ง หรือกิจกรรมอาสาสมัคร จะช่วยให้ผู้คนเข้าใจและตระหนัก

ถึงความสำคัญของบทบาทของตนในระบบการเมือง การมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวช่วยให้เกิดความรู้สึกเชื่อมโยงกับสังคมและสร้างเจตคติที่สนับสนุนความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่พลเมือง

3. การเปิดกว้างในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเปิดกว้างในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองเป็นหัวใจสำคัญของการส่งเสริมประชาธิปไตยและการสร้างสังคมที่มีความเข้าใจและเคารพความคิดเห็นที่หลากหลาย การเปิดกว้างดังกล่าวเป็นกระบวนการที่ให้ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเสรีและมีความเคารพซึ่งกันและกัน การเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นได้โดยปราศจากความกลัวหรือการกดดันเป็นพื้นฐานที่สำคัญในสังคมประชาธิปไตย การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพในการพูดและการแสดงออก ช่วยให้มีความไว้วางใจสำหรับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองอย่างเสรีและหลากหลาย รวมไปถึงการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และการทำความเข้าใจต่อมุมมองที่หลากหลาย

4. เสริมคุณธรรมในการแสดงออกทางการเมือง การยึดมั่นคุณธรรมในการแสดงออกทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้การแสดงความคิดเห็นหรือการกระทำทางการเมืองดำเนินไปอย่างสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคม การยึดมั่นในความจริงจะทำให้การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองเป็นไปอย่างมีคุณภาพที่การให้ข้อมูลที่มีความถูกต้องและเป็นปัจจุบันข้อมูลที่รอบคอบและเป็นประโยชน์จะช่วยให้ผู้คนสามารถทำความเข้าใจและตัดสินใจได้อย่างมีสติ อีกนัยหนึ่งการยึดหลักคุณธรรมทำให้กระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองที่มีความเคารพต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น ซึ่งช่วยให้การแสดงออกทางการเมืองเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์สร้างความเชื่อมั่น และความมั่นคงให้กับสังคม

5. การจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ ความขัดแย้งทางความคิดเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในสังคม แต่การจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ เช่น การเปิดพื้นที่ให้ผู้คนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเชิงบวกหรือการใช้กระบวนการแก้ไขปัญหาร่วมกัน จะช่วยให้ความขัดแย้งนั้นไม่ลุกลามไปสู่ความแตกแยกทางสังคม การจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการหาทางออกที่เป็นประโยชน์ร่วมกันแทนที่จะทำให้ความขัดแย้งกลายเป็นเรื่องของการปะทะหรือการทำลายล้าง การจัดการอย่างสร้างสรรค์จะช่วยลดความตึงเครียด สร้างความเข้าใจ และทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถเดินทางไปด้วยความร่วมมือและเคารพซึ่งกันและกัน

สรุปการเสริมสร้างเจตคติสู่การเกิดค่านิยมทางการเมืองเพื่อให้ประชาธิปไตยเกิดความเข้มแข็งต้องมีกระบวนการสำคัญคือ การสร้างความรู้และความเข้าใจทางการเมืองเป็นการสร้างให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมประสบการณ์ผ่านการมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความรู้สึกเชื่อมโยงกับสังคมและสร้างเจตคติที่สนับสนุนความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่พลเมือง การเปิดกว้างในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นการยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างสามารถส่งเสริมการเรียนรู้และการทำความเข้าใจต่อมุมมองที่หลากหลาย เสริมคุณธรรมในการแสดงออกทางการเมืองช่วยให้การแสดงออกทางการเมืองเป็นไปในทางที่สร้างสรรค์ การจัดการกับความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ทำให้คนในสังคมสามารถเดินทางไปด้วยความร่วมมือและเคารพซึ่งกันและกัน สิ่งที่ได้กล่าวมาเป็นการพัฒนาจากพื้นฐานความคิดจนกลายเป็น

มาเป็นการปฏิบัติตามหลักประชาธิปไตยที่จะช่วยให้เกิดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความมั่นคง

สรุป

บทความวิชาการนี้นำเสนอแนวทางในการสร้างค่านิยมทางการเมือง โดยเริ่มจากการปลูกฝังเจตคติที่ดีผ่านความเข้าใจในระบบการเมือง กฎหมาย และสิทธิหน้าที่ของพลเมือง แนวทางดังกล่าวมีเป้าหมายเพื่อสร้างรากฐานทางความคิดและการกระทำที่สนับสนุนการพัฒนาสังคมประชาธิปไตยให้แข็งแรง ซึ่งกระบวนการที่นำเสนอประกอบด้วย 4 ขั้นตอนสำคัญดังนี้ 1) สร้างความรู้และความเข้าใจในระบบประชาธิปไตยและสิทธิมนุษยชน กระบวนการนี้มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตย เช่น การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจ ความเสมอภาคทางสิทธิและหน้าที่ ตลอดจนการปกป้องสิทธิมนุษยชน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและเป็นพื้นฐานในการสร้างเจตคติที่ดีต่อระบบการเมือง 2) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในสังคม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาธารณะช่วยให้ประชาชนตระหนักถึงบทบาทของตนเองในสังคม กระบวนการนี้ช่วยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและชุมชน พร้อมทั้งส่งเสริมความรับผิดชอบต่อส่วนรวม 3) เปิดรับความคิดเห็นที่แตกต่าง การยอมรับและเข้าใจความคิดเห็นที่หลากหลายเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประชาธิปไตย เพราะช่วยเสริมสร้างคุณธรรม เช่น ความอดทน ความเคารพซึ่งกันและกัน และการแสดงออกอย่างสร้างสรรค์ในประเด็นที่อาจมีความขัดแย้ง 4) จัดการความขัดแย้งอย่างสร้างสรรค์ กระบวนการนี้เน้นการหาวิธีแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยใช้หลักการเจรจา ความร่วมมือ และการเคารพในความแตกต่าง เพื่อสร้างสังคมที่มีความกลมเกลียวและปราศจากความขัดแย้งที่บั่นทอนสันติสุข

ปัจจัยสำคัญที่เชื่อมโยงกระบวนการทั้งหมดนี้คือการ เข้าใจ สำนึก และนำไปปฏิบัติ ซึ่งจะช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิดและพฤติกรรมในระดับบุคคลและสังคมอย่างแท้จริง และนำไปสู่การปลูกฝังจิตสำนึกประชาธิปไตยที่ยั่งยืน รวมถึงการปฏิบัติที่สอดคล้องกับหลักการเหล่านี้ในชีวิตประจำวันของประชาชน

องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการในการพัฒนาเจตคติสู่ค่านิยมประชาธิปไตย การจะสร้างให้เกิดเจตคติที่ดีในทางการเมืองได้นั้นต้องมีหลักมาจากกระบวนการที่สามารถหล่อหลอมหลักประชาธิปไตยให้กับคนในสังคมได้ก่อน ซึ่งก็มาจากหลายส่วนทั้งครอบครัว กลุ่มเพื่อน ชุมชน และภาครัฐ เมื่อเกิดเจตคติที่ดีก็ย่อมนำไปสู่การเกิดค่านิยมทางการเมืองที่เหมาะสม จึงกล่าวว่าการเสริมสร้างความคิดที่มาจากความเข้าใจทางด้านหลักการประชาธิปไตยมีผลโดยตรงต่อการเกิดค่านิยมทางการเมือง ซึ่งสามารถสรุปสาระสำคัญของการเกิดค่านิยมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยดังภาพที่ 1

ภาพ 1 สรุปลองค์ความรู้

จากแผนภาพสามารถสรุปได้ว่าการเกิดค่านิยมมีปัจจัยสำคัญอยู่ 3 ส่วนด้วยกันที่ทำให้เกิดกระบวนการในการรับรู้ทางการเมืองแล้วนำไปสู่การพิจารณาและตัดสินใจเป็นความเชื่อของแต่ละบุคคล ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

เข้าใจ การให้ความรู้ทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญในการเกิดค่านิยมทางการเมือง การศึกษาเรื่องสิทธิและหน้าที่ของประชาชน ระบบการเมือง และหลักการประชาธิปไตยช่วยให้คนมีความเข้าใจในระบบและกระบวนการทางการเมืองที่ถูกต้อง เป็นกระบวนการที่ผู้คนในสังคมเรียนรู้และยึดถือหลักการทางการเมืองที่ดี ซึ่งส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมในการมีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองของประเทศ ค่านิยมทางการเมืองเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการ รวมถึงการศึกษา ประสบการณ์ทางสังคม และวัฒนธรรมที่มีบทบาทในการหล่อหลอมความเชื่อและพฤติกรรมของประชาชน

สำนึก เป็นกระบวนการที่เกิดจากความตระหนักรู้และการรับรู้ของบุคคลถึงบทบาทหน้าที่ของตนในสังคมและระบบการเมือง การมีสำนึกทางการเมืองช่วยให้บุคคลตัดสินใจและแสดงพฤติกรรมทางการเมืองที่สอดคล้องกับค่านิยมที่ดีและสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลให้สังคมมีความเข้มแข็งและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น สำนึกทางการเมืองเริ่มต้นจากการตระหนักถึงบทบาทของตนเองในฐานะพลเมืองที่มีหน้าที่ต่อสังคมและประเทศ การรู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนเอง

นำไปปฏิบัติ การเปลี่ยนแปลงจากความรู้และทฤษฎีสู่การกระทำที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทุกภาคส่วนในสังคมมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างและบ่มเพาะค่านิยมทางการเมืองที่ดีต่อสังคมไทย แนวทางปฏิบัติสามารถทำได้ในหลายระดับ ทั้งระดับบุคคล ชุมชน สถาบัน และระดับชาติ เพื่อส่งเสริมค่านิยมที่ส่งผลให้เกิดความรับผิดชอบ ความเคารพซึ่งกันและกัน และการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีคุณธรรม

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ ราชโคตร. (2552). *การเมืองการปกครองของไทย*. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- โกวิท วงศ์สุรวัฒน์. (2543). *พื้นฐานรัฐศาสตร์กับการเมืองในศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: คณะสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- คะนอง พิณ, จุฬารัตน์ ศิลาอาสน์, เบญจพร ประจง และวงธรรม สรณะ. (2554). *การศึกษาระดับของค่านิยมประชาธิปไตยของนักศึกษารัฐประศาสนศาสตร์*. (รายงานการวิจัย). จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ธวัช ไชยสิทธิ์. (2566). *ทัศนคติทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขของนักเรียนโรงเรียนนายสิบทหารบก.* (สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสยาม, กรุงเทพฯ.
- เนตรภัทร อ่วมเครือ และวัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). *ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในตำบลบ้านกุ่ม อำเภอมะนัง จังหวัดเพชรบุรี.* *วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 7(2), 37-51.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และคณะ. (2554). *ทัศนคติของประชาชนในกระบวนการนโยบายสาธารณะ. พิมพ์ครั้งที่ 2.* กรุงเทพฯ: บริษัท เอ.พี.กราฟฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด.
- ไพฑูรย์ มาเมือง. (2565). *ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของประชาชนในเทศบาลเมืองชุมแพ จังหวัดขอนแก่น.* *วารสารวิจัยศรีล้านช้าง*, 2(7), 1-9.
- ไยอนงค์ ทิมสุวรรณ. (2558). *ประชาธิปไตยกับบทบาทสถานศึกษาและชุมชนในการพัฒนาส่งเสริมอัตลักษณ์วิถีไทย.* วิทยาลัยรัฐธรรมนุญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2538). *การเมือง: แนวคิดและการพัฒนา.* พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: เอส แอน ดีวี กราฟฟิค.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.). (2559). *ประชาธิปไตยในวิถีไทย ความเข้าใจเพื่อการพัฒนาเด็กและเยาวชนสู่สังคมสุขภาวะ.* นครปฐม: หิณ หยาง การพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพื่อสร้างสำนึกความเป็นไทย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580.* กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). *ระบบงานรัฐสภา.* กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สุนทรীโคมิน และสนิท สมักรการ. (2522). *ค่านิยมและระบบค่านิยมไทย: เครื่องมือในการวัดแลสำรวจ.* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อมร รักษาสัตย์ และคณะ. (2543). *ประชาธิปไตย: อุดมการณ์ หลักการและแบบอย่างการปกครองหลายประเทศ.* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมร รักษาสัตย์. (2543). *ประชาธิปไตยและรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน คู่มือการเรียนการสอนการเผยแพร่และการมีส่วนร่วมสำหรับครูอาจารย์ และผู้นำชุมชน.* กรุงเทพฯ: การ์ตูนการพิมพ์.
- Fishbein, M., & Ajzen, I. (1975). *Belief, Attitude, Intention, and Behavior: An Introduction to Theory and Research.* Reading MA: Addison-Wesley.
- Thurstone, T. G., & Thurstone, L. L. (1946). *Tests of primary mental abilities, for ages 5 and 6.* Science Research Associates.

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

*****

รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

ผู้พิมพ์ที่ส่งบทความมาขอรับการตีพิมพ์ในวารสารสันติสุขปริทรรศน์ จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้พิมพ์บทความจะต้องยินยอมและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ รูปแบบ ขั้นตอนการดำเนินการเกี่ยวกับการเสนอ บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ บทความวิจารณ์หนังสือ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารสันติสุขปริทรรศน์ อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงในเนื้อหาและอ้างอิงในท้ายบทความ (References) ต้องเป็นตามหลักเกณฑ์ของวารสารในรูปแบบของการอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหาตาม APA Style 6th edition ทักษะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารสันติสุขปริทรรศน์ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้พิมพ์บทความนั้น และไม่ถือเป็นทักษะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการวารสารสันติสุขปริทรรศน์ รวมทั้งผู้พิมพ์จะต้องคำนึงถึงจริยธรรมการวิจัยไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง ซึ่งทางวารสารได้กำหนดความซ้ำซ้อนของผลงานด้วยโปรแกรม Copy Catch ในระบบของ ThaiJo ไม่เกิน 25% ผู้พิมพ์ประสงค์จะตีพิมพ์บทความต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารดังนี้

1. ผู้เขียนต้องศึกษารูปแบบและตรวจสอบการเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบของวารสาร
2. ต้นฉบับบทความต้องเป็นไฟล์เวิร์ด (Microsoft word) เท่านั้น
3. กระดาษ A4 มีความยาวระหว่าง 10-15 หน้า (รวมหน้าเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว โดยใช้ตัวอักษรแบบ TH Sarabun PSK ขนาดอักษร 16 pt. ตั้งค่าน้ำกระดาษโดยเว้นขอบกระดาษ ขอบบน - ล่าง ขอบขวา - ซ้าย เท่ากันทุกด้าน ด้านละ 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และย่อหน้า 7 เคาะ
4. การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องมีความชัดเจนและชื่อกำกับใต้ภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวธรรมดา ขนาด 14 pt. เช่น ตารางที่ หรือ Table และภาพ หรือ Figure และโมเดล หรือ Model รูปภาพที่นำเสนอต้องมีคำอธิบายรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้ ซึ่งเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับโดยต้องมีคำอธิบายกระชับและสอดคล้องกับรูปที่นำเสนอ
5. ชื่อเรื่อง ต้องมีภาษาไทย (TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา) และภาษาอังกฤษ (TH Sarabun PSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา) พิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลาง
6. ชื่อผู้พิมพ์ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (16 pt.) ไม่ต้องระบุตำแหน่งทางวิชาการ คำนำหน้า นาย/นาง/นางสาว/ยศตำแหน่ง (ยกเว้นกรณีเป็นพระภิกษุ) พิมพ์ด้วยตัวอักษรปกติอยู่ใต้ชื่อเรื่องโดยชิดขอบขวา และใช้ตัวเลขยกกำกับหน้าชื่อผู้เขียนแสดงชื่อหน่วยงาน กรณีมีผู้ร่วมเขียน 2 คนขึ้นไป สังกัดสถาบันเดียวกัน ให้แสดงเพียง 1 หมายเลขเท่านั้น แต่หากผู้ร่วมเขียนมาจากหลายสถาบันให้ระบุหมายเลขยกกำกับ หน้าชื่อ 1 2 3 ตามลำดับ

7. บทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 350 คำ
8. กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 3 -5 คำ
9. การใช้ตัวเลขต้องใช้ตัวเลขอารบิกเท่านั้น
10. สามารถส่งบทความเข้าระบบ ThaiJo ในระบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์ของวารสารสันติสุขปริทรรศน์ ได้ที่ <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/JPP/index>

ส่วนการเตรียมต้นฉบับในบทความมีเนื้อหาแต่ละประเภทมีการเรียงลำดับ ดังนี้ บทความวิจัย ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
2. บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์การวิจัย ประเภทของงานวิจัย การระเบียบวิธีวิจัย ผลการวิจัยและองค์ความรู้จากการวิจัย โดยสรุปให้สั้นและกระชับความ
3. บทนำ (Introduction) ระบุเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหา
4. วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับข้อ
5. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology) ระบุแผนการวิจัย กลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับข้ออย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิก็ได้
7. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด พร้อมระบุองค์ความรู้จากการวิจัย
8. องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge) เป็นนำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์จากงานวิจัย สามารถนำเสนอรูปแบบของการเขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย
9. สรุปและข้อเสนอแนะ (Conclusion and suggestion) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
10. เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความเท่านั้น โดยใช้การอ้างอิงระบบ APA

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
2. บทคัดย่อ (Abstract)
3. บทนำ (Introduction)

4. เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับและระบุงค์ความรู้ใหม่
5. สรุป (Conclusion)
6. องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)
7. เอกสารอ้างอิง (References) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

บทความปริทรรศน์ (Review Article) ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อเรื่องบทความ (Title) ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ
2. บทคัดย่อ (Abstract)
3. บทนำ (Introduction)
4. เนื้อเรื่อง (Content)
5. บทวิจารณ์ (Discussion)
6. สรุป (Conclusion)
7. องค์ความรู้ใหม่ (New Knowledge)
8. เอกสารอ้างอิง (References) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review) ให้เรียงลำดับ ดังนี้

1. ชื่อบทวิจารณ์หนังสือ เขียนโดย, สำนักพิมพ์, ปีที่พิมพ์, จำนวนหน้า อย่างชัดเจน
2. บทนำ (Introduction)
3. เนื้อหา (Content)
4. บทวิจารณ์ (Discussion)
5. สรุป (Conclusion)
6. เอกสารอ้างอิง (References) การอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้ระบบ APA

การอ้างอิงแบบแทรกในเนื้อหา ตามหลักเกณฑ์ APA

1. หนังสือ

(ชื่อผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์)

ผู้แต่งคนเดียว ผู้แต่งชาวไทยให้ระบุชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม และผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ภาเจริญ, 2560)

(Pharcharuen, 2017)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ และสุรพล พรหมกุล, 2560)
(Pharcharuen and Phromkun, 2017)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ, สุรพล พรหมกุล และสุรชัย พุดชู, 2560)
(Phacharuen, Phromkun and Phutchu, 2017)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” ตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ และคณะ, 2561)
(Pharcharuen, et al., 2018)

2. วารสาร

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์)

ผู้แต่งคนเดียว ผู้แต่งชาวไทยให้ระบุชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม และ ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ, 2560)
(Pharcharuen, 2018)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ และสุรพล พรหมกุล, 2560)
(Pharcharuen and Phromkun, 2017)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ, สุรพล พรหมกุล และสุรชัย พุดชู, 2560)
(Pharcharuen, Phromkun and Phutchu, 2017)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” ตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ และคณะ, 2561)
(Pharcharuen, et al., 2017)

3. วิทยานิพนธ์/ดุษฎีนิพนธ์/สารนิพนธ์/รายงานการวิจัย

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์)

ผู้แต่งคนเดียว ผู้แต่งชาวไทยให้ระบุชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม และผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ, 2560)

(Pharcharuen, 2007)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ และสุรพล พรหมกุล, 2560)

(Pharcharuen and Phromkun, 2017)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ, สุรพล พรหมกุล และสุรชัย พุดชู, 2560)

(Pharcharuen, Phromkun and Phutchu, 2017)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” ตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิรินทิพย์ ผาเจริญ และคณะ, 2560)

(Pharcharuen, et al., 2017)

4. สัมภาษณ์

(ผู้แต่ง, วันที่สัมภาษณ์)

ผู้ให้สัมภาษณ์ ให้ระบุชื่อและนามสกุลโดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ, 11 สิงหาคม 2560)

(Sirinthip Pharcharuen, Interview, August 11 2017)

5. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

(ผู้แต่ง, ปีที่พิมพ์)

ผู้แต่งคนเดียว ผู้แต่งชาวไทยให้ระบุชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องมีคำนำหน้านาม และผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยนามสกุล

ตัวอย่างเช่น (วินิจ ผาเจริญ, 2560)

(Pharcharuen, 2017)

ผู้แต่ง 2 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิริทิพย์ ผาเจริญ และสุรพล พรหมกุล, 2560)

(Pharcharuen and Phromkun, 2017)

ผู้แต่ง 3 คน ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งแต่ละคนให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” หน้าผู้แต่งคนสุดท้ายต้องคั่นด้วย “และ” สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “and” หรือ “&” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิริทิพย์ ผาเจริญ, สุรพล พรหมกุล และสุรชัย พุดชู, 2560)

(Pharcharuen, Phromkun and Phutchu, 2017)

ผู้แต่งมากกว่า 3 คนขึ้นไป ให้ระบุชื่อและนามสกุลของผู้แต่งคนแรกให้คั่นด้วยเครื่องหมาย “,” ตามด้วย “และคณะ” หรือคนอื่นๆ สำหรับผู้แต่งชาวไทย หรือ “et al.” หรือ “and others” สำหรับผู้แต่งชาวต่างประเทศ ระหว่างคำให้เว้นระยะห่างด้านหน้าและด้านหลัง 1 เคาะ

ตัวอย่างเช่น (ศิริทิพย์ ผาเจริญ และคณะ, 2560)

(Pharcharuen, et al., 2017)

การอ้างอิงท้ายบทความ ตามหลักเกณฑ์ APA

หนังสือทั่วไป	
รูปแบบ	ชื่อ สกุลผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). <i>ชื่อหนังสือ</i> , ครั้งที่พิมพ์. สถานที่พิมพ์: ชื่อสำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.
ตัวอย่างผู้แต่ง 1 คน	กำธร อารังค์ตระกูล. (2548). <i>มหัศจรรย์แผ่นดินไทย</i> . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บ้านพระอาทิตย์. พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550). <i>ธรรมนุญชีวิต</i> . พิมพ์ครั้งที่ 82. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวย. Robbin, N. (2005). <i>Management</i> . 8 th ed. New Jersey: Prentice Hall.
ผู้แต่ง 2 คน	นิพนธ์ วรทานนท์กุล และจักรพันธ์ สมศรี. (2542). <i>โรคดอกไม้เมืองหนาว</i> . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตร เขตที่ 6. Okuda, M., & Okuda, D. (1993). <i>Star trek chronology: The history of the future</i> . 2 nd ed. New York: Pocket Books.
ผู้แต่ง 3-7 คน	หาญกล้า วิจิตรประดิษฐ์, เสกสรรค์ จันทร์แรม และสุขสวัสดิ์ ทองคำ. (2540). <i>เทคโนโลยีการผลิตลำไยสีชมพู</i> . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ผู้แต่ง 8 คน ขึ้นไป	นพรัตน์ บุญขจร, ชัยสิทธิ์ เอกเทศ, พงศ์ภัทร โลกสวย, ชมัยพร เดชทิพย์, ปรีชา ทองคำขาว, จิรศักดิ์ แสงโชติช่วง และดารา หอมละมุน. (2552). <i>ระบบสารสนเทศทั้งภูมิศาสตร์ลุ่มน้ำปิง: การจัดการพื้นที่ป่าต้นน้ำในลุ่มน้ำปิงเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ</i> . เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
ผู้แต่งเป็นสถาบัน	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ สถาบันวิจัยและพัฒนา. (2552). <i>บทความย่อยชุดโครงการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนัง</i> . นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
หนังสือแปล	สตีเวนสัน, วิลเลียม. (2536). <i>นายอินทร์ผู้ปิดทองหลังพระ</i> . แปลจาก A Man Called Intrepid. ทรงแปลโดย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง.
ผู้รวบรวมหรือบรรณาธิการ	วิภาดา ภาพเขียน. (บรรณาธิการ). (2541). <i>ไทยยุคสุโขทัย</i> . กรุงเทพฯ: โครงการวิถิตรรศน์.
ไม่ปรากฏนามผู้แต่ง	<i>แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 8 พ.ศ. 2540-2544</i> . (2542). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
ไม่ปรากฏเมืองที่พิมพ์/สำนักพิมพ์หรือไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	ให้ใส่ [ม.ป.ท.] สำหรับเอกสารภาษาไทย และ [n.p.] สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ ให้ใส่ [ม.ป.ป.]. สำหรับเอกสารภาษาไทย และ [n.d.]. สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ
บทความในหนังสือ (Chapter in Book)	
รูปแบบ	ชื่อ สกุลผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อ สกุลบรรณาธิการ (บก.). <i>ชื่อหนังสือ</i> (น.เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหน้าใดถึงหน้าใด). สถานที่พิมพ์: ชื่อสำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์. Author (s). (Year of Publication). Article title. In Editor (Ed. ถ้ามีหลายคนใช้ Eds). <i>Book title</i> (p. ถ้ามีหลายหน้าใช้ pp. page number-page number). Place: Publisher.
ตัวอย่าง	วิสาขา เจริญศิลป์. (2534). การรักษาโรคติดเชื้อทางเดินหายใจจากเชื้อไวรัส RSV (Respiratory Syncytial Virus ในเด็ก. ใน สมศักดิ์ โสเลขา ชลสิทธิ์ ดิเรกวัฒน์ และมนตรี ตูจันดา (บก.). <i>อิมมูโนวิทยาทางคลินิกและโรคภูมิแพ้</i> (น. 99-103). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย และสมาคมกุมารแพทย์แห่งประเทศไทย. ธิดา เมฆสุวรรณ. (2562). ความขัดแย้งระหว่างศาสนาในประเทศไทย. ใน ปรีดี หงส์ สตีฟ และอัมไพร์ หมาดเต็น (บก.). <i>ศาสนากับความรุนแรง</i> (น. 400-459). กรุงเทพฯ: Illuminations Editions.

	Chumdermphadejsuk, S. (1991). Acute Asthma Treatment in Children. In Lohlekha, S. (Ed). <i>Clinical Immunology and Allergy</i> (pp. 99-103). Bangkok: The Royal College of Pediatricians of Thailand & Pediatric Society of Thailand.
บทความในวารสาร (Journal Article)	
รูปแบบ	ชื่อ สกุลผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่พิมพ์(ฉบับที่), เลขหน้าแรกที่ปรากฏบทความ-เลขหน้าสุดท้ายที่ปรากฏบทความ. Author (s). (Year of Publication). Article Title. Journal. Vol(No), page number-page number.
ตัวอย่าง	วินิจ ฝาเจริญ. (2561). ขบวนการเคลื่อนไหวของภาคประชาชนต่อการคัดค้านโรงงานกำจัดขยะมูลฝอยครบวงจรบ้านป่าตึงน้อย ตำบลป่าป้อง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. <i>วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร</i> , 6(2), 431-444. Mantasoot, P. (2015). Effectiveness of the Introduction of Civil Policy in Thai Rural Society. <i>SSRU Graduate Studies Journal</i> , 8(2), 298-308.
บทความในสารานุกรม (Encyclopedia Article)	
รูปแบบ	ชื่อ สกุลผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อสารานุกรม (ฉบับที่, หน้า). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์. Author (s). (Year of Publication). Article Title. In Encyclopedia Title (Vol. number, p. ถ้ามีหลายหน้าใช้ pp. page number-page number). Place: Publisher.
ตัวอย่าง	เหมือนฝัน รักธรรม. (2537). คิวฮักคว่าง. ใน <i>สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีต เขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ</i> (24, น. 274-275). กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง. Sturgeon, T. (1995). Science fiction. In <i>The encyclopedia Americana</i> (Vol. 24, pp. 390-392). Danbury, CT: Grolier.
รายงานการวิจัย (Research report)	
รูปแบบ	ชื่อ สกุลผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (รายงานวิจัย). สถานที่พิมพ์: ชื่อสำนักพิมพ์. Author (s). (Year of Publication). Title (Research report). Place: Publisher.
ตัวอย่าง	พินิจ ทิพย์มณี. (2553). <i>การวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการตายของประเทศไทย</i> (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. Deming, D. & Dynarski, S. (2008). <i>The Lengthening of Childhood</i> (Research report). Nashville: American Economic Association.

เอกสารการประชุมทางวิชาการ (Proceedings, Symposium)	
รูปแบบ	ชื่อ สกุลผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน <i>ชื่อการประชุมหรือการสัมมนา</i> (น. เลขหน้า-เลขหน้า). สถานที่พิมพ์: ชื่อสำนักพิมพ์. Author(s). (Year of Publication). Article title. In <i>Title of Conference</i> . (pp. page number-page number). Place: Publisher.
เอกสารการประชุมทางวิชาการ (Proceedings, Symposium)	
ตัวอย่าง	ซัชพล มงคลิก. (2552). การประยุกต์ใช้กระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์ในการจัดตารางการผลิตแบบพหุเกณฑ์: กรณีศึกษาโรงงานอุตสาหกรรมผลิตยา. ใน <i>การประชุมวิชาการการบริหารและการจัดการ ครั้งที่ 5</i> (น.46). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. นันทิกานต์ ศรีสุวรรณ และคณะ. (2564). มาตรฐานความปลอดภัยของธุรกิจโรงแรมและที่พักในจังหวัดเชียงใหม่ หลังสถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19. ในการประชุมสวนสุนันทาวิชาการระดับชาติครั้งที่ 9 ภายใต้แนวคิด “การยกระดับงานวิจัยสู่นวัตกรรม”. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. วันที่ 17-18 มิถุนายน. หน้า 168-186. Piyasiripon, N. (2016). Factors affecting Policy Implementation Effectiveness toward National Security Policy in Southernmost Provinces of Thailand. <i>The 38th National Graduate Research Conference (Humanities and Social Science)</i> . (pp. 169-176). Phitsanulok. Naesuan University Publishing House.
หนังสือแปล	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่งหนังสือต้นฉบับที่แปลเป็นภาษาไทยแล้ว. (ปีที่พิมพ์หนังสือแปล). <i>ชื่อหนังสือแปลแล้ว</i> [ชื่อหนังสือต้นฉบับ] (ชื่อผู้แปล, ผู้แปล). สถานที่พิมพ์หนังสือแปล: สำนักพิมพ์ (ต้นฉบับพิมพ์ ปี ค.ศ. หรือ พ.ศ.ที่พิมพ์ต้นฉบับ)
ตัวอย่าง	บริกแอสม, อี. เอฟ., และฮุสตัน, เจ. เอฟ. (2544). <i>การจัดการการเงิน</i> [Fundamentals of financial management] (เรจรัก จำปาเงิน, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: บุกเนท. (ต้นฉบับพิมพ์ ปี ค.ศ.2001).
นิตยสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ. (เดือนที่พิมพ์ ปี). ชื่อบทความ. <i>ชื่อนิตยสาร</i> , ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏ.
ตัวอย่าง	ส้มโอมี้อ. (มีนาคม 2545). อาหารบำรุงสมอง. <i>Update</i> , 20(210), 37-40.

หนังสือพิมพ์	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปี, เดือนที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, ปีที่ (ฉบับที่), เลขหน้าที่ปรากฏ
ตัวอย่าง	บัวช่อ รัชชสุพรรณ. (2545, 8 พฤศจิกายน). อนาคตอิสราเอล-ปาเลสไตน์. <i>สยามนิวิสต์</i> , น. 6.
วิทยานิพนธ์และปริญญาานิพนธ์ (Thesis)	
รูปแบบ	ชื่อ สกุลผู้เขียนวิทยานิพนธ์. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์หรือปริญญาานิพนธ์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทหรือปริญญาเอก หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต หรือ วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต). ชื่อสถานศึกษา, สถานที่พิมพ์. Author. (Year of Published). <i>Doctoral dissertation or Master's thesis Title</i> . (Doctoral dissertation or Master's thesis), Institute.
ตัวอย่าง	พรกมล ชูกุลพงษ์. (2554). การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา. ปณณธร เจริญชัยพฤกษ์. (2552). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อสร้างความผูกพันต่อองค์กร: กรณีศึกษาโรงพยาบาลกรุงเทพ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, พระนครศรีอยุธยา. Nickels, D. W. (2005). <i>The relationship between IT-business alignment and organizational culture: An exploratory study</i> (Doctoral dissertation). University of Memphis. USA.
บทความจากหนังสือพิมพ์ (Newspaper)	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์, วัน เดือน). ชื่อบทความ. ชื่อหนังสือพิมพ์, น. เลขหน้า. Author. (Year of Published, mm dd). Article title. <i>Newspaper Title</i> , p. page number.
ตัวอย่าง	พนิดา สงวนเสรีวานิช. (2554, 24 เมษายน). พระปลัดสุชาติ สุวัฑฒโกปกาเกษมณูนักพัฒนา. <i>มติชน</i> , น. 17-18. Boonnoon, J. (2011, April 28). Manufactures flood Thai market. <i>The Nation</i> , p. 7A.
สื่อโทรทัศน์และสื่ออื่น ๆ	
รูปแบบ	ชื่อผู้จัดทำ (หน้าที่). (ปีที่ผลิต). ชื่อเรื่อง. [ลักษณะของสื่อ]. สถานที่ผลิต: หน่วยงานที่เผยแพร่.
ตัวอย่าง	อยุธยา: สมเด็จพระนารายณ์มหาราช. (2540). [วีดิทัศน์]. กรุงเทพฯ: ทิวซิ่งทอยส์.

สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ หรือบทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์ หรือเอกสารจากฐานข้อมูล(Databases)	
บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารที่เผยแพร่ทั้งฉบับพิมพ์และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร. เลขของปีที่ (ฉบับที่). สืบค้นเมื่อ วันที่ เดือน ปี, จาก URL (แบบย่อ*) หรือชื่อฐานข้อมูล Author. (Year of Published). Title. Retrieved mm dd, year, from URL or name of database
บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารที่เผยแพร่ทั้งฉบับพิมพ์และรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์	
ตัวอย่าง	สุนันทา เลาว์ณย์ศิริ. (2553). ธาตุอาหารหลักของน้ำสกัดชีวภาพแบบเข้มข้นจากขยะครัวเรือน. <i>วารสารออนไลน์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม</i> , 29(2). สืบค้นเมื่อ 21 มิถุนายน 2554, จาก http://www.journal.msu.ac.th/msu.ac.th/index.php?option=com_content&task= Buckingham, J. T., LeBeau, L. S., & Klein, W. M. P. (2011). The performance versus ability distinction following social comparison feedback. <i>Current Research in Social Psychology: An electronic journal</i> . 63(4). Retrieved June 23, 2011, from http://www.uiowa.edu/grpproc/crisp/crisp.html
บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งไม่มีการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า-เลขหน้า. doi:xxx
ตัวอย่าง	Roger L. C. & Richard, L. H. (2010). Calcium-Permeable AMPA receptor dynamics mediate fear, memory erasure. <i>Science</i> , 330(6007), 1108-1112. doi: 10.1126/science.1195298
บทความที่สืบคำได้จากวารสารอิเล็กทรอนิกส์	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, ปีที่(ฉบับที่), เลขหน้า-เลขหน้า. URL ของวารสาร
ตัวอย่าง	Cadigan, J., Schmitt, P., Shupp, R., & Swope, K. (2011, January). The holdout problem and urban sprawl: Experimental evidence. <i>Journal of Urban Economics</i> . 69(1), 72. Retrieved from http://journals.elsevier.com/00941190/journal-of-urban-economics/

สารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ประเภทอื่น ๆ	
สารสนเทศประเภทสารานุกรม พจนานุกรม หนังสือคู่มือ	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. ใน ชื่อผู้แต่ง (บรรณาธิการ), ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์), เลขหน้าที่ปรากฏบทความจากหน้าใดถึงหน้าใด. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์
ตัวอย่าง	Hanegraaff, W. (2005). New Age movement. In L. Jones (Ed.), Encyclopedia of religion. Retrieved from http://find.galegroup.com/gvrl/
วิกิ (WIKI)	
ตัวอย่าง	มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. สืบค้นเมื่อ 25 พฤศจิกายน 2553, จากวิกิพีเดีย http://th.wikipedia.org/wiki/มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
สารสนเทศประเภท Press Release รายงานประจำปี ไฟล์ประเภท PowerPoint, Blog post, Online Video, Audio Podcast, Facebook post, Twitter post เป็นต้น	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน (ปี,เดือน วันที่). ชื่อเนื้อหา. [รูปแบบสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์]. Retrieved from URL หรือเว็บไซต์ของข้อมูล
ตัวอย่าง	ชาญณรงค์ ราชบัวน้อย. ศัพท์บัญญัติการศึกษา. [เว็บบล็อก]. สืบค้นจาก http://www.sornor.org

หมายเหตุ: 1. ผู้แต่งชาวไทยให้ใส่ชื่อและนามสกุล โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้าชื่อ ยกเว้นราชทินนาม ฐานันดรศักดิ์ ให้นำไปใส่ท้ายชื่อ โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อกับราชทินนามและฐานันดรศักดิ์ ส่วนสมณศักดิ์ให้คงรูปตามเดิม

2. กรณีผู้แต่ง 2 คน ให้ใส่ชื่อทั้งสองคนตามลำดับที่ปรากฏ เชื่อมด้วยคำว่า “และ” สำหรับเอกสารภาษาไทย และใช้เครื่องหมาย “&” สำหรับเอกสารภาษาต่างประเทศ ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะก่อนและหลัง

3. ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยอักษรย่อชื่อต้น โดยเว้น 1 ระยะ และอักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาคคั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่มีผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้น หรือ อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค

4. ผู้แต่งที่เป็นสถาบัน ให้ลงรายการโดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย และเว้นวรรคจากชื่อหน่วยงานใหญ่ไปหาชื่อหน่วยงานย่อย

สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับ APA Style 6th edition เช่น APA Formatting and Style Guide. From <http://owl.english.purdue.edu/owl/resource>

/560/01/American Psychological Association (APA) 6th edition style Examples. From www.lib.monash.edu.au/tutorials/citing/apa-a4.pdf

วิธีเรียงอ้างอิง การเรียงอ้างอิงใช้หลักการเดียวกับการเรียงคำในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน หรือ Dictionary ที่เป็นสากล โดยคำที่มีสะกดจัดเรียงไว้ก่อนคำที่มีรูปสระตามลำดับตั้งแต่ กก - กย ดังนี้

ก ข ค ค ฃ ง จ ฉ ช ซ ฌ ญ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ณ ด ต ถ ท ธ น บ ป ผ ฝ พ ฟ ภ ม ย ร ฤ ฤา ล ฤ ภา ว ศ ษ ส ห ฬ อ ฮ

ส่วนคำที่ขึ้นต้นด้วยพยัญชนะตัวเดียวกัน เรียงลำดับตามรูปสระ ดังนี้
อะ อัว อัวะ อา อำ อี อี้ อี อู อู๋ เอะ เออ เอะ เอา เอิน เอีย เอียะ เอื้อ เอื้อะ แอ แอะ โอ โอะ ไอ ไอ

*Update: 11/06/2566

รูปแบบการเขียนบทความวิจัย

ตั้งหน้ากระดาษ 85
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารสันติสุขปริทรรศน์ | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ขีดขวหน้ากระดาษ)

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ขีดขวหน้ากระดาษ)

(TH SarabunPSK ขนาด 16 point ตัวปกติ) ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ไม่ต้องระบุตำแหน่งชื่อ ขีดขวหน้ากระดาษ) ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาอังกฤษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 pt. ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ.....วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย พบว่า (ระบุตามวัตถุประสงค์)
สรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-350 คำ

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

Abstract

ให้ผู้พิมพ์แปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน และแปลให้ถูกต้องตาม
หลักภาษาอังกฤษ

Keywords: 3-5 Words โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (;)

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding Author, E-mail: .....

2 | Journal of Peace Periscope (JPP)

บทนำ (TH SarabunPSK 18 pt. **ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.**)

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 1 ระบุความเป็นมา บริบท สภาพปัญหาของประเด็นที่ศึกษา (อ้างอิง) .....

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐาน การแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนา (อ้างอิง) .....

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 3 การศึกษาข้อมูลเชิงพื้นที่ (อ้างอิง) .....

(16 pt.) ย่อหน้าที่ 4 สรุปเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ประเด็นปัญหา เหตุผลความคาดหวัง คุณค่า ประโยชน์ ที่หวังจะได้ศึกษา .....

วัตถุประสงค์การวิจัย (18 pt. **ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.**)

1. เพื่อ .....
2. เพื่อ .....
3. เพื่อ .....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt. **ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.**)

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัย (ระบุรูปแบบของการวิจัย) ประกอบด้วย **(เรียงลำดับตามวิธีดำเนินการวิจัย)**

1. การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร ..... (ขั้นตอนดำเนินการวิจัย)
2. การวิจัยเชิงปริมาณ ..... (ระบุเครื่องมือวิจัย ค่าความเชื่อมั่น วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ประชากร สถิติที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล)
3. การวิจัยเชิงคุณภาพ ..... (ระบุเครื่องมือวิจัย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล)
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ ..... (ขั้นตอนดำเนินการวิจัย)
5. การวิจัย..... (ขั้นตอนดำเนินการวิจัย)

สรุปผลการวิจัย (18 pt. **ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.**)

1. วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า .....
2. วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า .....
3. วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า .....

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

เสนอเป็นความเรียงและให้เชื่อมโยงกับผลการวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน

1. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า..... ทั้งนี้เพราะ.....

.....

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ..... (อ้างอิง)

2. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า..... ทั้งนี้เพราะ.....

.....

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ..... (อ้างอิง)

3. ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 พบว่า..... ทั้งนี้เพราะ.....

.....

สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยของ..... (อ้างอิง)

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

.....

นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สามารถนำเสนอรูปแบบของการเขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1. ....
2. ....
3. ....

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ (เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ใคร หน่วยงานใด อย่างไร)

1. ....
2. ....
3. ....

กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงาน หรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุน

สนับสนุนการวิจัย หรือกรณีชื่อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัย วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์)

เอกสารอ้างอิง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

เฉพาะบทความวิจัยควรมีการอ้างอิง 5 อ้างอิงขึ้นไป แหล่งข้อมูลอ้างอิง ที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิงใน References ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ อ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร A-Z (**ห้ามอ้างอิงงานที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ**) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้แบบ APA

รูปแบบการเขียนบทความวิชาการ

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารสันติสุขปริทรรศน์ | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ชิดขวาหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด 16 point ตัวปกติไม่ต้องระบุค่าน้ำกระดาษ) ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาอังกฤษ)
ชื่อชิดขวาหน้ากระดาษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา

.....
..... ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ ๑ TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ point.....

.....
..... ควรระบุว่าเป็นบทความวิจัย/วิชาการที่มีวัตถุประสงค์ (Objective) สรุปให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-350 คำ

.....
.....
คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (;)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา
กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

.....
..... ให้ผู้พิมพ์แปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน และแปลให้ถูกต้องตาม
..... หลักภาษาอังกฤษ

.....
.....
Keywords: 3-5 Words โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (;)

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding Author, E-mail: .....

2 | Journal of Peace Periscope (JPP)

บทนำ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ชิดซ้ายหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า "0.7." หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9. TH SarabunPSK ขนาด 16. ปกติ .point.....

..... ควรอธิบายว่าเรื่องที่ต้องการศึกษามีความสำคัญ, วัตถุประสงค์, หรือเค้าโครงของบทความเป็นอย่างดี.....

เนื้อเรื่อง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

..... สามารถแบ่งเป็นส่วนย่อย 3 ส่วน ได้แก่.....
..... ส่วนย่อยที่ 1. ปูพื้นฐานความรู้แก่ผู้อ่านในเรื่องที่จะกล่าวถึง.....
..... ส่วนย่อยที่ 2. วิเคราะห์ข้อมูล, ได้แย้งข้อเท็จจริง, ชี้เหตุผล, หลักฐานเพื่อให้ข้อมูลแก่ผู้อ่าน.....
..... ส่วนย่อยที่ 3. เสนอความคิดเห็น, ข้อเสนอแนะของผู้เขียนต่อประเด็นที่น่าเสนอ.....

สรุป (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

..... ทวนระลึกถึงประเด็นสำคัญ...ๆ ของบทความมาเขียนรวมกันไว้ย่อส่วนสั้น...ๆ... ทั่วย่อบท.....
..... หรืออาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมาสำคัญอย่างไรสามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง.....
..... หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไปหรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทั้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะ.....
..... แสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป เพื่อเป็นการสรุปคตินของผู้เขียนที่มีต่อเรื่องที่เขียน.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

..... นำเสนอผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ สามารถนำเสนอรูปแบบของการ.....
..... เขียนความเรียง หรือโมเดลพร้อมคำอธิบายที่กระชับ เข้าใจง่าย.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt. ตัวหนา เนื้อความ 16 pt.)

..... บทความวิชาการอ้างอิงเฉพาะที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิง.....
..... ในเอกสารอ้างอิงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ อ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร.....
..... A-Z (ห้ามอ้างอิงงานที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้.....
..... แบบ APA.....

รูปแบบการเขียนบทความปริทรรศน์

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารสันติสุขปริทรรศน์ | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ขีดขวหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ขีดขวหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด 16 point) ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ตัวปกติไม่ต้องระบุค่าน้ำหน้าชื่อขีดขวหน้าชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาอังกฤษ)
กระดาษ)

บทคัดย่อ (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา

.....ย่อหน้า 0.7” หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9. TH SarabunPSK ขนาด 16.1ปกติ point.....

.....ควรระบุว่า บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (Objective) สรุปลงให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-350 คำ

.....**คำสำคัญ:** 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (;)

Abstract (TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา
.....กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

.....**ให้ผู้นิพนธ์แปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน และแปลให้ถูกต้องตาม
.....หลักภาษาอังกฤษ**

.....**Keywords:** 3-5 Words โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมาย (;)

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding Author, E-mail: .....

คั่งค้ำน้ำกระดาษ 85
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

เอกสารอ้างอิง

บทความวิชาการอ้างอิงเฉพาะที่ปรากฏในเนื้อหาบทความทั้งหมด จะต้องนำมาเขียนเป็นรายการอ้างอิง
ในเอกสารอ้างอิงให้ครบถ้วนสมบูรณ์ทุก ๆ อ้างอิง ตามรูปแบบอ้างอิงของวารสาร และเรียงลำดับตามตัวอักษร
A-Z (ห้ามอ้างอิงงานที่ไม่ปรากฏการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ) รูปแบบการเขียนอ้างอิงและบรรณานุกรมใช้
แบบ APA

*Update: 23/04/2567

รูปแบบการเขียนบทวิจารณ์หนังสือ

ตั้งค่าน้ำกระดาษ B5
ด้านบนและด้านซ้าย 1.0 นิ้ว
ด้านล่างและด้านขวา 0.5 นิ้ว

วารสารสันติสุขปริทรรศน์ | 1

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา ขีดขวหน้ากระดาษ)

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวปกติ ขีดขวหน้ากระดาษ)

ชื่อเรื่องภาษาไทย
ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ

(TH SarabunPSK ขนาด 16 point ตัวปกติ ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาไทย)
ไม่ต้องระบุค่าน้ำหน้าชื่อ ขีดขวหน้ากระดาษ) ชื่อผู้เขียนหลัก¹, ผู้ร่วมเขียนคนที่ 2² และ ผู้ร่วมเขียนคนที่ 3³ (ภาษาอังกฤษ)

บทวิจารณ์หนังสือ

ผู้เขียน: .....

จำนวนหน้า: .....

ปีที่พิมพ์: .....

ครั้งที่พิมพ์: .....

สถานที่พิมพ์: .....

บทคัดย่อ

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

ย่อหน้า 0.7" หรือเริ่มพิมพ์ตัวอักษรที่ 9 TH SarabunPSK ขนาด 16 ปกติ

ควรระบุว่า **บทความวิจัย/วิชาการนี้มีวัตถุประสงค์ (Objective) สรุปลงให้สั้นกะทัดรัด หรือไม่เกิน 300-350 คำ**

.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมาย (,)

Abstract

(TH SarabunPSK ขนาด 18 point ตัวหนา กึ่งกลางหน้ากระดาษ)

ให้ผู้พิมพ์แปลจากบทคัดย่อภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษต้องมีเนื้อหาตรงกัน และแปลให้ถูกต้องตามหลักภาษาอังกฤษ

.....
.....

¹ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

² สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

³ สังกัด/หน่วยงานภาษาไทย; สังกัด/หน่วยงานภาษาอังกฤษ

Corresponding Author, E-mail: .....

วารสารสันติสุขปริทรรศน์

Journal of Peace Periscope

สำนักงานวัดแม่ฮ่องไคร้ เลขที่ 9 หมู่ที่ 8 ตำบลแม่โป่ง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220

โทร. 093-241-9191

Email: jppsantisuk.journal@gmail.com